

منتدی اِقْرَأ الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

M I C H A E L P A C E

دەروونناسى تارىك

101

مايكل پەيس

وەرگىرانى

كارزان كاوسين

زافىنى نەپنىيەكانى كۆتۈرۈلگۈدنى ھەست، قەناعەتپىكردنى تارىك،
كۆتۈرۈلگۈدنى نەپشكراوى ئەقلى، گەمە ئەقلىيەكان، فريودان،
ھىپنوتىزم، مېشك شتەوۋە و فيلەكانى تىرى كارەكە.

DARK PSYCHOLOGY 101

بۆدابه زاندىنى جۆرمها كتيپ: سەردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پەراي دانلود كتاپهاى مختلف مبراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى ، عربى ، فارسى)

دەرووناسى تارىك

۱۰۱

زانىنى نەيىنىيەكانى كۈنترۇلكردى ھەست، قەناعەتپيكردى تارىك،
كۈنترۇلكردى نەپشكرناوى ئەقلى، گەمە ئەقلىيەكان، فرىودان،
ھىپنۇتيزم، مېشك شتەنەو و فېلەكانى ترى كارەكە.

مايكل پەيس

و. كارزان كاوسىن

چاپى يەكەم

۲۰۲۴

له ټولګه کړاوونې خانې چاپ و پېڅلنې پېنما

زنجیره ۱ ۰ ۰ ۰ ۰

ناسنامه ی کتیب

ده رووناسی تاریک ۱۰۱

□ نووسینی: مایکل پھیس

□ وەرگیرانی: کارزان کاوسین

□ بابیت: ده رووناسی، زانسته کومه لایه تییه کان و کومه لناسی

□ دیزاین و بهرگ: فواد کهولوسی

□ ههله پری: ره هه ند شیخ فواد

□ نوبه تی چاپ: چاپی یه که م

□ شوی نی چاپ: چاپخانه ی گهنج

□ سالی چاپ: ۲۰۲۴

□ تیراژ: ۱۰۰۰

له بهر نوبه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان ژماره سپاردن: (۱۸۲۳) ی

سالی ۲۰۲۴ ی پیدراوه

ناونیشان:

سلیمانیه - سابونکهران - نیوان گهراجی عوسمانی ته مین و شوقه کانی ته کیه رووته.

ژماره ی موبایل: (۰۷۷۰۱۵۷۴۲۹۳) (۰۷۵۰۱۱۹۱۸۴۷)

پېرست

- پېنښه کی..... ۹
- به خیر بیت بؤ به هیزترین کتبی دهر و ناسی جهان..... ۹
- درووناسی تاریک چییه؟..... ۹
- بؤچی پوښسته تۆ له درووناسی تاریک تیښه گیت..... ۱۰
- هیزکی زیاتر، بهربرسیاریتییه کی زیاتری له گه لدايه..... ۱۱

بهشی یه که م

- به کاربردنی شاراوه ی هستی..... ۱۳
- به کاربردنی هستی شاراوه چییه؟..... ۱۳
- بارودوخه کان و به کار به ره کان..... ۱۵
- میتوده کانی به کاربردنی شاراوه..... ۱۷
- بؤمبی خوشه ویستی..... ۱۸
- پاښتکردن- زنجیره یه کی پراوې له به کاربردنی هستی..... ۲۰
- تکونی له واقع..... ۲۲

بهشی دوو م

- قه ناعه تپیکردنی تاریک..... ۲۵
- دیوه تاریکه که ی قه ناعه تپیکردن..... ۲۵

- ۲۶..... دی نۆن ئەى قەناعەتپىڭىزدى تارىك
- ۲۸..... ئاشىراڭىزدى قەناعەتپىڭىزدى تارىك
- ۲۸..... تاڭلىقەڭىزدى قەناعەتپىڭىزدى تارىك
- ۲۹..... ساقىيەى درىڭخايەن
- ۳۱..... پەيتا پەيتايى
- ۳۲..... رووئوشىڭىزدى نيازە راستەقىيەڭىزدى
- ۳۴..... پىرسىارە سەرەڭىيەڭىزدى
- ۳۵..... ياساى گواستىنەۋەى دۆڭ

بەشى سىيەم

- ۳۷..... كۆنترۇللىڭىزدى پەى پىنەبراۋى ئەقلى
- ۳۷..... مەرج نىيە ھەموو كۆنترۇللىڭىزدى ئەقلى پەى پىنەبراۋى بىت
- ۳۹..... تاڭلىقەڭىزدى كۆنترۇللى پەى پىنەبراۋى ئەقلى
- ۳۹..... دۆزىنەۋەى ئەۋانەى كە پىۋىستىيان بە شىتە
- ۴۱..... سىۋوردارىڭىزدى بىزاردەڭىزدى
- ۴۳..... كۆنترۇل ئەقلى ئە رىڭەى مىدىاۋە- وىنە
- ۴۵..... كۆنترۇل ئەقلى مىدىا- دەڭ

بەشى چۈارەم

- ۴۹..... كەمە ئەقلىيەڭىزدى
- ۴۹..... كەمە ئەقلىيەڭىزدى ھەمىشە تارىك؟
- ۵۰..... پائىنەرى پىشت كەمە ئەقلىيەڭىزدى
- ۵۲..... رىبەرى دىروونناسى تارىك- روونكردەۋەى كەمە ئەقلىيە سەرەڭىيەڭىزدى

- ۵۳.....یەكلاكرەوۈكەن.....
- ۵۶.....جىابوونەۋەى تاھەتايى.....
- ۶۰.....ئەستەم بەدەستگەيشتن.....

بەشى پىنجەم

- ۶۳.....خەئەتەندەن تارىكە يان نا؟.....
- ۶۵.....مەۋداى خەئەتەندەن.....
- ۶۷.....بابەتە خەئەتەنەرەكەن.....
- ۷۱.....تاكىكە فرىودەرەكەن.....

بەشى شەشەم

- ۷۷.....ھېيىئۇتىزىم.....
- ۷۷.....ھېيىئۇتىزىم راستە.....
- ۷۸.....تاكىكە ھېيىئۇتىكىيەكەن.....
- ۷۸.....پىشنىارەكە دەش كپ بىت.....
- ۸۳.....قوربانىيە لاۋازەكەن.....
- ۸۶.....ئىن ئىل پى.....
- ۸۶.....گىر كەردن.....
- ۸۷.....لەقائىدانەۋە.....
- ۸۹.....پىۋانەكەردنى ئاينىدە.....

بەشى ھەۋتەم

- ۹۱.....مىشك شىتەۋە.....

- ۹۱..... ئايا لەبارەى مېشك شتەو مېشك شۇراو تەو؟
- ۹۲..... كۆتەكتەكانى مېشك شتەو.
- ۹۶..... پىرۇسەى مېشك شتەو.
- ۱۰۱..... كارىگەرى مېشك شتەو.

بەشى ھەشتەم

- ۱۰۵..... سىيىنە تارىككە
- ۱۰۵..... سىيىنەى تارىك چىيە؟
- ۱۰۵..... تىگەشتەن لە سىيىنەى ناپىرۇز.
- ۱۰۶..... ماكىفيلىزم چىيە؟
- ۱۰۷..... ساىكۇپاسى چىيە؟
- ۱۰۸..... نارسىسىزم چىيە؟
- ۱۰۹..... پىادەبوونى سىيىنەى تارىك
- ۱۰۹..... كردارە ماكىفيلىيەكان
- ۱۱۲..... كردارە ساىكۇپاسىيەكان
- ۱۱۶..... كردارە نارسىسىستىيەكان
- ۱۱۷..... سادىزم.

بەشى نۆيەم

- ۱۱۹..... فريوى دەروونناسى تارىك. ئارەزووى نەھرىمەن.
- ۱۲۱..... بۇچى فريوى ساىكۇلۇزىيى تارىك؟
- ۱۲۴..... ئايا فريودانى تارىك خراپە؟
- ۱۲۶..... خالى دەستېتىكى فريودان

تەكشۈرۈلگەن..... ۱۳۰

بەشى دەپەم

كەيسەكان..... ۱۳۷

دوا گەواھىدانى (تېد بەندى)..... ۱۳۸

ھاكتەكان..... ۱۳۸

چەند وانەيەك ئە دىكتاتورە نارسىستەكانى مېژوو..... ۱۴۰

ھاكتەكان..... ۱۴۰

تېپرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەرۋونناسى تارىكەوۋ..... ۱۴۲

ھىتلەر- ماگىياڧىلى مۇدىرن..... ۱۴۲

ھاكتەكان..... ۱۴۲

تېپرامانەكان و پايتەكەكانى بە دەرۋونناسى تارىكەوۋ..... ۱۴۵

مېشك شتەوۋ- تېررورىستەكان چۆن ئەقلى كۆنترۇل دەكەن..... ۱۴۶

تېپرامانەكان و پايتەكەكان بە دەرۋونناسى تارىكەوۋ..... ۱۴۸

راسپوتىن- جادۋى پەش يان ساپكۇلۇزىيە تارىك..... ۱۵۰

ھاكتەكان..... ۱۵۰

تېپرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەرۋونناسى تارىكەوۋ..... ۱۵۲

MKUltra سى ئاى ئەى دەپەوئ تۇ خەلك بىكوزىت..... ۱۵۳

ھاكتەكان..... ۱۵۳

تېپرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەرۋونناسى تارىكەوۋ..... ۱۵۴

نەئىيە ساپكۇلۇزىيەكانى ساختەچىيەكان..... ۱۵۵

ھاكتەكان..... ۱۵۵

- تېرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەروونناسى تارىكەوۋە ۱۵۷
- دەرووننەخۇشە ئاسمانىيەكان- نەيتىيەكانى سەربازىك ۱۵۸
- ھاكتەكان ۱۵۸
- تېرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەروونناسى تارىكەوۋە ۱۶۰
- چۇن گومانلىكراۋىكى كۈشتن كە بەكارھىنەرى مادەى ھۇشەىر بوو (ئىن ئىل پى)
- ھىنايە كايەوۋە؟ ۱۶۰
- ھاكتەكان ۱۶۰
- تېرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە ساىكۇلۇزىي تارىكەوۋە ۱۶۳
- ئاينىزا و شىۋازەكانى كۇنتىرۇلكردن ۱۶۴
- ھاكتەكان ۱۶۴
- تېرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە ساىكۇلۇزىي تارىكەوۋە ۱۶۹
- نەىجامگىرى ۱۷۰
- ئەوۋە كە ھىرى بوو، پووناكىيەك لە كۇتايى تونىلەكەدا ۱۷۰
- قەلغان يان شمشىر ۱۷۰

پیشہ کی

بہ خیر بیٹ بٹو بہ ہیترین کتیبی دہرووناسی جیہان.

دہرووناسی تاریک جیہہ؟

دہلین زانین دہسہلاتہ. باشہ، ئەگەر زانین دہسہلات بیت، کەواتە
هه‌بوونی زانیاری لەبارەى دەرۆوناسی یەكسانە بە هه‌بوونی دہسہلاتی
بالا. دەرۆوناسی، واتە تیگەیشتن لە ئەقلى مرؤف و شیوازی کارکردنی،
بابەتیکی سەرەکیی هه‌بوونی مرؤفە. دەرۆوناسی کاریگەری لەسەر هه‌موو
شتیک هه‌یه، هەر لە دارایی، تاوان تاكو دەگاتە خۆشەویستی و رق.
کەسیک کە لە پرەنسیپە دەرۆونیەکان تێدەگات، کلیل کاریگەری
مرؤفی بەدەستە، کلیلک کە خەلکیکی کەم لایانە.

زۆر جار بەدەستەینانی زانیاری دەرۆوناسی ئەرکیکی قورسە. وەک
هه‌موو نەتیجیە ئالۆزەکانی مرؤفایەتی، زانیاری دەرۆوناسی، ئاخراوەتە
قوولایی پەرەکانی یادداشتنامە ئەستورەکان و لە دەستیگەیشتنی گشتی
دوورخراوەتەو. بلاوکردنەوێ ئەم زانیارییە بەهێزە لەناو فۆرمیکی
بەکەلکدا پتووستی بە کەسیکە کە بچیتە ناو چەندەها کتیب و
بلاوکراوەو بەشیوەیەک کە هەول بدات شتی بەکەلک لە بێ کەلک جیا
بکاتەو.

خودى پرۆسەكە تەۋاۋ كراۋە! تۆ پوختىكراۋەى ھەندىك لە پرەنسىپە ھەرە كارىگەرەكان لە جىھانى دەروونناسىدا دەخوینیئەتەۋە. پىۋىست ناكات تۆ ھىچ تىگەشتىنىكى تايبەت ھەبىت تاكو سوود لەم كىتەپە ۋەرىگىت. تەنیا ئەۋەى كە ئامادەى فېربوون، تىرامان و پىادەكردنى زانىارى تازەى خۆت تيا بىت بەسە.

ئەۋ كىتەپەى كە ئىستا لە بەردەستىدايە، تىژبىنىيەك فەراھەم دەكات بۆ ئەۋ جىھانە شاراۋەىيەى كە خەلكىكى كەم لە بارەىەۋە دەزانن و تەننەت خەلكىكى كەمتر لىي تىدەگەن. ئەمە جىھانى "دەروونناسى تارىك"ە. ئەمانە ئەۋ پرەنسىپ و تاكتىكانەن كە لەلایەن بەھىزترین كەسانى كارىگەرى جىھانەۋە بەكارھىنراون. تۆ تىكتىكت لە بەردەستىدايە تاكو سۆراخى بەشىك لە ئەقلە فرىودەرەكانى مېژوۋى مرقۇپاھەتى و ئەۋ بېرۆكە ئەھرىمەنىيانە بكەيت كە گەلەلەيان كىردوۋە.

تۆ نەك تەنیا بەرچاۋروونىيەكت پى دەدرىت لەبارەى ئەۋ پرەنسىپانەى كە ھى دەروونناسى جادوۋى رەشن، بەلكو رېڭاكانى ئەۋ پرەنسىپانەت پىشان دەدرىت كە لە واقعىدا پىادە دەكرىن.

ئەمەش ھەموۋى نىيە. ژمارەيەك كەيسى ژيانى راستەقىنە لەم كىتەپانەدا خراۋنەتە روو تاكو تۆ بتوانىت لەم بېرۆكانە تىبگەيت و بە روونى بزانىت چۆن ئەمانە بە درىژايى مېژوو بەكارھىنراون.

بۆجى پىۋىستە تۆ لە دەروونناسى تارىك تىبگەيت؟

دەروونناسى تارىك لە جىھاندا لە كاردايە. لەۋانەيە تۆ كەيفت بەم راستىيە نەيەت، بەلام ناتوانىت بىگۆرىت. بۆيە تۆ بژاردەيەكت لە بەردەمدايە : يا ئەۋەتا ھەۋل بەدەيت شتىكى بەھىز فەرامۆش بكەيت و خۆت بخەيتە ناو مەترسى ئەۋەى كە قوربانىيى دواترى بىت، يان ئەۋەتا

كۆنترۇلى بارودۇخى خۇت بىكەيت و فىر بىت خۇت و ئەوانەى خۇشت دەۋىن بپارىزىت لەو كەسانەى كە لە رىگەى كۆنترۇلكردنى دەروونىى دلرەقەنەيان وىرانت دەكەن.

تىگەىشتن لە دەرووناسى تارىك تەنیا پىۋەرەىكى بەرگرىكارانە نىيە. بىرۇكە و پرەنسىپ ھەن لەناو جىھانى دەرووناسى تارىكدا كە يارمەتیدەرن لەۋەى تۇ لە ھەۋلە پروفېشنالەكانتدا بەرەۋپىش بچىت. كەس داۋات لىناكات بىيىتە كەسىكى دەروون نەخۇش، بەلام بە دلنىايەۋە دەتۋانىت ھىزىكى زياتر لە ژيانى رۇژانەتدا بەكار بھىنىت.

ھىزىكى زياتر، بەرپرسىارىتتىيەكى زياترى لەگەلدايە

ئەۋەى كە چۇن ئەم كىتتە بەكاردەھىنىت پەيۋەندى بە خۇتەۋە ھەيە. دەشىت بەھىزترىن ئامرازىكى بەرگرى بىت كە تاۋەكو ئىستا توۋشى بوۋىت، يان چەكىك بىت لە بەرژەۋەندى خۇت لە ژياندا بەكارى بھىنىت. ئەو بىرۇكە و نموۋانەى كە لەم لاپەرەنەدا ھاتوون تەنیا ئامرازن. بەكارىان بھىنە تاكو ھەرچىيەك ھەزى لىدەكەيت بونياتى بىنىت.

ئەم كىتتە بۇ ترسان و لاۋازىى ئەقل نىيە. ھەر كە پەردەت لەسەر جىھانى دەرووناسى تارىك لابرە، گەرەنەۋەى تىدا نىيە. تۇ تىگەىشتىنىكت لە سىروشتى مرۇف دەبىت كە خەلكىكى كەم ھەيۋە. ھىز و دەسەلاتىكى زۇر، بەرپرسىارىتتىيەكى زۇرى لەگەلدا دىت. ئاگادار بە!

بەشى يەكەم

بەكاربردنى ھەستى شاراۋە.

بەكاربردنى ھەستى شاراۋە چىيە؟

شىتىكى رېكەوت نىيە كە بەكاربردنى ھەستى شاراۋە لەم كىتەبەدا خراۋەتەرۋو. زۆرۈنك لەو تاكتىكانەى دەرووناسىيى تارىك كە تۆ توۋشى دەبىت، بە شىۋەيەك لە شىۋەكان ئەم جۆرەى بەكاربردنى ھەستىيە. لە كاتىكدا كە زىاتر و زىاتر لەبارەى جىھانى دەرووناسى تارىك و دەرگەۋتەكانى فېر دەبىت، بە ھەمان شىۋە نىشانەكانى بەكاربردنى ھەستىيىش دەناسىتەۋە. بۇيە تىگەيشتن لەۋەى كە كىتەم بەكاربردنى ھەستى چىيە، يەكەمىن ھەنگاۋە لە تىگەيشتن لە دەرووناسى تارىك.

بەكاربردنى ھەستى، ھەۋلى كەسكە بۇ كاريگەرى خستە سەر بىر كىرەنەۋە و ھەستەكانى كەسكى تر بە شىۋەيەك كە لاي كەسى بەكاربراۋ نادىار و پەى پىنەبراۋە. بۇ روونكىرەنەۋەى زىاتر، ھەرسى وشەى شىۋازەكە روونتر دەكەينەۋە.

مەبەست لە شاراۋە ئەۋەيە كە ھەندىك لەۋانەى ئىش لەسەر كۆنترۇلكىرەن دەكەن دەتۋانن نىازەكانىان و سىروشتى كىدارەكانىان بىشارنەۋە. ھەموو بەكاربردن و كۆنترۇلكىرەنكى ھەستى بە شاراۋە لەقەلەم نادىت. لەگەل ئەۋەيشدا، قوربانىيانى جۆرى شاراۋە بە گىشتى نازانن كە

بەكاربىراون، لەو شىۋازە تىنناگەن كە بە ھۆيەۋە بەكاربىردنە كە پىيادە كراۋە و تەننەت ناتوان مەزەندە پالەنەرى بەكاربەرە كەيان بگەن. بەكاربىردنى ھەستى شاراۋە بۇمبىكى پەي پىنەبراۋى دەرووناسى تارىكە كە ناپشكىرىت و بەرەنگارى ناكىرىت تاكو ئەو كاتەي كە زۆر درەنگ بوۋە.

دىۋى ھەستىيەنەي بەكاربىردن، برىتيە لە تەركىزى دىيارىكراۋى بەكاربەرە كە. جۆرەكانى تىرى بەكاربىردن رەفتار، باۋەر و ھىزى ئىرادە دەگرىتەۋە. بەكاربىردنى ھەستى، بە دىيارىكراۋى تەركىز دەخاتەسەر كارىگەرىدانان لەسەر واقع و دۇخى ھەستى كەسەكە. زۆرىك لە بەكاربەران تەركىز دەخەنە سەر ئەم رووبەرەي كارىگەرى، چونكە ئەوان دەزانن كە ھەستەكانى كەسىك كلىلە بۇ ھەموو لايەنەكانى تىرى كەسىتتىيان. بەكاربىردنى ھەستەكانى كەسىك ۋەك برىنى شادەمارى مىلان واىە. ئەگەر كەسىك كۆنترۇلى ھەستى بەدەست بىت، ئەوا كۆنترۇلى تەۋاۋەتى بەدەستە.

بەشى كۆتايى ئەم مەتەلە برىتيە لە زاراۋەي "بەكاربىردن". بەھەلە تىگەشىتنىكى باۋ ھەيە لەمەر ئەۋەي كە كارىگەرى و بەكاربىردن يەك شتن. ۋەھا نىيە. بەكاربىردن برىتيە لە پىرۇسەي شاراۋەي كارىگەرى كە لە دەرەۋەي ھۇشيارىي كەسى كۆنترۇلكراۋ روودەدات. نىازى پشت كارىگەرىدانان لەسەر كەسىك و نىازى پشت بەكاربىردنى، جىاۋازىيەكى سەرەكىي ترە.

كارىگەرىدانەرىك ئەم ئەقلىتەي ھەيە "دەمەۋىت يارمەتت بەدەم تاكو ئەو بىرپارانە بەدەيت كە لە بەرژەۋەندىي خۆتن". بەكاربەرىك ئەم ئەقلىتەي ھەيە "دەمەۋىت بە شىۋەيەكى نەپنى، تۆ لە قازانجى خۆم كۆنترۇل بگەم". بۆيە، تىگەشىتن لە نىازى پشت ھەر رەفتارىكى دىيارىكراۋ

بە شىۋەيەكى سەرەكى بىر ياردانە لەۋەى ئاخۇ ئەمە نمونەيەكى بەكاربردنى ھەستىيى شاراۋەيە يان نا.

ئىستا تۇ تىگەيشتىكت ھەيە لەۋەى بەكاربردنى ھەستى شاراۋە چىيە و چۆن لە شىۋازەكانى تى كۆنترۇلكردن يان كاريگەرىدانان جياۋازە. ئىستا قسە لەسەر ئەۋە دەكەين كە بە ئەگەرىكى زۆر لە كام بارودۇخانەدا بەكاربردنى ھەستىيى شاراۋە بناسرىتەۋە و ھەروەھا جۆرە سەرەكبيەكانى كەسە بەكاربەرەكان كامانەن كە دووبارە و سى بارە پەيدا دەبن و پەيدا دەبنەۋە.

بارودۇخەكان و بەكاربەرەكان

گەر بە شىۋەيەكى فراۋانتر قسە بكەين، چوار سىنارىۋى بەرايى ھەن كە دەشىت بەكاربردنى ھەستىيى شاراۋەى تىادا رۋوبدات. ئەمانە بوارى پىشەيى، كەسى، رۇمانسى و خىزانىي ژيانن. لەۋانەيە بەكاربردنى ھەستىيى شاراۋە باۋترىن سىنارىۋ بىت و دەشىت بە ھەمان شىۋە كوۋشندەترىن بىت. لەگەل ئەۋەيشدا، شىۋە كەمتر ديارەكانى بەكاربردنى ھەستىيى شاراۋە دەشىت تەقريبەن لە ھەر شۋىنىكدا بەدى بكرىن. ھەر كە تۇ لە چەمكەكە و پىادەكردنە كىردارىيەكانى تىگەيشتىت، ئەۋا دەتوانىت لە بەرانبەرىدا خۆت بپارىزىت، گرنگ نىيە كەۋتوۋىتە چ بارودۇخىكەۋە.

كۆنترۇلكردنى ھاۋەلى سۆزدارى، نمونەيەكى باۋى پرەنسىپەكانى بەكاربردنى ھەستىيە. ئەگەر كەسىك لە پەيوەندىدا بىت و ھاۋەلەكەى بە ئاشكرا ھەۋل بدات كۆنترۇلى بكات، لەۋانەيە كەسى بەكاربەر بىزراۋ ببىت بە ھۋى بارودۇخەكەۋە و ئەۋەى كە رۋودەدات و بەكاربراۋ بۇ رىگەيەك بگەرپىت تاكو لە بارودۇخەكە دەرىجىت. لەبەر ئەم ھۆكارە، زۆرىك لە

هاوۈلە بەكاربەرەكان بە شاراوەترین شیۋە پراوۋى كارىگەرئىيەكەيان دەكەن و هاوۈلە كچەكەيان يان ژنەكەيان دەكەنە قوربانىيى بەكاربردنىكى تەواوۋەتى بەبى دركکردنى ئەو شتەى كە روودەدات. ئەمە دەرفەتى كۆنترۇلى دلخواز دەداتە بەكاربەرەكە بەبى ھىچ سەركىشىكردنېك بەوۋى كە ئاشكرا ببىت يان هاوۈلەكەى بۇ تاھەتايە لەدەست بدات.

لەوانەيە بەناو "هاورئ" يەكيش بە ھەمان شیۋە بەكاربردنى ھەستى بەكار بەھىنئىت بۇ بەدەستھىننى ئەو دەرئەنجامى كە لە پەيوەندىيەكەى لەگەل كەسىكى تردا دەيەوئىت. لە گروپىكى ديارىكرادا، يەكىك لە جۈرە ھەرە باوۋەكانى بەكاربەر برىتييە لە كەسىك كە بە شیۋەيەكى شاراوە ھەستەكانى گوناھ، ھاوخەمى و بەرپرسيارىتى لە ھاورئىيەكدا دەھىنئىتە كايەوۋە. ئەو ھاورئىيەى كە بەم شیۋەيە بەكار دەبرئىت ئاگاي لەوۋە نابىت كە كەوتوۋەتە ژئىر كارىگەرئىيەوۋە. ئەوان ناتوان روونى بكەنەوۋە بۆچى ئەو ھەست و رەفتارەيان لا دروست بووۋە بەرانبەر "هاورئ" يەكەيان، واتە بەكاربەرەكە.

بوارى پىشەيى، پانتاييەكى ترى باوۋە بۇ بەكاربەرە ھەستىيە شاراوەكان. ژمارەيەكى زۆرى خەلك چىرۆكى ئەوۋەيان لەلايە كە كاريان بۇ بەرئوۋەبەرىك، يان كەسىكى ترى دەسەلاتدار كردوۋە كە ھەستى رازئامىزى گوناھ، ترس يان بەرپرسيارىتتيان تياياندا ھىناوۋەتەكايەوۋە. ئەو كەسانەى بەم شیۋەيە بەكار دەبرئىن، قەت ناتوان ئەوۋە ديارى بكەن كە بۆچى ئەم ھەستانەيان تيدا دروست دەبىت و ئەم ھەستانە لە كوئوۋە دىن.

رووبەرە خىزانىيەكان پەيوەست بە جىھانى بەكاربردنى ھەستىي شاراوەوۋە پركىشەترىن. بەكاربەرىكى كارامە كە دەتوانىت لەناو خىزانەكەى خۇيدا قوربانىيەكە بدۆزىتەوۋە، دەشىت زۆر مەترسیدار بىت لە

هېشتنه وهی قوربانییه که یه له ئاستی نه پشکناودا. ئەم بەشە ههول
دهدات ئەم جیهانه شاراوه یه بۆ هه مووان روون بکاتهوه.

بۆمبى خۆشهويستى

بۆمبى خۆشهويستى به گشتى له لايەن به کار به رانى ههستييه وه به کار
دههينرێت له سه ره تاي کارلێکردن يان له گه ل قوربانییه کدا. ئەمه بریتیه
له پيشاندانی کاریگەر، له ناکاو و چری ههسته پۆزه تیقه کان به رانبەر به
قوربانییه ک. له وانه یه له سه ره تادا پینچه وانه ی چاوه روانییه کان دیار بیت.
ئەگەر که سینک ههول بدات ئازاری که سینک بدات، بۆچی له سه ره تادا
ئوهنده پۆزه تیف رهفتار دهکات؟ چونکه ئەمه خزمه تی ئامانجی خوی
دهکات.

تیۆره ی پشت بۆمبى خۆشهويستى بریتیه له دروستکردنی ههستی
متمانە، سۆز و ملکه چی له لايەن به کار به ره که وه له قوربانییه که یدا. راده ی
به کارهینانی بۆمبى خۆشهويستى و ئەمه ی که خه لک چه نیك ده که ویتە
به ر ئەم بۆمبه، بهنده به هه لسه نگاندنی به کار به ر بۆ بارودۆخه که. له وانه یه
ئهو قوربانییه ی که ههست به ته نیایی دهکات، ئاومیده و سۆراخی
پشتگیری و ئاسووده یی دهکات به شیوه یه کی چتر و شاراوه تر بکه ویتە
به ر بۆمبى خۆشهويستى، چونکه به کار به ره که ههست دهکات که ئهو
قوربانییه ئاستی وه رگرته ی زیاتره. به هه مانشیوه، ئهو قوربانییانه ی که
مه عقولترن، پینوستان به هیرشی پۆزه تیفی که متر چر و ئالۆزه.

دهشیت دوو وانه ی گرنگ له باره ی به کار به ردى ههستييه وه له ته کنیکی
بۆمبى خۆشهويستى وه ر بگرین. یه کهم، ئەمه به شیوه یه کی ته واوه تی
سروشتی شاراوه ی به کار به ردى ههستی روون دهکاتهوه. وینای ههولدان
بکه بۆ ناسینه وه ی بۆمبى خۆشهويستى وه ک شتیکی نیگه تیف. "باشه،

ئەم كەسە بە راستى رووى خۇش بوو لەگەل مندا و وەهاى لىكردم بە راستى ھەستىكى باشم لا دروست بىيت. "رېى تىناچىت قسەيەكى لەو جۆرە ھىچ نىشانەيەكى ئاگادار كەردنەو لەمەر بەكاربردن پىشان بدات. ئەم كىتەبە شەرۋەى ئەو دەكات چۆن شتىك كە دەرئەنجامىكى نىگەتىقى ھەيە دەشىت رووپۇش بكريت بە شتىكى پۆزەتىف.

وانەى گشتىى دووھى پەيوەندىدار بە بەكاربردنى ھەستى كە دەتوانىن لە بۆمبى خۇشەويستىيەوە فىرى بىين ئەوەيە كە چۆن بەكاربردنى ھەستى لەگەل ئەو بارودۇخە ناوازيەدا دەگونجىنريت كە ھەر ئامانجىك لە ئامانجەكان دەيخاتەرۇو. بەكاربەرە بەئەزموونەكان خەلكىكى زۇريان لە رابردودا بەكاربردووە و لە ئايندەيشدا لە ئەزموونى رابردوويانەوە زياتر فىر دەبن. بۆيە ئەوان چرى و كاتە دروستەكەى ھەر تەكنىكىك لە ھەر بارودۇخىكدا دەناسنەوە.

بۇ نموونە، ھەر كەسىك بە شىوہەيەكى جياواز كاردانەوہى ھەيە بۇ ئامازە جياجياكانى "خۇشويستن". ھەندىك كەس گەفت و لەتى خۇش باش كاريان تىدەكات، لە كاتىكدا كە شتىكى وەك ديارى كاريگەرى لەسەر ئەوانىتر زياترە. ئەگەر كەسىك لە بوارى بەكاربردنى ھەستىدا بەئەزموون نەبوو و ھەوليدا تەكنىكى بۆمبى خۇشەويستى بەكار بەھىنىت، ئەگەرى سەر كەوتنى لەم كارەدا نابىت. ئەمەيش لەبەر ئەوہەيە كە پىويستى بە تىگەيشتن ھەيە لە رادەى كتومتى كاردانەوہى قوربانىيەكە بەرانبەر تەكنىكە ديارىكراوہكان. ھەر وەك چۆن دكتۆرىك دەتوانىت دەرمانىكى دروست بە برى دروست بۇ نەخۇشىك ديارى بكات، بەكاربەرى تاريكىش دەتوانىت بەكاربردنى دروست بە برى دروست بەكار بەھىنىت.

پالېستىكردن- زنجيره يه كى پراوېر له به كاربردنى ههستى

پالېستىكردننى پۆزه تىقى پچرپچر ته كنىكىكه كه زورجار به شيويه كى زهمه نى، بۇمبى خۇشه ويستى به دوا دا ديت. ئەمە شىوازىكى كۆنترۆلكردنى قوربانىيە كه يە به بى ئه وهى درك به وه بكات كه چى روودهدات. سيناريويه كى به كاربردنى ههستى شاراه برىتييه له بۇمبىكى خۇشه ويستى، پاشان پالېستىكردننى پۆزه تىف و دواتر پالېستىكردننى پۆزه تىقى پچرپچر. هۇكارى ئەم زنجيره يه ئىستا روون ده كرىته وه.

بۇمبى خۇشه ويستى، نمايشىكى بى مهرج و به دهستنه هاتووى پۆزه تىقىيه له به كاربه رىكه وه بۇ ئامانجه كه ي له رۇژانى زوى كارلىكى نىوانياندا. ئەمە بۇ نهرمكردننى به رگرى قوربانىيە كه و زيادكردننى پشتبه ستنىه تى به كه سى به كاربه ر و دانانى چوارچىوهى هاورىيه تىيه ك، په يوه ندىيه كى پۆزه تىف يان ههر شتىكى تر كه كارلىكه كه پىويستى پىنيه تى.

ههنگاوى دواى بۇمبى خۇشه ويستى زورجار برىتييه له پالېستىكردننى پۆزه تىف. ئەمە ئالوگۆرپىكى رهفتاره كه تيايدا به كاربه ر چىتر پۆزه تىقبوونىكى بى مهرجى بى وچان پىشان نادات به رانبه ر قوربانىيە كه ي. لهبرى ئەمە، به كاربه ر ههر جۆره پۆزه تىقبوونىك به لاوه ده نيت تاكو ئەو كاته ي كه قوربانىيە كه رهفتارىكى دلخواز ئەنجام دهدات. بۇيه، بۇ نموونه، ئەگەر قهناعه تىپىكه ره كه بيه وىت قوربانىيە كه ي زوو زوو كاردا نه وه يه كى پۆزه تىف پىشان بدات، ئەوا قوربانىيە كه ئەو كاته ئەمە دهكات كه ئەو بيه وى. قوربانىيە كه بى ئاگا ده بىت له وهى بايه خدانى پۆزه تىف به شيويه كى ستراتيژى له دژى ئەم به كار ديت، به لام به شيويه كى ئااگا مل بۇ چاوه روانىي به كاربه ر دهدات بۇ ئەزموونكردننى ههستى پۆزه تىف له كاتى خوازاودا.

بۇيە ئەم پالپشتىكرىنە پۈزەتېفە چاۋەروانكراۋە، پالپشتىكرىنى پۈزەتېقى پىچرپىچر شۈنى دەگرىتەۋە. پالپشتىكرىنى پۈزەتېقى پىچرپىچر برىتتېيە لە دەرنەبرىنى قسەى پۈزەتېف ئەگەرچى رەفتارىكى دلخۈزىش لەلايەن قوربانىيەكەۋە پىشاندىرا. بۇ نموۋە، ئەگەر بەكاربەرەكە بىەۋىت قوربانىيەكەى پىشنىارى كرىنى شتىكى بۇ بىكات و قوربانىيەكە مل بدات، بەكاربەرەكە تەنبا ھەندىك لە كاتەكە بە كاردانەۋەيەكى ھەستىي پۈزەتېف پاداشتى ئەمە دەداتەۋە.

ئەم پىشېنى نەكرانە، تامەزرۋىيەكى ئاڭاڭيانەى قوۋلى قوربانىيەكەى لى دەكەۋىتەۋە بۇ بايەخدانى پۈزەتېف لەلايەن بەكاربەرەكەۋە بى ئەۋەى قوربانىيەكە زانىنىكى ئاڭاڭيانەى ھەبىت لەمەر ئەۋەى كە چى رۈودەدات. پاشان قوربانىيەكە دەست دەكات بە سۇراخىكرىنى كاردانەۋەيەكى باش لەلايەن بەكاربەرەكەۋە بە ھەر ئامرازىك كە بىكرىت. بەكاربەرەكە ۋەھا دەكات قوربانىيەكەى بە شىۋازىكى دىارىكراۋ مامەلە بىكات و قوربانىيەكە ھۇشيارىي ئەۋەى نابت كە ئەۋ چى دەكات و بۇچى ۋەھا دەكات.

تەكنىكە زىجىرەيەكەى پىشۋوى بۇمبى خۇشەۋىستى، پالپشتى پۈزەتېف و دۋاجار پالپشتى پۈزەتېقى پىچرپىچر شىۋازىكە كە تىايدا بەكاربەرى ھەستىي دەتۈۋانئىت دەربرىنى پۈزەتېف و پاشەكشەكرىنى ساردوسىر بەكار بھىنىت تاكو كاردانەۋەيەكى ھەستى لە قوربانىيەكەى بەدەست بھىنىت. نكولىي واقع، تەكنىكىكى بەكاربردنى ھەستىي شارۋەيەكە لە سەرەتادا كارىگەرى لەسەر ئەقل دادەنئىت نەك لەسەر ھەستەكانى قوربانىيەكە. لەگەل ئەۋەىشدا، دەتۈۋانئىت ھەستەكانى قوربانىيەكە ۋىران بىكات، ھەرۋەك لە خۋارەۋە بۇت دەرەكەۋىت:

نكولى له واقع

يەكېك لەو ئەزمونە ھەرە تۇقېنەرەنەى كە مرؤف دەتوانېت بەرگەى بگرېت، ھەستى لەدەستدانى ساغى خۇيەتى. ئەمە زۆر خراپە ئەگەر بگرېت بە شتىكى روون نمونەى لەسەر بھېندريتەو، وەك نەخۇشى دەروونى يان دەرھاويشتەى كاتىي سترېس، بەلام زۆر ھەراسانكەرتەرە ئەگەر ھەستى نەساغى بە شيوەيەكى شاراوە لە رېگەى بەكاربەرىكى ھەستىيەو بەرھەم بېت.

نكولى لە واقع واتە رېستېك لە تەكنىكى بەكاربردنى ھەستى شاراوە كە ھەموويان ھەمان مەبەستيان ھەيە- تېكدانى ساغىتى قوربانىيەكە بۇ خزمەتكردنى ئامانجە خۇپەرستىيەكانى بەكاربەرەكە. ئىستا قسە لەسەر وردەكارىي زياترى ئەو رېنگايانە دەكەين كە تياياندا نكولىي واقع روودەدات.

يەكېك لەو پرنسپە سەرەكياىنەى برەو بە نكولىي واقع دەدات برېتییە لە "پەيتا پەيتايى". رېي تېناچېت كە بەكاربەران دەستبەجى رووخاندنى تەواوەتیی ساغى قوربانىيەكەيان بکەنە ئامانج، چونكە بەدەستھېنانى دەرھاويشتەيەكى وەھا بەبى ئاشكرابوون بە نزىكەيى مەحاله. لەبرى ئەمە، بەكاربەرانى كارامە شيوازىكى "خاو بەلام دلىيا" دەگرنەبەر. ئەمە تېكدانى ساغىتى پەيتاپەيتاي كەسەكە دەگرېتەو تاكو ئەوەى كە متمانەيان بە ژىرى و تېگەيشتنى خۇيان تەواو لاواز دەبېت.

كەوايە چۆن بەكاربەرىكى شاراوە دەست دەكات بە پرۆسەى تېكدانى ساغىتى قوربانىيەكە؟ ئەمە زۆرجار بە لاوازکردنىكى ئاست بچووكى بروابوونى قوربانىيەكە بە يادەوهرىي خۆى، دەست پىندەكات. بەكاربەرەكە چەندەھا بارودۇخ دادەپرېژىت تيايدا قوربانىيەكە بېرھېنانەوہى رووداوەكانى

دەخريته ژير پرسيارهوه. به کار به ره که هه مېشه زامنی ئه وه ده کات که ئه و
 وینه یه ی خوی له واقع پيشانی ده دات جی متمانه تر دیار بیت.
 ئه م پرۆسه یه ی تیکدانی ئاست بچووکی بروابوون به خو، له یه ک کاتدا
 دوو مه به ستی به کار به رانه ی شاروه ده پیکیت. یه که م، متمانه ی
 قوربانیه که به توانا کانی بیرهاته وه و تیگه یشتن که م ده کاته وه. دوو ه م،
 ئه م متمانه یه ده گوازیته وه بۆ به کار به ره که. گرنگه تیبینی ئه وه بکریته که
 له سه ره تادا ئه مه قهت وه ک گرفتیک ده رنا که ویت. به کار به ره که هه روا به
 ئاسانی وه ک که سیک ده رده که ویت که یاده وه ری و توانای بیرهاته وه ی
 باشته. قوربانیه که ته نانه ت سوپاسگوزار ده بیت که که سیک هه یه بۆ
 بیرهینه وه پشته پنده به ستیت!

پئ به پتی تیپه رینی کات، به کار به ری هه ستینی شاروه له تووندی ئه و
 رووداوانه زیاد ده کات که وه ها له قوربانیه که ده که ن پرسیار بکات. ئه و
 شته ی که سه ره تا وه ها دیاره بی زیان و ناچیزه بیت، قوربانیه کی لی
 ده که ویته وه که هه موو بروا بوونیک به هیزه ئه قلییه که ی له ده ست ده دات.
 پیکهاته ی هه ره شاروه ی ئه م پرۆسه یه بریتییه له مه یلی قوربانیه که بۆ
 سه رزه نشتکردنی ئه قلی خوی له به رانه ر له ده ستدانی توانا. به کار به رانی
 کارامه به هه مان شیوه ئه و که سانه ن که کۆنترۆلکردنه که به شیوه یه کی
 نه یینی ئه نجام ده دن به لام هه رگیز ناهیلن قوربانیه که به ئاگا بیت له و
 شته ی که به راستی رووده دات.

بهشی دووم

قهناعه تپیکردنی تاریک

دیوه تاریکه که ی قهناعه تپیکردن

قهناعه تپیکردن بابەتیکە زۆری لەبارەو دەوتریت و دەنوو سڕیت. ژمارەیه کی زۆری وتار و کتیب هەن بۆ یارمەتیدانی خەلک تاکو توانای قهناعه تپیکردنیان زیاتر بێت. ئایا ئەمە بەو مانایەیه که هەموو کەسیکی قهناعه تپیکەر بە کاربەرێکی تاریکیشە؟ نەخیر، بەهیچ شتوێهە ک. جیاوازییه کی بەرچاو هەیه لەنیوان قهناعه تپیکردن و قهناعه تپیکردنی تاریک. دەشیت هەر هەولیک لەلایەن کەسیکهوه بۆ کاریگەریدانان لەسەر کەسیک تاکو شتیک بکات بە قهناعه تپیکردنیان لەقهلەم بدریت. بەکارهینانی ڕه‌وايانە ی زۆری قهناعه تپیکردن هەن که هەموو شتیکن جگە لە دەرووناسی تاریک. ئەگەر دانوستانکاریک قهناعه ت به تیرۆریستیک بهینیت تاکو لیبگه‌ریت هەندیک لە بارمەکان برۆن یان ئەفسەریکی پۆلیس قهناعه ت به خۆکوژیک بهینیت پاشگەز بێتەوه لە خۆهەلدان لە شوینیکی بەرز، ئەوا قهناعه تپیکردن ڕووداوه. دەشیت ئەم جۆره قهناعه تپیکردنه وه‌ک "قهناعه تپیکردنی پۆزه‌تیف" وه‌رگیریت. ئە ی چ جۆره قهناعه تپیکردنیک به "تاریک" لەقه‌لەم دەدریت؟

دى ئىن ئەى قەناعەتپىكردى تارىك

يەكەمىن جىياۋزى نىۋان قەناعەتپىكردى تارىك و قەناعەتپىكردى پۈزەتپى برىتيە لە پالەنرەكە. قەناعەتپىكردى پۈزەتپى تەنیا بۇ ھاندانى كەسىك بەكاردىت تاكو شتىك بكات كە زىانى پىنەگەيەنىت. نموونەى دانوستانكارەكە پىشانى دەدات كە قەناعەتپىكردى پۈزەتپى تەنانەت دەشىت گىانى كەسىك رزگار بكات. پالەنرى قەناعەتپىكردى تارىك تەواو جىياۋزە.

قەناعەتپىكردى تارىك ھىچ فۇرمىكى پالەنرى ئەخلاقى نىيە. لەبرى ئەمە، ھەندىك جار دژە ئەخلاقى و زۇرجار نائەخلاقىيە. ئەگەر قەناعەتپىكردى پۈزەتپى ۋەھا ۋەربگىرىت كە يارمەتى خەلك دەدات تاكو يارمەتى خۇيان بدەن، قەناعەتپىكردى تارىك دەشىت ۋەك ئەو پرۇسەيە لەقەلەم بدرىت كە تىايدا خەلك لەدژى بەرژەۋەندى خۇى ھەنگاۋ دەنىت. ھەندىكجار خەلك بە نابەدلىيەۋە ئەمە دەكەن و بەئاگان لەۋەى كە لەۋانەيە ئەمە باشتىن بژاردەيان نەبىت، بەلام تامەزرۇن تاكو ھەۋلە بى وچانەكانى قەناعەتپىكردى بوەستىن. لە كاتى تردا، باشتىن قەناعەتپىكەرانى تارىك دەتۋانن ۋەھا لە كەسىك بكەن كە پىنى ۋابىت ژىرانە رەفتار دەكات كاتىك لە راستىدا پىچەۋانەى ئەمە دەكات. كەۋايە پالەنرە سەرەكىيەكانى قەناعەتپىكردى تارىك چىن؟ ئەمە بەندە بە جۇرى ئەو كەسەى كە قەناعەتپىكردىكە ئەنجام دەدات. ھەندىك كەس ھەۋل دەدەن قەناعەت بەۋانىتر بكەن تاكو خزمەتى بەرژەۋەندىيەكانى خۇيان بكەن. ئەۋانىتر لە رىگەى تاكە نىازى بەدكارانەى زىان گەياندن ھەنگاۋ دەنن. لەۋانەيە ھىچ سوۋدىكىيان پىنەگات لەۋەدا كە قەناعەت بە كەسەكە بەيىنن، بەلام ھەرچۇنىك بىت ئەمە دەكەن، تەنیا و تەنپاش بۇ

مەبەستى ئازار گەياندن بە قوربانييەكەيان. ئەوانىتر خۇشى لەو كۈنترۈلكردە دەبينن كە لە قەناعەتپىكردى تاريكەو بەدەستى دەھىنن. دەرئەنجامى قەناعەتپىھىنانى تاريك بە ھەمان شىوہ جياوازە لە قەناعەتپىكردى پۈزەتيف. قەناعەتپىكردى پۈزەتيف بە شىوہيەكى گشتى سى سىنارىيۈ لى دەكەويتەو: سوود بۇ كەسى قەناعەتپىھىنراو، حالەتى براوہ-براوہ بۇ قەناعەتپىكەر و قەناعەتپىھىنراو، يان سوودى دوولايەنە بۇ كەسى قەناعەتپىھىنراو و كەسى سىيەم. ھەموو ئەم دەرئەنجامانە ئەنجامىكى پۈزەتيفى بۇ كەسى قەناعەتپىھىنراو تىدايە. ھەندىكجار ئەوانىترىش سوودمەند دەبن و ھەندىكجارىش نا. لەگەل ئەوہىشدا، بارودۇخىك نىيە تايىدا تەنيا قەناعەتپىكەر سوودمەند بىت.

قەناعەتپىكردى تاريك دەرھاويشەى زۆر جياجىاي ھەن. قەناعەتپىكەر ھەمىشە سوود وەردەگرىت، چ راستەوخۇ يان ناراستەوخۇ، يان لە رىگەى پراوہكردى پىويستى شاراوہى بۇ كۈنترۈل و كارىگەرى. كەسى قەناعەتپىھىنراو لە دژى بەرژەوہندىي خۇى دەوہستىتەوہ و سوود لە قەناعەتپىھىنانەكەى وەرناگرىت. لە كۇتايىدا، كارامەترىن قەناعەتپىھىنەرانى تاريك نەك تەنيا دەتوانن زيان بە قوربانييەكەيان و سوود بە خۇيان بگەيەنن، بەلكو بە ھەمان شىوہ لە پرۆسەكە دەتوانن زيان بەوانىترىش بگەيەنن. با نموونەى ئەو قەناعەتپىكەرە تاريكە وەرېگرىن كە قەناعەت بە يەكىك دەھىننىت تاكو خۇى بكوژىت بۇ ئەوہى قەناعەتپىكەرەكە قازانچ لە بەرنامەيەكى دەستەبەرى (تەئمين) بكات. قەناعەتپىكەرەكە نەك تەنيا لە رووى دارايىيەوہ دەستكەوتى دەبىت، بەلكو قوربانييەكە ژيانى لەدەست داوہ و زيانى بە ھەر كەسىكى تر گەياندوہ كە خەمخۆر و پەرۋشى ئەم بووہ.

ئاشكراكردىنى قەناعەتپىكەرانى تاريك

كەواتە كى ئەم شىۋازە تاريكانەى قەناعەتپىكردىن بەكار دەھىنىت؟
تايەتمەندىيە سەرەككەكانى قەناعەتپىكەرى تاريك يان بىياككە يان
نەتوانىنى پەرۇشبوونە لەبارەى ئەوەى قەناعەتپىكردىن چ كاريگەرئىيەكى
لەسەر ئەوانىتر دەبىت. ئەو جۆرە خەلكانە يان ئەوەتا بە تەواۋى
خۇپەرستىن يان پىئويستىيەكانى خۇيان زۆر گرنگىر دەبىنن لە
پىئويستىيەكانى ئەوانىتر، يان ئەوەتا نەخۇشى كۆمەلەيەتپان ھەيە و
ناتوانن تەنانەت درك بە چەمكى ھەستەكانى ئەوانىتر بكن.

تۆ زۆرجار لە پەيوەندىيەكى ھاوسەرئىتىدا تىبىنى قەناعەتپىكردىنى
تاريك دەكەيت. يەككىك، يان لە خراپترىن سىنارىۋدا، ھەردووك
ھاوسەرەكە مەيلى قەناعەتپىكردىنى تاريكى يەكتريان ھەيە. ئەگەر ئەو
ھەولانە بەردەوام بن، دەشىت پەيوەندىيەكە لە روۋى دەروونناسىيەو بە
بەكاربەرانە لەقەلەم بديرىت. ھەندىك نموونەى قەناعەتپىكردىنى تاريكى
پەيوەندى بريتىيە لە وەستاندىنى ھاوسەر لەوەى كە دەرەفەتپىكى كار
بقۇزىتەو ە يان ھەلىكى دلخۇشى بۇ خۇى دابىن بكات. قەناعەتپىكەرى
تاريك قەناعەت بە قوربانىيەكە دەھىنىت بەوەى كە ئەو مەبەستى لەمە
"باشتركردىنى پەيوەندىيەكەيانە". كەچى لە راستىدا، قوربانىيەكە زيان بە
خۇيان و بە پەيوەندىيەكەيش دەگەيەنىت. لىرەو پەيوەندىيەكە زيانى
پىدەگات لە كاتىكدا كە قەناعەتپىكەرى تاريك دلنبايەكى زياترى دەست
دەكەوئت لەبارەى ئەوەى كە دەتوانىت قوربانىيەكەى بەكارببات.

تاكىكەكانى قەناعەتپىكردىنى تاريك

كەواتە قەناعەتپىكەرانى تاريك چۆن ئاۋاتەكانيان دەھىننە. دى؟ لەوانەيە
ھەندىك كەس ئەو بابەتە بخەنە ژىر پىرسىارەو ە بلىن شتىكى ۋەھا

زىيانبەخشى ۋەك قەناەتپىكردىنى تارىك لە راستىدا رۈونادات. ئەوانە ھەلەن. ھۆكارى رۈودان و جىبەجىبۈونىشى دەگەرپتەۋە بۇ كارامەيى قەناەتپىنەھەرەكان. ئەوان شارەزان لە رۈوۋپۇشكردىنى سىروشتى ئەۋەى كە رۈودەدات. ئەمانەى خوارەۋە برىتىن لە تاكتىكەكانى ئەوان.

ساختەيى درىژخايەن

ساختەيى درىژخايەن جۆرىكە لە شىۋازى خاۋ و درىژبۈۋەۋەى قەناەتپىكردىن. ھەندىك لە ھۆكارە سەرەككەكانى ئەۋەى كە خەلكى دەتوانىت بەرەنگارىيى قەناەتپىنەھەرەكان بىرئىيە لەۋەى كە ھەست دەكەن فشاريان دەخىرتەسەر يان متمانەى بەۋ كەسە نىيە كە دەيەۋىت قەناەتەى پى بەينىت. ساختەيى درىژخايەن دەتوانىت ھەردوۋ كىشەكە كۆنترۇل بىكات.

ساختەيى درىژخايەن برىتىيە لەۋەى كە قەناەتپىكەرى تارىك لەسەرخۇ متمانەى قوربانىيەكە بەدەست دەھىنىت. ئەۋ بە وريايىيەۋە ھاۋرپىيەتى قوربانىيەكەى دەكات و دلنيا دەبىتەۋە لەۋەى قوربانىيەكە كەيفى پى دىت و متمانەى پى دەكات. زۆرجار ئەمە لە رېگەى دروستكردىنى پردى پەيۋەندىيى زىادەپرەۋانە و رۈۋكەشانە و رېگاكانى تىر زىادكردىنى ئاستەكانى ئاسۈودەيى بەدەست دىت.

ھەر كە قوربانىيەكە بايى پىۋىست لە رۈۋى دەرۈۋىيەۋە ئامادە بوۋ، قەناەتپىكەر دەست دەكات بە ھەۋلەكانى. ئەمانە زۆرجار بە قەناەتپىكردىنكى ناسەرراستانەى پۈزەتيف دەستپىدەكەن. قەناەتپىكەرەكە قوربانىيەكەى بەرەۋ ھەندىك برىاردان يان ھەنگاۋنان ئاراستە دەكات كە لە راستىدا بۇ بەرژەۋەندىيى خودى خۇيەتى. ئەمە ئامانجىكى دوۋلايەنەى لەپشتە. يەكەم، قوربانىيەكە رادىت بەۋەى لەلايەن

قەناعەتپىكەرەكە قەناعەتى يېڭى بېھىرنىڭ. دوۋەم، قوربانىيەكە، لە ئەقلى خۇيدا پەيۋەندىيەك دروست دەكات لە نىۋان قەناعەتھېنان و دەرھاۋىشتە پۈزەتپقەكەيدا.

كەۋاتە ساختەيى درىڭخايەن چۈن جىيەجى دەكرىت؟ با نمونەيى قوربانىيەك بېھىننەۋە، تازە بىۋەژن كەۋتۈۋىيەك كە بە ھۆى تەمەن و ماتەمىنىيەكەيەۋە لاۋازە. دۈۋەدۋاى لەدەستدانى مىردەكەي، پىۋىك بوۋە ھاۋرىي، كە لەۋانەيە خزمىكى يان ئەندامىكى كەنىسەكەي بوۋىت. ئەۋ پىۋە مىھرەبانى و تەھەموۋلىكى بى رادە پىشانى ژنەكە دەدات. بۆيە، يېڭى پى پى كات، ھەر كاتىك ژنەكە لاي ئەۋ كەسەيە، نەرم و دەستەۋستان دەبىت.

پاشان ئەم پىۋە، ھەندىك كەدەي بچۈۋكى قەناعەتپىكرەنى پۈزەتپقە ئەنجام دەدات، ۋەك ئامۇڭگارىكرەنى تاكو حساب بانكىيەكى باشتىر بىكەتەۋە يان رېگەيەك ھەلبىزىرت بۆ كەمكرەنەۋەي رىسوماتى مانگانەي. قوربانىيەكە ئەم رېنمايىانەي پىۋەكە بەرز دەنرخىنىت و مەمانە بە ئامۇڭگارىيەكانى دەكات. پاشان ئەم پىۋە بە شىۋەيەكى تارىك قەناعەت بە ژنەكە دەھىنىت تاكو رېگەي بەدات ۋەبەرھىنان لە ھەندىك لە پارەكانىدا بىكات. لەبەرئەۋەي ژنەكە مەمانەي پىدەكات، ئەم كارە ئەنجام دەدات. بىگومان پىۋەكە ھەر شتىك كە بتۈانىت لە بىندەستى ژنەكە دەرىدەھىنىت. ئەگەر پىۋەكە لىھاتۈۋ بىت، ئەۋا ژنەكە ۋەھا ھەست دەكات كە پىۋەكە بە راستى ھەۋلىداۋە يارمەتى بەدات و ھەلەكە لەۋەدايە كە خۇى بەختى باش نىيە. ئەمەيە قولايى قەناعەتپىكرەنى تارىك.

بەيتا بەيتايى

كاتىك خەلكى لەبارەى كردارەكانى قەناعەتپىكردى تارىك شت دەبيست، وەك ئەو كەسانەى قەناعەتبان پى دەھىنرەت تاكو خۇيان بكوژن يان كەسىك بكوژن، ئەمە باوەرنەكراو ديارە. كى شتى وەها دەكات؟ خەلكى ناتوان درك بەو بەكەن كە قەناعەتپىكردى تارىك ھەمىشە داواكارىيەكى لەپرى گەورە نىيە. دەبىت وەها لە قەناعەتپىكردى تارىك تىبگەين كە وەك پەيزەيەك وەھايە. قەناعەتپىكەرەكە وەها لە قوربانىيەكە دەكات لە يەك كاتدا يەك ھەنگاۋ بنىت. پىناچىت ئەمە شتىكى زۆر گەورە بىت. پىش ئەوەى پى بزانىت، كەوتوووتە ناو چالىكى گەورەو و قەناعەتپىكەرەكە رىگە نادات بىتەو دەر.

كەواتە پەيتاپەيتايى لە ژيانى واقعيدا چۆن ديارە؟ با نمونەى تاوانبارىكى دەروونەخۆش وەربگرين كە ھىواخواز بوو ئەوانىتر تاوانى بۆ ئەنجام بەدن. ئەگەر تۆ نەتوانىت وىناى كەسىكى وەها بەكەيت، بىر لە سەرۆك باندەكان، سەرۆك ئاينىزاكان يان چارلز مانسۆن بەكرەو.

ئەم تاوانكارە دەروون نەخۆشە راستەوخۆ داوا لە كەسەكە ناكات تاوانى كووشتن ئەنجام بدات. لەوانەيە كەسەكە دەست بكات بە ئەنجامدانى تاوانى بچووكى ناچيزە يان شاردنەوەى چەكىك بۆ قەناعەتپىكەرەكەيان. ئەمە ھىچ نىيە. پى بە پى كات، ئەو كردارەنى بەكاربەرەكە قەناعەت بە قوربانىيەكەى دەھىنەت ئەنجامى بدات تووندتر و تووندتر دەبىت. قەناعەتپىكەرەكە بە ھەمان شىو تەوانى نەبىنراوى ئەوەى ھەيە گومراكارىيەكان لە چاۋى قوربانىيەكە بشارىتەو. پىش ئەوەى پى بزانىت، قوربانىيەكە ھەستى ئەوەى لا دروست دەبىت كە لە چالىكى زۆر قوۋلدايە. دەكرەت ئەو بە ئاسانى قەناعەتى پى بەھىنرەت تاكو تەنەت

شۆكھېتتەرتىن تاوان ئەنجام بدات، چۈنكى پىتى وەھا دەبىت كە ھىچ بۇاردەيەكى تىرى نىيە.

قەنەتپىكەرانى تارىك شارەزان لە بەكارھىتەنى پەيتاپەيتاى بۇ زىادكردنى ھىزى قەنەتپىكەردىيان پى بە پىتى كات. ئەوان دەزانن كە قوربانىيەكانىيان قەت بەسەر دۆلىكىدا باز نادەن. بۇيە، لەبرى ئەمە، قەنەتپىكەرەن، بەرەبەرە، پردىكىيان بۇ بونىاد دەننن.

روويۇشكەردنى نىازە راستەقىنەكان

زۇر رىنگە ھەن كە تىياندا قەنەتپىكەرەن ھەمىشە دەتوانن بىنەما دەروونىيە تارىكەكان بەكار بھىتەن بۇ بەدەستەھىتەنى ئەوۋى كە دەيانەوۋىت. روويۇشكەردنى ئارەزوۋە راستەقىنەكانى بەكاربەر ھەنگاۋىكى گرىنگە لە قەنەتپىكەردنى تارىكىدا. باشتىن قەنەتپىكەرەكان دەتوانن ئەم شىۋازە بە رىنگە جىاجىيا بەكار بھىتەن بەپىتى قوربانىيەكەيان و بارودۇخەكان.

بىنەمايەكى دەروونىي تارىك كە لەلايەن باشتىن قەنەتپىكەرەنەوۋە بەكار دىت ئەو زانىيارىيەكە كە زۇرىك لە خەلكى بەلايانەوۋە قورسە دوو داواكارى يەك لەدۋاى يەك رەت بىكەنەوۋە. با بلىين كەسى بەكاربەر دەيەوۋىت ۲۰۰ دۆلار لە قوربانىيەكەى وەرگىرت كە نىازى دانەوۋەشى نىيە. لەوانەيە قەنەتپىكەرەكە بە روونكردنەوۋەى ئەوۋە دەست پىبكات كە پىۋىستى بە قەرزىكى ۱۰۰۰ دۆلارىيە و ئەو وردەكارىيە باس بكات كە ئەگەر ئەو قەرزەى دەست نەكەوۋىت ئەوا دەرئەنجامەكە خراب دەبىت.

لەوانەيە قوربانىيەكە ھەست بە شىۋەيەك لە ھاۋخەمى يان گوناھ بكات بەرانبەر قەنەتپىكەر و ھىۋاخۋاز بىت كە بتوانىت يارمەتى بدات. لەگەل ئەوۋەشىدا، ئەو روونى دەكاتەوۋە كە ئەو بىرە پارەيە زۇر لەوۋە زىاترە بتوانىت دابىنى بكات. پاشان قەنەتپىكەرەكە داواكارىيەكەى كەم دەكاتەوۋە بۇ

ئەو بىرە بىنچىنەيىيەى لە سەرەتادا دەيويست، واتە ۲۰۰ دۆلار. ئەو ھۆكارىكى ھەستىيانەى دەبىت بۇ بابەتەكە. بۇ نموونە دەلىت، لانى كەم ئەو دوو سەد دۆلارە بۇ چەند ھەفتەيەك كەمىك لە بارى سەر شانى سووك دەكات. قوربانىيەكە ھەست بە ناٹاسايىبوونىك دەكات و ناتوانىت ئەم داواكارى دوو ھەمە رەت بىكاتەو. قەناعەتپىكەرەكە دووسەد دۆلارەكەى خۇى كە لە سەرەتادا نيازى بوو دەست دەكەوئىت و قوربانىيەكە نازانىت چى پرويداو.

دەرووناسى پىچەوانە، رىگەيەكى تىرى پروپۇشكردى نيازە راستەقىنەكانە لە ماوئى قەناعەتپىكرەكەدا. ھەندىك كەس كەسايەتپىيەكىان ھەيە بە "لار" ناسراو. ئەمە بەو مانايەيە كە رەتى دەكەنەو بۇ ئەو شوئىنە برۆن كە پىايدا ئاراستە دەكرىن و لەبرى ئەمە، ئاراستەيەكى پىچەوانە دەگرەبەر.

ئەگەر قەناعەتپىكەرىكى تارىك بزانىت كەسەكە لە جۆرى لارە، ئەوا خالىكى لاواز سۇراخ دەكات. بۇ نموونە، با قەناعەتپىكەرىك بە نموونە وەربرىن كە ھەول دەدات كچىكى ديارىكراو بەدەست بەئىنىت. قەناعەتپىكەرەكە دەزانىت ھاورىكە ئەم كچە بەكار دەبات و ئازارى دەدات. كچەكە لە نىوان ھاورىيەكى بەدكار و لايەنى سىيەمى بىنگوناھدا پەرت دەبىت. قەناعەتپىكەرەكە زىرەكانە كچەكە بەلاى ئەو كەسەدا ئاراستە دەكات كە لە راستىدا باشە بۆى بەلام دەيشزانىت كچەكە لە دژى ئەم ئاراستەكرەنە دەوہستىتەو و ھاورئى زىانبەخشەكە ھەلدەبژىرىت.

پرسیاره سهره‌کیه‌کان

وه‌ک ههر که‌سیک که رووبه‌رووی فرۆشیاریکی کارامه بووه‌ته‌وه، قه‌ناعه‌تپیکردنی زاره‌کی ده‌توانیت زۆر کاریگهر بیت کاتیک به‌شیوازیکی لیزانانه پیاده ده‌کریت. یه‌کینک له‌ته‌کنیکه ههره به‌هیزه‌کانی شیوازی زاره‌کیی قه‌ناعه‌تپیکردن بریتییه له‌به‌کاره‌ینانی پرسیاره سهره‌کیه‌کان. ئەمانه‌ئەو پرسیارانه‌ن که‌بو‌مه‌به‌ستی چالاککردنی کاردانه‌وه‌یه‌کی دیاریکراو له‌قوربانیه‌که‌ی‌اندا ئاراسته‌ده‌کرین. بو‌نموونه، له‌وانه‌یه قه‌ناعه‌تپیکه‌ریکی ئاراسته‌که‌ر پرسیاریک له‌که‌سه‌ئامانجه‌که‌ی بکات و بلیت "بیت‌وايه ئەم خه‌ل‌کانه‌چه‌نیک خراپن؟" پرسیاره‌که‌ده‌لاله‌تی ئەوه ده‌گه‌یه‌نیت که‌ئەو که‌سانه‌ی ئەم پرسیارای له‌باره‌وه‌ده‌کات به‌دلنیا‌یه‌وه به‌را‌ده‌یه‌ک له‌را‌ده‌کان خراپن. ئەمه‌ناکوکه له‌گه‌ل پرسیارای نا‌ئاراسته‌که‌ری وه‌ک "هه‌ستت به‌رانبه‌ر ئەم خه‌ل‌کانه‌چه‌ونه؟"

قه‌ناعه‌تپیکه‌رانی تاریک پرسیاره ئاراسته‌که‌ره‌کانی وه‌ک ئەمه‌ی سهره‌وه، به‌شیوه‌یه‌کی ورد، به‌کار ده‌هینن. ههر قه‌ناعه‌تپیکه‌ریکی تاریک که‌ئەزموونیک‌ی که‌میشی هه‌بیت، زۆر به‌ئاگایه‌له‌و راستیه‌ی ئەگه‌ر قوربانیه‌که‌ئەو هه‌سته‌ی له‌لا دروست ببیت که‌ئاراسته‌ده‌کریت، ئەوا به‌ره‌نگاری ده‌کات و قورستر قه‌ناعه‌تی پێ ده‌هینریت. ئەگه‌ر قه‌ناعه‌تپیکه‌ره‌که‌هه‌ستی ئەوه‌ی له‌لا دروست ببیت که‌قوربانیه‌که‌به‌ئاگایه‌له‌و شته‌ی روو ده‌دات، ئەوا ده‌ستبه‌جئ تاکتیکه‌کان ده‌گۆڕین و ده‌گه‌رێته‌وه‌بو‌پرسیاره ئاراسته‌که‌ره‌کان، ئەمه‌یش پاش ئەوه‌ی که‌قوربانیه‌که‌هێور بووه‌ته‌وه‌و ئەویش پینگه‌کاریگه‌ره‌که‌ی به‌ده‌سته‌یناوه‌ته‌وه.

ياسای گواستنه‌وهی دۆخ

دۆخ چه‌مکيکه ئاماژه ده‌کات به ميزاجی گشتی که‌سیک که تيايه‌تی. ئه‌گه‌ر که‌سیک له بیر‌کردنه‌وه، وشه‌کان و کرداره‌کانیدا رێک بیت، ئه‌وا ئه‌مه نمونه‌ی دۆخینکی به‌هیزی رێکه.

ياسای گواستنه‌وهی دۆخ بریتیه له‌وهی که ئه‌و که‌سه‌ی له هه‌ر بارودۆخینکی دیاریکراودا هاوسه‌نگی ده‌سه‌لاتی به‌ده‌سته، ده‌توانیت دۆخه هه‌ستیه‌که‌ی بگوازیت‌وه بۆ ئه‌و که‌سه‌ی مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا ده‌کات. ئه‌مه چه‌مکيکی به‌هیزه کاتیک له‌لایه‌ن قه‌ناعه‌تپیکه‌ری تاریکه‌وه پیاده ده‌کریت.

ئه‌گه‌ر که‌سیک هه‌ول بدات قه‌ناعه‌تپیکردن پیاده بکات و به‌ئاگا بیت له ياسای گواستنه‌وهی دۆخ، ته‌کنیکینکی دیاریکراو هه‌یه ده‌توانیت به‌کاری به‌یئت بۆ کاریگه‌ری دانان له‌سه‌ر ئاستی ئه‌و کۆنترۆله‌ی هه‌یه‌تی به‌سه‌ر که‌سی ئامانجیدا. ته‌کنیکه‌که به‌م شیوه‌یه‌یه: ئه‌گه‌ر که‌سه به‌ئامانجکراوه‌که خه‌مبار بیت و به‌هێواشی بدویت، که‌سه کاریگه‌ری‌دانه‌ره‌که دۆخی خۆی به‌هه‌مان شیوه له‌قالب ده‌دات. به‌م شیوه‌یه، ئه‌و پرديکی په‌یوه‌ندی له ئاستیکي قوولی ناخودئاگایانه له‌گه‌ل که‌سه ئامانجه‌که‌یدا دروست ده‌کات. پاش ئه‌وه‌ی "گونجاندنی دۆخ" جیبه‌جیکرا، که‌سه کاریگه‌ری‌دانه‌ره‌که به شیوه‌یه‌کی شاراو ده‌دۆخه‌که‌ی خۆی ده‌گۆریت بۆ هه‌له‌سه‌نگاندنی ئه‌وه‌ی که قوربانیه‌که‌ی چه‌نیک ملکه‌چ بووه. بۆ نمونه، له‌وانه‌یه قه‌ناعه‌تپیکه‌ره‌که که‌میک تۆنی ده‌نگی خه‌را بکات بۆ حوکمدان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی ئاخۆ قوربانیه‌که‌ی، ریتمی خۆی ده‌گونجینیت یان نا. ئه‌گه‌ر قوربانیه‌که نیشانه‌ی ملکه‌چی پیشان بدات، ئه‌وا ئه‌مه پیشانده‌ریکی ڕوونه له‌مه‌ر ئه‌وه‌ی که که‌سه کاریگه‌ری‌دانه‌ره‌که گه‌یشته‌وه‌ته خالی کۆتایی.

ھەر كە خالى كۆتايى گەيشت، كەسە كاريگەرىدانەرەكە دۇخى خۇي
دەگۈرپىت بۇ ئەو دۇخەكەي كە ھىواخوازە قوربانىيەكەي پىيى بگات.
دەشيت ئەم دۇخە دلشادى و پۈزەتېقبوون بىت يان توورەبوون و
ھەلچوون، پەيوەست بەوۋەي چ دۇخىك بە باشتىن شىۋە خزمەت بە
ئامانجەكانى كاريگەرىدانەرەكە دەكات لەو سەرۋەختەدا. تەكنىكەكە
كاريگەرى ناخودئاگايانە دەرەخات لەسەر سەرکەوتن يان شىكستەپىنانى
ھەر قەناعەتپىنەپىنانىك.

بەشى سۆيەم

كۆنترۇلكردىنى پەى پىنەبراوى نەقل

مەرج نىيە ھەموو كۆنترۇلكردىكى نەقل پەى پىنەبراوى بىت
ئەقل پەناگەى مرۇفە. گرنگ نىيە چ شتىكى تر لە بەرانبەر ئەوانىتردا
لەدەست بچىت، ئەقلى مرۇفكى ھى خاوەنەكەيەتى و بەس. واىە؟ نەخىر
وہا نىيە.

خەلكى ھەز دەكەن وەھا بىر بکەنەوہ كە بە تەواوى بىركردەوہوہ
كردارەكانى خۇيان كۆنترۇل كرددوہ و ھەز دەكەن پىيان وابىت كە
ھەرۈەكو دەست و قاچيان، ئەقلىشيان لەژىر كۆنترۇلى خۇياندايە. بەلام بە
راستى واىە؟ كاتىك تۆ خەون دەبىنىت، كۆنترۇلى وردى خەونەكانت
كرددوہ؟ ئايا كە ناتوانىت تەركىز بكەيت، بىركردەوہ پەرت بووہكانت
بەدەست خۆتە؟

لە راستىدا ئەقلمان بىن رادە نەرمە بۆ كارتىكردن و كۆنترۇلكردن. بىر
لەو كاتە بكەرۈہ كە تۆ تەماشائى فىلمىكى ترسناك دەكەيت. ئەقل و
ھەستەكانت ئاراستە دەكرىن و كارتىكراو دەبن بە مۇسقىا، رۈوناكى و
بژاردەى وىنەى كامىرا. ئەگەرچى تۆ دەزانىت كە خەرىكى سەيركردى
فىلمىكىت، ئەقلىت ھىشتا وەلامگۈيە بۆ ئەو ئامازانەى پىنى دەدرىت. ئەگەر
ئەقل وەھا بەھىز بكەوئتە ژىر كارىگەرى شتىك كە ئىمە ھەلمانبژاردوہ

و لىنى بەئىگەن، ئەبىتتە ئەو كارىگەرلەر چەندە بىت كە بەكاربەرلىكى
سايقۇلۇشى تارىكى كارامە ھەيەتى؟

كۆنترۇلكردىكى پەي پىنەبراوى ئەقىل جۇرى ھەرە كوشىندەي
كۆنترۇلكردىنى ئەقىلە لە بووندا. ئەگەر كەسىك بەئىگە بىت لەۋەي كە
ئەقىلى دەخىتە ژىر كارىگەرلەر، ئەۋا دەتوانىت بە شىۋەي جەستەيى،
دەروونى يان زارەكى بەرەنگارى بىكات. ئەۋا دەتوانىت خۇي لە
مامەلەكرىن لەگەل كەسى كۆنترۇلكر لادىت. زۇرىك لە خەلىكى، لەگەل
بەدىكرىن نىشانەيەكى ئەۋا كەسە مەترسىدارەي كە ھەۋل دەدات بىچىتە
ناۋ ئەقىلانەۋە و كۆنترۇلىان بىكات. رادەكەن. ئەگەر بەكاربەرەكەيان
بەدىنەكرەۋ بىت، بۇ نەۋە بۇمب ھاۋىۋىكى شارۋە، ئەۋا مومكىن نىيە
قوربانىيەكە لە كاتى خۇيدا بەرگرى بىكات.

دوۋ جۇر تەكتىكى بەدىنەكرەۋى زالبوون بەسەر ئەقىلى كەسىكدا ھەن-
كارلىكە نىۋانە كەسىيەكان و بەكارھىنانى مىدىا. بە شىۋەيەكى تەقلىدى،
كۆنترۇلكرىن لە رىگەي مىدىاۋە تەنبا بۇ كۇمپانىا گەرەكان مومكىن بوو
و تەكەكەسە كۆنترۇلكرەكان تەنبا رىگەي كارلىكى نىۋانە كەسىيان
لەبەردەمدا بوو. ئەمىرۇكە، چىتر ۋەھا نىيە. لاپتۇپ و مۇبىلى زىرەك،
ھىزى كۆنترۇلكرىن ئەقىلان راستەۋخۇ داۋەتە دەست بى بەزەيىترىن
بەكاربەرانى سەر زەۋى.

پىش ئەۋەي ئەۋا تەكتىكە دىارىكرەۋانە بزانىن كە لە كۆنترۇلى ئەقىلى
بەدىنەكرەۋا بەكار دىن، دەبىت ئەۋا كەسە بەكاربەرەنە بىناسىن كە ئەم
جۇرە تەكتىكانە بەكار دەھىن. ۋەك ھەموو بەكاربەرانى دەروونى تارىك،
كۆنترۇلكرەرانى بەدىنەكرەۋى ئەقىل ئارەۋۋى ئەۋەيان ھەيە كارىگەرى
لەسەر ئەۋانىتر دابىن و زۇر جارىش بۇ بەرژەۋەندى خۇيان ئەمە دەكەن.

لەگەل ئەوەيشدا، كۆنترۆلكەرانی پەي پینەبراوی ئەقل، زۆرجار ترسۆكتەر و لۆژيكتەر لە بەكاربەرانی تر. بە پینچەوانەي دەروونەخۆشە تەنگەتاوہەکان، ئەگەري ھەيە كۆنترۆلكەرانی بەدينەکراوی ئەقل پاش لئ وردبوونەوہەيەك ھەنگاو بنين. كۆنترۆلكردنی ئەقلى كەسيك بە شيوہەيەك كە پەي پئ نەبريت، كاريكى ئاسان نيە. ئەمە پئويستى بە مەعريفە و پيادەکردنی ورد ھەيە. ئەمانە وەك ئەو ھونەرمەندانە وەھان كە لەسەر شانۆ بوو كە لەكان دەجوولینن بەلام خۆيان ديار نين و بە ھەمان شيوہ دەتوانن لە پشت پەردەوہ جوولە بە قوربانيەكانيان بكەن.

تاكتيكەكانى كۆنترۆلى پەي پئ نەبراوی ئەقل

با لەبارەي ئەو شيوازە دياريكراوانەوہ فير بيبين كە بەكاربەران بەكاربان ھيئاوہ بۆ كۆنترۆلكردنی ئەقلى قوربانيەك بە شيوازيكى پەي پینەبراو. ئيمە تاوتويى ئەو تەكنيكە نيوانە كەسيانە و ميديا دەكەين كە ئامرازى بەكاربەرەكە پيكدەھينن. نموونەگەليك دەخريئە روو لەبارەي ئەوہي چۆن دەشيت ئەو تەكنيكانە لەسەر تاكەكەسيك يان لە ئاستيكي بەكۆمەلي فراوانتردا بەكار بھيئرين.

دۆزينەوہي ئەوانەي كە پئويستيان بە شتيكە

يەكيك لە پرەنسيپە تاكتيكيە ھەرە گرنگە پەي پینەبراوہەكانى كۆنترۆلكردنی ئەقل دۆزينەوہي قوربانيەكە كە ئامانجىكى ھەيە. ھەم لە رووي زانستى و ھەم لە رووي كەسيەوہ سەلمينراوہ ئەو كەسەي پئويستىيەك يان ئارەزوويەكي بئ چەندوچونى ھەيە زياتر ئەكەوتتە بەر كاريگەري كۆنترۆلى ئەقلى پەي پینەبراو بە بەراورد بە كەسيك كە ھەست بە ئاسوودەيى و ناپئويستى دەكات. ئەمە ئامانجى فيزيكى

بچو و کی وهک ههستکردن به تینویتی و سؤراخکردنی خواردنه وهیهک دهگریته وه تاکو دهگاته ئامانجیکی گهره ی دهروونی وهک پتویستبوون به خۆشه ویستی و سۆز.

بیر له کهسیک بکهروه که له ناو قهره بالغیدا به دوا ی کهسیکی تر دا دهگریته. ئه وه هه موو کهسیکی تر ده بویریت و سیره له وه کهسه دهگریته وه که مه بهستیته. میشکیش ههر وه هابه. ئه گهر شتیک هه بیت پتویستی پتی بیت، ئه وه کهسیک به ره وه لای ئاراسته دهکات ئه گهرچی به ئاگا نه بن له ههر کۆنترۆلکردنیک که رووده دات. باشتیرین کۆنترۆلکه رانی ئه قل به شاراو یی به ئامانجه کانی قوربانیه ک ده زانن و به م پیه سؤراخی کۆنترۆلکردنیان ده کهن.

نموونه یه کی کلاسیکی لاوازی ئه وه که سانه ی که ئامانجیکیان هه یه تاقیکردنه وه یه که که له کاریگهری نا ئاگایانه دا ئه نجام درا وه. کاریگهری نا ئاگایانه ناوکی تره بۆ کۆنترۆلی ئه قلی پهی پێ نه برا و دوو کۆمه له خه لک فیلمیکیان پیشاندا که وینه یه کی شاراو ی قوتوویه کی چایی به ستووی تیا بوو. کۆمه له خه لکینک تینوو بوون و ئه وه ی تر تینوو نه بوو. کاتیک چانسی ئه وه یان پیدرا بچن له چه ند خواردنه وه یه ک دانیه ک بکرن به دلی خۆیان، تینوو ه کان ژماره یه کی زۆرتری چایی به ستوویان کړی به به راورد به وه ی له رووی ئاماره وه پینشینی ده کرا. ئه مه به لگه یه بۆ ئه وه ی که، کاتیک میشکی کهسیک تامه زرۆیه بۆ شتیک، ئه وه به دلشادییه وه پینشینیاری ئه وه په سه ند دهکات که چی هه لبژیریت.

کهواته ئه م پرهنسییه چۆن له سه ر ئاستی تاکه کهسی و نیوانه کهسی کار دهکات؟ ئه گهر کۆنترۆلکه ریکی ئه قل قوربانیه ک بدۆزیته وه که بن راده تامه زرۆی شتیکه له ژیانیدا، وهک جیه جیکردنی پتویستییه کی ههستی قوول، ئه وه به کاره بهر که ده توانیت ئاسانتر ئه قلی کۆنترۆل بکات.

ئەگەر، بۇ نموونە، قوربانييەك بەم دوايىيە تووشى جىابوونەۋەيەكى
 ھاۋسەرى بوويىت، ئەۋا ئەگەرى ھەيە دەروونى تامەرزۇ بىت بۇ
 دروستکردنى پەيۋەندىيەك. لىرەۋە كۆنترۆلكەرە ئەقلىيەكە كارىگەرى
 لەسەر ئامانجەكەي دادەنىت بە شىۋەيەك كە ۋەھا بىر بىكاتەۋە
 رزگار كەرىتى، كەچى لە راستىدا دەشىت وىرانكەرى بىت.

ھەندىك لە رووبەرە ھەرە باۋەكانى پىۋىستى كە بەكاربەر دەيەۋىت
 بىقۇزىتەۋە، برىتىيە لە پىۋىستىۋونى كەسىك بە جىگىرۋون لە روۋى
 دارايىيەۋە، پىۋىستىۋون بە ئەندامبۋون، و پىۋىستىۋون بە ھاۋەلىك.
 دەشىت ئەم لاۋازىيانە لەلايەن بەكاربەرىكى بەئەزمۈونەۋە بىقۇزىنەۋە لەبەر
 چەند ھۆكارىك. لەۋانەيە بەكاربەرەكە سۇراخى ئەۋە بىكات كە
 قوربانييەكەي لە روۋى سىكىسى يان دارايىيەۋە بەكار بىبات. لەۋانەيە ئەۋ
 سۇراخى بەدەستەينانى ۋەلاى بىكات بۇ بىزاقىكى ئايدۇلۇزى يان ئايىنى
 تووند. لەۋانەيە ئەۋ يارى بە قوربانييەكە بىكات لەپىناۋ چىژى سادىستى
 خۇيدا.

سنووردارکردنى بىژاردەكان

سنووردارکردنى بىژاردە شىۋەيەكى زارەكى كۆنترۆلكردنى پەي
 پىنەبراۋى ئەقلە. ئەمە شىۋەيەكى زۇر ئالۇزى دەرووناسى تارىكە، چۈنكە
 رىستىك بىرگەي دەرچوون بۇ بەكاربەرەكە دابىن دەكات ئەگەر قوربانييەكە
 گومان پەيدا بىكات. كىلىلى ئەم شىۋەيەكى كۆنترۆلى ئەقلى بۇ
 نەھىشتەۋەي ھەر بىژاردەيەكى راستەقىنەيە لە بەردەم قوربانييەكە و
 دروستکردنى ۋەھمى ئەۋەيە لاي قوربانييەكە كە كۆنترۆل لەدەست خۇيدا
 بوۋە.

سنووردارکردنی بژارده وهك تهكنيكىكى فرۆشى بههيز و باو وههايه كه ناسراوه به داخستنى بژارده. ئيمه نمونهيهك بهكار دههينين بۆ روونكردهوى ئهم پرۆسهيه جياوازي نيوان كهسيك كه به شيويهكى دروونى ئاسايى ريفتار دهكات و بهكاربهريكى تاريك كه تهنيا دهيهويت خزمهتى ئامانجى خۆى بكات لهسهر حسابى ئهوانيتىر روون دهكهينهوه.

سيناريۆى ژنيك وهريگره كه تاييدا داواى ليدهكرىت بۆ ژووانيك بئته دهروه. لهوانهيه پياويكى ئاسايى بوبرى ئهوه بئنيته بهر خۆى كه پرسيارهكهى بكات، بروابهخووبون و دلنبايى نهبيت و پاشان له كوټايدا پرسيارىكى كراوهى ئاراسته بكات، وهك "حهز دهكهيت لهگهل مندا بئيه دهروه؟" پرسيارىكى وهها ئهگهرىكى روون بۆ وهلامى "تهخير" دههينىتهكاپهوه. ئهمه شيوازي ئاسايى رووداويكى وههايه بۆ ئهوه كهسانهى به بهكارهينانى پرهنسيپه سايكۆلۆژيه تاريكهكان ئاشنانين.

لهگهل ئهوهيشدا، كهسيك كه دهزانىت چۆن به شيويه پهى پينهبراو ئهقلى كهسيك كوټرۆل بكات به شيويهكى زۆر جياواز له ههمان سيناريۆ نزيك دهكهويتهوه. ئهوان ههز دهكهن به شيويهكى ئاسوده و نهرم سيحر له قوربانىيهكهيان بكهن بۆ ئهوهى بيانهيئنه پئكهنين و قهلهغانهكهيان پئ لابين. پاشان، به ئاسودهيهكى تهواوتيهوه، كابراى بهكاربهر دهپرسىت "ئىستا من پئنجشم يان شهممه بتهمه دهروه؟" ئهوه بژارده سنووردارهى دهخريته بهردهم بهكاربهركه، كه له حالهتئيكى دروونى نهرمدايه به هۆى جادووهكهوه، تهقريبهن ههميشه ئهئجامهكهى ئهوه دهبيت له نيوان پئنجشم و شهممه دا يهكنيكيان ههلبژيرىت. وهلامى "تهخير" ههرگيز يهكنىك نابىت له بژاردهكان.

ديوى ئههريمهناهى ئهوه تهكنيكهى سهرهوه ئهويه كه، به پئچهوانهى شيوهكانى ترى كوټرۆلكردنى ئهقلى، وهك ئهوانهى كه ميديا ئاراستهيان

دەكات، بەلگەيەكى بەرجەستە نىيە بۇ ئەو قسانەى كەسىك كىردوونى
ئەگەر، بە شىۋەيەك لە شىۋەكان، قوربانىيەك لەسەر سنووردار كىردنى
بۇزاردەكانى بەكاربەرەكە بېرىار بدات، ئەوا بەكاربەرەكە دەتوانىت بە دوو
رېگە ۋەلام بداتەۋە- نكولىكىردن يان لە قالبدانەۋە.

نكولىكىردن رېگە بۇ بەكاربەر خۇش دەكات تاكو سوور بىت لەسەر
ئەۋەى بۇزاردەيەكى سنووردار ناخاتەروو و قوربانىيەكە بە ھەلە شتەكانى
دېتەۋە ياد و زىاد لە ھەد نىگەرەن دەبىت.

دەشېت لەقالبدانەۋە رېگە بۇ بەكاربەر خۇش بكات تاكو قوربانىيەكە
ترسى لى بىشىت يان بىخاتە ھالەتى بەرگىيەۋە، بۇ نموونە بلىت
"ئاتوانم بېروا بەۋە بىكەم كە تۆ شتەكان ئەۋەندە بە ھەلە لىك دەدەيتەۋە.
بە راستى ئەمە ئازارم دەدات و ۋاملىدەكات بىمەۋىت بە رووى تۇدا
نەكرىمەۋە". ھەم نكولىكىردن و ھەم لە قالبدانەۋە پلانى راکىردنى
ئىمىرجىنسى كارىگەرن بۇ بەكاربەرىك كە بە تەلەۋە بوۋە.

كۆنترۇلى ئەقلى ئە رېگەى مىدىاۋە- ۋىنە

ھەروەك چۇن پىنج ھەستەكانمان رېنۇپن لە ژيانماندا، دەشېت
بە ھەمان شىۋە دوژمن و ناپاك بن بەرانبەرمان. ھەستى بىنېنمان و
رووبەرە بەركارەكانى بىنېنمان زۆر بەھىزن. ئىمە تەقريبەن ھەمىشە لە
رېگەى بىنايەۋە خەو دەبىنېن، ئەگەرچى ھەستىكى تر ئامادەيى نەبىت و
ئىمە زۆرجار ۋىناى كەسىك دەكەين كە دېتەۋە يادمان نەك ئەۋەى
ھەستىكى تر بىتە كار لە يادكىردنەۋەكەدا. ئەمە ۋىنەكارى و خستەكارى
بىنايى دەكاتە تەكنىكىكى بەتايىبەت بەھىزى كۆنترۇلكىردنى ئەقلى لە
رېگەى مىدىاۋە.

له پرووی نهریتییهوه، بهرهمهینانی میدیایی له دهستی کۆمپانیا و دامهزراوهکاندا بوو. ئهم قهواره به کاربهراوه توانییان پێشهنگی به کارهینانی کۆنترۆلی ئهقلیی نائاگایانه بن. بۆ نموونه، وینه نیوه چرکهکانی بهرهممیک یان کهسێک که خراوهته ناو فیلمیک که بێگوناهاوه دیاره. ئهم وینه نیوچرکهییانه، که هیچ نین جگه له بریسکهیهکی پرووناکی، دهتوانن به شیوهیهکی بههیز کۆنترۆلی ههستهکانی کهسێک بکهن. ئهمانه له ههلبژاردنهکانی سهروکایهتی سهدهی بیست و یهکشدا به کار هینراون.

جینی نیگهرانییه که ئهم تهکنیکه وینهیه کاربهرهراوه له ئیستادا به شیوهیهکی کاربهر له دهستی تاکهکهسه به کاربهرهکاندان. لهوهیش خراپتر، دهشیت ئهم تهکنیکانه ئیستا په یوهست بکریهوه به قوربانییهکی دیاریکراو. ئهگهر قوربانییه که ترسیکی دیاریکراو یان رقیکی دیاریکراوی هه بیت له شتیک، به کاربهره که دهتوانیت به شیوهیهکی شاراو وینه ترسینه ره که به کار بهینیت بۆ دهستیگه یشتن و شیواندن ههستهکانی کهسه که به بی ئهوهی بزانیته.

با بروانینه نمونهی کۆنترۆلی ئهقلیی وینهیی. ئیمه له سهردهمی مۆبایله زیره کهکان و قیدیۆدا دهژین. ههموو کهسێک دهتوانیت له رینگه ی لیدانی په نجهیهک له شاشه کلیپی ئاست بهرز بهرهم بهینیت و به خیراییهکی بێ وینه بینیریت بۆ کهسێکی تر. بۆیه به کاربهراوی تهکنۆلۆژیای بالا دهتوانن ئاماژه بدهن به وینه ترسینه رهکان. بۆ نمونه، ئهگهر هاوڕێیهکی کوری به کاربهر به ئاگا بیت لهوهی کچه هاوڕێیهکی ترسیکی زۆر له میرووهکان ههیه، لهوانهیه "به شیوهیهکی ریکهوت" کتیبیک که وینهی میروویهکی لهسه رهگره کهیهتی له پشت خۆی دابنیت له کاتی قیدیۆ چاتیک لهگه لیدا. رپی تیناچیت کچه هاوڕیکه

ئاڭايلانە لە ھەبوونی كەتەبەكە ورد بێتەو، بەلام لە ئاستىكى ھەستىي
شاراوەدا ھەست بە كاريگەرييەكەى دەكات.

كۆنترۆلى ئەقلىيى مەيدىا- دەنگ

دەنگ شىوازىكى ترە تيايدا كەسىك لاوازە بەرانبەر كۆنترۆلى ئەقلىي
پەي پىنەبراو. ھەم تاقىكردنەوكان و ھەم ئەزمونە كەسىيەكان جەخت
لەمە دەكەنەو. ئايا قەت ھەبوو گۆرانىيەك لە مېشكتدا بچەسپىت؟
چەنىك ئاسان بوو تاكو لىي رزگار ببىت؟ دەنگەكە كاريگەرييەكى
بەھىزى لەسەر تۆ ھەبوو، تەنانەت ئەگەرچى زانىوتە ئامادەيى ھەيە.
ھىزى بەكاربردنى دەنگى بىستراو تەنانەت گەورەتر دەبىت ئەگەر پەي
پىنەبراو بىت. تاقىكردنەوكان دەريانخستوو كە ئەگەر مشتەريانى
رېستورانەت بكەونە بەر مۇسقىي ناوچەيەكى ديارىكراو، ئەوا بە ئەگەريكى
زۆر داواى شەرابى ئەو ولاتە دەكەن. كاتىكىش پرسىاريان لىدەكرىت، ئەوا
نازان كە شتىكى سادەى وەك دەنگ بوو تە ھۆى ئەو بېاردانەيان.

نمونەيەكى ناسراوى كۆنترۆلى ئەقلىي لە رېنگەى مەيدىاو بە
بەكارھىنانى دەنگ برىتييە لە شاردنەوھى وشەكان و دەستەواژەكان لەناو
گۆرانىيەكان و مەيداي تردا كە مۇسقىي فيلمىكى تيايە. سكالاي ياساي
زۆر ھەبوون بۆ سەلماندى ئەوھى كە ھەندىك مۇسقىار ئامازەى جادوووي
لە كارەكانياندا دەشارنەو. ئەم سكالايانە بۆ مەبەستى ئەو بوو رېنگريان
لئى بكەن. ئەمەيش بە كاريگەرييەكى رۆدەو لەوديو جياھانى مەيداي
سەرگەرمىيەو ھەرويداو.

ھەندىكجار حكومەتەكان كۆنترۆلى ئەقلىي دەنگيان وەك شىوہەكى
شتەوھى مېشك بەكار ھىناو. بۆ نمونە، لە كۆرياي باكوور، خەلكى
ناچار دەكرىن ناوہناو گوئى لە گۆرانىيە نىشتەمانىيەكان بگرن. ئەم

گۇرانييانە خۇيان لەناو ئەقلىيەتى كەسەكەدا دادەكووتن و كارىگەرىي
هەستىي نەبىنراويان دەبىت. بۇ نموونەيەكى كەمتر تۈوند، بىر لە
مۇسقىفكانى رېكلامەكان بىكەرەو. ئەگەر كەسىك كارىگەر بىت بە دەنگى
مۇسقىفكەكى رېكلامىي بەناوبانگ، وەك ئاۋازى "من حەزم لىيەتى"ى
ماكدۇنالدز، ئەوا زۇرجار كەسەكە پەيامى رېكلامەكە چەندبارە دەكاتەو
بى ئەوۋى ئاگای لە خۇى بىت.

كۇنترۇلى ئەقلىي پەى پىنەبراوى دەنگ دەشىت لەلايەن
بەكاربەرەكانەو بەكار بېئىرئىت. رىستىك تاكتىكى كارىگەرى نىوانە كەسى
هەن بۇ بەكارهتئانى كۇنترۇلى ئەقلىي دەنگى. تەنانت ئەگەر تۇ
تاكتىكەكان بناسىت، ئەوا هىشتا قورسە پىادەكردنيان بناسىتەو.
ئەمەيش لەبەر ئەوۋىيە چۈنكە سىروشتىكى نەتىنى ئامىز و شاراۋەيان هەيە.
يەكىك لە فۇرمە ھەرە تۇقىنەرەكانى كۇنترۇلى ئەقلى لە رېگەى
دەنگەوۋە برىتىيە لە دانانى كارىگەرىي شاراۋەى كەسىك لە كاتىكدا كە
دەخەۋىت. ئايا قەت ئەو سى دى و شىرتانەت بىنىۋوۋە كە لە كاتى خەودا
لىدەدرېن بۇ يارمەتيدانى كەسەكان تاكو ۋاز لە جگەرەكىشان بېئىن؟
كۇنترۇلكەرىكى ئەقلىي لىھاتوو ھاۋتايەكى ئەھرىمەنانەى ئەو بەرھەمانەيە.
كاتىك قوربانىيەكە لەۋپەرى لاۋازىيەكەيدايە و لە رېگەى خەۋتەوۋە
بە تەۋاۋى قابىلى كۇنترۇلكردنە، بەكاربەرەكە دەرەفت دەقۇزىتەوۋە بۇ
چەسپاندنى فەرمانە تارىك و فىلاۋىيەكەى لە گۈيچكەى كەسىكدا و
رېگەخۇشكردن بۇى تاكو بچىتە قوۋلايىترىن ئاستەكانى مىشكى.

فۇرمىكى ترى كۇنترۇلكردنى ئەقلىي بىستراۋ برىتىيە لە رۋوۋشكردنى
ۋشەكان بەو دەنگانە يان ۋشانەى كە ھاۋشىۋەن. ئايا فىلمى "ئەمىرىكان
ساىكۇت" بىنىۋوۋە؟ ھەرچەندە خەيالىيە، بەلام تەكنىكى كۇنترۇلكردنى
ئەقلىي راستەقىنە پىشان دەدات. تايەتمەندى سەرەكى بكوژە

زنجیره‌ییه که که ناوی پاتریک به‌یتمان، به ئەنقەست به قوربانییه‌کە ی دەلیت که چی دەکات: "من خەریکی کوشت و برم". کاتیک لێی دەپرسیت چی وت، ئەمجاره به هێمنی وه‌لام دەداتەوه، "خەریکی کپینی شت و بارم". لێره‌وه، هه‌نووکە کاریگه‌رییه نا‌ئاگایانه که له‌سه‌ر ده‌روونی که‌سه که شوینی خۆی گرتووه.

ئەو دەنگانه‌ی له ده‌روه‌ی هه‌گبه‌ی وه‌رگرته‌ی مرۆفدان، شیوه‌یه‌کی کۆنترۆل‌کردنی ئەقلین له‌ ڕینگه‌ی ده‌نگه‌وه که هه‌م ڕێک‌خواه‌کان و هه‌م تاکه‌کان ده‌شیت به‌کاری به‌یئن. ئەو ده‌نگانه، که له‌ره‌له‌ری دیاریکراون، هه‌ستی قوول، تۆقاندن و ترس یان نا‌ئارامی له‌ناو ئەو که‌سانه‌دا دروست ده‌کەن که نا‌ئاگایانه که‌وتوو‌نه‌ته به‌ری. هه‌رچه‌نده به‌ شیوه‌یه‌کی فراوان له‌ فیلمه‌ ترسناکه‌کاندا به‌کار دێن، هه‌ندیک له‌ ئەقل کۆنترۆل‌کهره کاریگه‌ره‌کان به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتوو‌انه ئەو ده‌نگانه‌یان به‌کارهێناوه بۆ دانانی کاریگه‌ری له‌سه‌ر جینگیری هه‌ستی و کامه‌رانی قوربانییه‌کانیان.

بەشى چۈرەم

گەمە ئەقلىيەكان

گەمە ئەقلىيەكان ھەمىشە تارىكن؟

گەمە ئەقلىيەكان يەككىن لە دەربرىنە ھەرە بىنراوۋەكان لەم كىتەبەدا. بە پىچەوانەى زۇرىك لە تايەتمەندىيە سايكۇلۇژىيە تارىكەكانى تر كە لەم پەراندە بەدى دەكرىن، گەمە ئەقلىيەكان شتىكن كە زۇرىك لە خەلكى پىيان واىە لىيان تىدەگەن و لە ژيانى رۇژانەياندا دەياناسنەوہ. لەگەل ئەوۋەشدا، خەلكى بە دەگمەن تواناى ئەوۋەيان ھەيە دەقاودەق گەمە ئەقلىيەكان بناسنەوہ و لىيان تىبگەن. ھەرۋەك چۇن زۇرىك لە خەلكى دەلەين "ھەست بە خەمۇكى دەكەم" بەبى ئەوۋەى پىناسەى خەمۇكى بزانن، زۇرىك لە خەلكى ھەست دەكەن لە گەمە ئەقلىيەكان تىدەگەن لە كاتىكدا كە بە راستى ھىچ بىرۇكەيەكيان لەم بارەيەوہ نىيە. ھەندى كەس رستىكى فراوانى رەفتارى ئاساى دەبەستەنەوہ بە "گەمە ئەقلىيەكان" ھە. بۇ نموونە، ئەگەر كەسىك پىيان رابوئىرىت يان ئامازە بە ھەندى ھەژەند بكن، ئەوا دەلەين ئەم كەسە گەمەى ئەقلىيان لەگەلدا دەكات. ئەمە، لانى كەم لەناو جىھانى سايكۇلۇژىاي تارىكدا راست نىيە. نىازەكانى كەسىك كە بە راستى يارىى گەمەى ئەقلىى تارىك ئەنجام دەدات باش، پۇزەتىف يان دۇستانە نىن. بۇيە، "گەمە" بىگوناهەكانى ۋەك گالتەپىكردن و ھەژەندكردن لە دەرەوۋەى پۇلىنەندى گەمە ئەقلىيەكان.

بۆيە، ئەگەر "گەمە" بىگوناھەكان گەمەى ئەقلى نەبن بە مانا
 سايكۇلۇژىيە تاريكهەى زاراۋەكە، كەوايە چيىە؟ گەمە ئەقلىيەكان ھەر
 جۆرە پىلاننىكى سايكۇلۇژىن لەلايەن بەكاربەرەكەۋە لە بەرانبەر
 قوربانىيەكەدا بە مەبەستى كۆنترۇلكردنى ساغى دەروونى و ئىرادەى
 قوربانىيەكە. ئەمە جىاۋازە لە ھەر جۆرە بەكاربردنىكى سايكۇلۇژىيە تاريكى
 بەۋ مانايەى كە بەكاربەرەكە زۇرچار يارى بە قوربانىيەكە دەكات.
 بەكاربەرەكە كەمتر ئىش لە دەرئەنجامەكەدا دەكات بە بەراۋرد بە
 جۆرەكانى ترى بەكاربردن و كەمتر گرنگى بە توۋندىي بارودۇخەكە
 دەدات.

بۆيە دەشت گەمەيەكى ئەقلى تاريك ۋەھا دەرک بىكرىت كە
 يارىيەكە و لەلايەن بەكاربەرەكەۋە ئەنجام دەدرىت بۇ خۇشى خۇى و
 سەرگەرمى خۇى بەبى لەبەرچاۋگرتنى سەلامەتى و تەندروستى
 قوربانىيەكە. پەيوەست بە جۇرى گەمە ئەقلىيەكە، زۇر جار نيازەكە
 برىتييە لە تاقىكردنەۋەى قوربانىيەكە و پشكىنى دەروونى، ھەرۋەك چۇن
 منالېك بوكۋەلەيەكى نوئ تاقى دەكاتەۋە. باشتىن يارىيە ئەقلىيە
 سايكۇلۇژىيەكان ئەۋانەن كە بەبى ئەۋەى سروشتىان زانراۋ بىت پىادە
 دەكرىن. دەشت ئەمە بەدىكردىان قورس و پىادەكردىان روخىنەر
 بىكات.

پالئەرى پىشت گەمە ئەقلىيەكان

لە پشكىنى جىاۋازىي نىۋان گەمە ئەقلىيە تاريكهەى و ئەۋانەى كە
 تاريك نىن، ئىمە دەستمان بۇ پالئەرى پىشت گەمە ئەقلىيە بەكاربەرەكان
 برد. ئىستا باس لە زنجىرەى ئەۋ پالئەرانە دەكرىت كە لە پىشت گەمە
 ئەقلىيە بەكاربەرەكانەۋەن. ئەمە ئەۋ پالئەرە تاريكهەى دەرەخات كە لە
 پىشت بەرجەستەۋونى سايكۇلۇژىيە تاريكهەى.

ھۆكاریكى يارىي گەمە ئەقلىيەكان برىتيە لە يارىکردن بە قوربانى تاكو رەفتارىك ئەنجام بدات يان بىرکردنەوہىەك يان ھەستىكى ديارىكراوى ھەبىت. لەوانەيە ساختەچىيەكە، لەم بارودۇخەدا، وەھا ھەست بکات كە شىۋەكانى ترى يارىيەكەى كاريگەر نين و لەوانەيە ھەول بدات شتىكى كەمتر پروون تاقي بکاتەوہ، وەك گەمەى ئەقلى. لەوانەيە ساختەچىيەكە لە پىناو سەرگەرمى پىر پىنج و پەناى خۇيدا بەم شىۋەيە كاريگەرى بخاتە سەر قوربانىيەكەى. ئەمە پروودەدات ئەگەر بەكاربەرەكە ھەول بدات لە ئەنجامى پىادەکردنى گەمە ئەقلىيەكەى چىژ و كاريگەرى بەدەست بەئىنىت.

جۆرە ديارىكراوہكانى كاريگەرى كە دەشيت لە رىگەى يارىي گەمە ئەقلىيەكانەوہ بەدەست بىن بە وردەكارىيەكى زۆرتەرەوہ لە بەشى دواتر باس دەكرىن. لە بنەرەتدا، گەمە ئەقلىيەكان باشن بۇ كەمکردنەوہى دلىيى قوربانىيەكە و بەھىزى دەروونى بە شىۋازىكى شاراوہ كە پەى پىئردنى قوورسە. گەمە ئەقلىيەكان بە ھەمان شىۋە دەشيت بەكار بەئىنرىن بۇ بەدەستەئىننى كاريگەرى لە كاتىكدا كە وەھمى قوربانىيەكە لەمەر سەربەخۇيەكەى، دەپارىزىت.

لەگەل ئەوہىشدا، كاريگەرى خستەسەر قوربانىيەك تاكە پالنەرىك نىيە لە پشت يارىي گەمە ئەقلىيەكان. زۆرىك لە ساختەچىيەكان وەك شىۋەيەكى سەرگەرمى و بۇ مەبەستى قوولتر يارىي گەمە ئەقلىيەكان ئەنجام دەدەن. ئەوان خۇشى و چىژ دەبىنن لە دارشتنى رىگەيەك بۇ كاريگەرى خستە سەر سايكۇلۇژيى قوربانىيەكە و بىنىنى ئەوہى كە چۇن قوربانىيەكە مل بۇ نىازەكانى دەدات. بەكاربردنىكى وەھا ھاوشىۋەيە لەگەل فۆرمىكى ساردى و بىباكى كۆمەل ناپەسەند. ئەم جۆرە ساختەچىيانە دەتوانن ئەو راستىيە فەرامۇش بکەن كە قوربانىيەكەيان

ھاۋاتايەكى خۇيانە و خاۋەن ھەست و بىرکردنەۋەيە. لەبرى ئەمە،
ساختەچىيەكە قوربانىيەكە ۋەك سىستەمىك دەبىنىت كە قابىلى لى
تىگەيشتەن و كىلاۋ لەسەركردنە بۇ خۇشى. بە تايبەت ئەم شىۋەيەي
گەمەي ئەقلى ترسناكە، لە كاتىكدا كە دەشىت قوربانىيەكان بەرەو
خۇكوژى ئاراستە بىكرىن تەنيا بۇ ئەۋەي ئەو كەسەي كە يارىيە
ئەقلىيەكەيان لەگەلدا دەكات دلى خۇش بىيت.

ھەندىكجار، گەمە سايكۇلۇژىيە تارىكەكان ۋەك فۇرمىكى رەفتارى
فېركراۋ دەكار دەكرىن نەك ئەۋەي پىشاندەرى جۇرىك لە نىازى ئاگايانە
بن لەلايەن ساختەچىيەكەۋە. ئەمە ئەو كاتە رۈودەدات كە كەسى
ساختەچى بە درىژايى ژيانى دەكەۋىتە بەر ئەو يارىيە ئەقلىيەنە و ھىچ
رېگەيەكى تر نازانىت. لەۋانەيە ئەمە بە شىۋەيەك لە شىۋەكان بەريئانە
دىارى بىت، بەلام ۋەھا نىيە. تەنيا لەبەر ئەۋەي كەسىك شتىكى خراب
ئەنجام دەدات نابىتە ھۇي ئەۋەي كە لە بەرپرسىارىتى ئەخلاقى
بىۋىردىرىن. لە ھەندىك رۈۋەۋە، ئەو ساختەچىيانەي كە يارىي گەمە
ئەقلىيەكان ئەنجام دەدەن بەبى ئەۋەي پىۋىست بىكات بىرى لى بىكەنەۋە،
مەترسىدارترىن. ئەۋان ھىچ بژاردەيەكى تر نانسىن. بۇيە ھىچ ئاسۋەيكى
چاكبۈۋ و بوۋن بە مۇۋىكى ھاۋسەنگ شىك نابەن.

رېبەرى دەرووناسى تارىك- رۈۋىكردنەۋەي گەمە ئەقلىيە

سەرەككىيەكان

ئىستا كە ئىمە لە جىاۋازىي نىۋان گەمەي ئەقلىي تارىك و گەمەي
ئەقلىي ئاسايى تىدەگەين، گرىگە باسى جۇرە دىارىكراۋەكانى گەمە
ئەقلىيەكان بىكەين. ھەرۋەك چەمكى گشتىي گەمە ئەقلىيەكان، ئەو
گەمە دىارىكراۋانەي خەلكى ئەنجامى دەدەن، زۇرجار جۇرى تارىك و

بېگوناهانەيان ھەيە. زانىنى ئەۋەي كە كامانەيان جۆرى سايكۇلۇژىيە
تارىكىن و كام بەشەي ژيانى رۇژانە جەۋھەرىيە بۇ تېگەيشتن لەم ديوە
ديارىكراۋەي سايكۇلۇژىيە تارىك گرنگە.

يەكلاكەرەۋەكان

يەكلاكەرەۋەكان كىتومت چىن؟ ئەمە ئەو كاتەيە كە تيايدا كەسپىك
بۇاردەيەكى تۈند دەخاتە بەردەم كەسپىكى تر. ئەمە بە گشتى شىۋەي
داۋاكارىيەك دەگرىتەخۇ، ۋەك "ئەمە بكە...ئەگىنا ئەمە رۈودەدات."
ھەندىك نمۈونە برىتىن لە "ۋاز لە جگەرەكىشان بېھنە...ئەگىنا جىت
دەھىلم" يان "كىشت دابەزىنە...ئەگىنا پەيۋەندى لەگەل كەسى تر
دروست دەكەم." يەكلاكەرەۋەكان ھەر جۆرە "تكا"يەكن كە لە راستىدا
نزيكن لە "داۋا". يەكلاكەرەۋەكان يەكىكن لە شىۋە سەرەكىيەكانى يارىي
سايكۇلۇژىيە تارىك، بەلام ئەمە بەو مانايە نىيە كە ھەموو
يەكلاكەرەۋەك گەمەيەكى تارىك بىت!.

ئەو سى فاكىتەرەي كە ديارى دەكات ئاخۇ يەكلاكەرەۋەك ۋەك
"سايكۇلۇژىيە تارىك" دەرەك دەكرىت يان نا برىتىن لە جۆرى ئەو
كەسەي يەكلاكەرەۋەكە دەرەبىت، نيازى بۇ كىردارىكى ۋەھا و سىروشتى
يەكلاكەرەۋەكەيش دەور دەبىنن. ئىستا ھەريەك لەم سى شتە بە نۇرە
باس دەكرىن بۇ خىستەنرۈۋى وئىنەيەكى گشتىگىرى كۈنترۈلكردن لە
رېگەي يەكلاكەرەۋەكانەۋە.

ئەو كەسەي يەكلاكەرەۋەكە رادەيەگەنيت، فاكىتەرى سەرەكىيە لەمەر
ئەۋەي ئاخۇ يەكلاكەرەۋەكە بەرجەستەبوۋى سايكۇلۇژىيە تارىكە يان نا.
لە نمۈونەي يەكلاكەرەۋەكە رەۋاي ئاسايدا، ئەو كەسەي
يەكلاكەرەۋەكە دەرەبىت زورجار گرنگىيەكى راستەقىنە بەو كەسە

دەدات كە دەبەوئىت يارمەتى بدات. نمونەى ھەندىك كەسى لەو جۆرە
برىتییە لە خزمى نىكى كەسەكە، براى ياخود ھاوسەرى. لەگەل
ئەوەشدا، تەنیا لەبەر ئەوەى كەسىك دەكەوئىتە ناو يەكىك لەم خانانەو،
ئۆتۆماتىكى بەو مانايە نىيە كە يەكلاكەرەوەكەى سايكۆلۇژىي تارىك
ناگرىتەخۇا!

پالەنرى پشت يەكلاكەرەوەكە فاكترىكى تى سەرەككە لەمەر ئەوەى
چۆن لىي تىبگەين. ئەو كەسانەى بە نىيازىكى باشەو يەكلاكەرەو
دەردەبرن پالەنرى ئارەزووىيان بۆ يارمەتىدان يان باشكردنى شتىك لە
ژيانى كەسەكەدا ھەيە. لەوانەيە ئەمە بۆ باشكردنى تەندروستىيان يان
وستاندىيان لە ئەنجامدانى خوويەكى خراپ بىت. رەنگە نمونەى
يەكلاكەرەوەكەى باش برىتى بىت لە "ئەوئەدە مەشروب مەخۇرەو دەنا
ناتوانن لات بىم." يان "با پىكەو بەجىنە ھۆلى وەرزش ئەگىنا گونجاو نابىت
مندالى زىاترمان ھەبىت." ئەم يەكلاكەرەوانە بە نىياز و مەبەستى
يارمەتىدانى كەسىك دەردەبىردىن تاكو بىيارىكى باش بدات و جۆرىك لە
رەفتار ئەنجام بدات كە كارىگەرى پۆزەتىقى لەسەر ژيانى ھەيە.

ھوكمدان لەسەر نىيازى يەكلاكەرەوەكە قورسە، لەگەل ئەوەشدا،
ھەمىشە مومكىن نىيە يەكلاكەرەوەكەى تارىك لە نىيازى پشتەوەى جىا
بەكەيتەو. لەبرى ئەمە، سىروشتى يەكلاكەرەوەكە خۆى زۆرجار باشتىن
رېگەيە بۆ تىگەشتن لەوەى ئاخۆ ئەمە بەكاربەرەنەيە يان نا. يەكلاكەرەو
سايكۆلۇژىيە تارىكەكان زۆرجار ئەوانەن كە تىياندا كەسەكە داواى
لەدەكرىت شتىك بكات لە دژى بەرژەوئەندى خۆى، يان شتىك بكات كە
پىشلىكردنى ئەخلاقىي خۆدى خۆيەتى. لەم ئامانجەدا، ساختەچىيەكە
دەتوانىت ئەو بەشكىت كە قوربانىيەكە چەنىك ئامادەيە لە دژى ئەو
شانەى باوهرى پىيەتى بۆستىتەو. بە پىچەوانەيشەو، يەكلاكەرەو

باشەكان پىيوستيان بەوہ نىيە كەسىك شتىكى زىانبەخش ئەنجام بدات
كە دژى وىژدانى خۇيەتى.

ئىستا، تۆ دەبىت بتوانىت تىبگەيت مەبەست لە يەكلاكرەوہى "باش"
چىيە لە سۇنگەى ئەو كەسەى كە دەرىدەپرەت، پالنەرەكەى چىيە بۆ ئەم
كردارە و مەبەست چىيە لە خودى يەكلاكرەوہ. كەواتە نموونەى
ساىكۇلۇژىي تارىكى ناو كىتب كامەيە؟

يەكەمىن نىشانەى يەكلاكرەوہى تارىك برىتتيە لەو كەسەى
دەرىدەپرەت. ئەو كەسە زۇرچار ھىچ پىنگەيەكى لەناو ژيانى قوربانىيەكەيدا
نىيە. بۆ نموونە، لەوانەيە ئەوہى كە يەكلاكرەوہكە ئاراستە دەكات
كەسىك بىت كە قوربانىيەكە پەيوەندىيەكى ناشەرى لەگەلدا ھەيە،
بەرپوہبەرى كارى قوربانىيەكە بىت يان ھاوپرەيەكى بىت كە كۇنترۇل و
كارىگەرەيەكى ساىكۇلۇژىي زۇرى لەسەر قوربانىيەكە ھەبىت. ئەوان
بە ھەمان شىوہ دەتوانن رۇلىكى ئاسايى لەناو ژيانى قوربانىيەكە بىينن،
وہك ھاوسەر، باوك، ھتد. ئەگەر ئەو كەسە لە پەراويزى بازنەى
كۆمەلايەتى كەسىكدا بىت و يەكلاكرەوہكە ئاراستە بكات، ئەوا نىشانەى
ئەوہيە كە دەرووناسى تارىك پىادە دەكرەت.

كەواتە ئەو جۇرە كەسە تارىكانە كام جۇرە يەكلاكرەوانە ئاراستە
دەكەن؟ ھەندىك نموونە برىتين لەو يەكلاكرەوانەى كە ئازاربەخشن بۆ
ئەو كەسەى رووبەرۋوى دەبىتەوہ يان لە دژى كارەكتەرە
ئەخلاقيەكەيەتى. با وىناى قوربانىيەكە بىكەين كە رقى لە خواردنەوہى
كحولە چ لەبەر ھۆكارى تەندروستى بىت يان ئەخلاقى. ساختەچىيەكە
تىبىنى ئەم رقلنبوونەوہيە دەكات و وەك سەرچاوەيەكى خۇشى و چىژ
بۆ ئەقلە تارىكەكەى خۇى دەبىينىت. پاشان ساختەچىيەكە بىرۋەكەى
كحول وەك بنچىنە بۆ يەكلاكرەوہكان بەكار دەھىننىت كە بە ھۆيەوہ

يارى به ئىرادەى قوربانييەكە دەكات. ھەندىك نمونەى ئەم يەكلاكرەوانە برىتىن لەمانە، "پىكىك لەگەل من بخۆرەو ئەگىنا دەچمە مالهە" يان "يا ئەو ەتا دەخۆيتەو يان مەيە بۇ ئاھەنگەكە. پىشوازىت لى ناكەين."

دەشىت ھەندىك لە يەكلاكرەو ھەرە تووندەكان برىتى بن لە، زيان بە خۆ گەياندن، خۆكوژى يان تەننەت كووشتن. بۇ نمونە، لەوانەيە بەكاربەرەكە بە قوربانييەكە بلىت "قۆلى خۆت برىندار بكە ئەگىنا سى جار قۆلى خۆم برىندار دەكەم"، لەوانەيە كچىكى ساختەچى بەو يەكلاكرەو ە ئاراستەى ھاوړى كورەكەى بكات كە پىي بلىت "ئەو كابرەيە بكۆزە ئەگىنا وازت لىدەھىنم، چونكە دەيسەلمىنى كە گوئ بە من نادەيت". لە تووندترىن ھالەتدا، خەلكى بەو ئاراستەيە بەكار دەبرىن كە خۇيان بكۆزن لەژىر پاساوى پەيمانى خۆكوژىدا. ھەر كە قوربانييەكە مرد، ساختەچىيەكە پەيمانەكە جىبەجى ناكات.

جىابوونەو ە تاھەتايى

يەكىك لە پىويستىيە ھەرە بنەرەتتەكانى پەيوەندىيەكى رۆمانسى جىگىر، ئارام و بەختەوەر برىتتەيە لە ھەستى ئەمنىەت و قەناعەت. ئەو كەسانەى لە پەيوەندىيەكى رۆمانسى يان ھاوسەرئىتتەيەكى بەختەوەردان ھەست بە ئارامى دەكەن و ھەست بە ھەرەشەى بەردەوام ناكەن لەمەر ئەو ەكى پەيوەندىيەكەيان لەو ەدايە لە ھەر ئان و ساتىكدا كۆتايى بىت. مامۇستايانى ساىكۆلۇژىاي تارىك بەئاگان لەم پرەنسىپانە و ھەموو شتىكى مومكىن ئەنجام دەدەن تاكو لە بەرژەوەندى و ئامانجى خۇيان ئاراستەيان بكەن. بە پىادەكردنى ھەستىكى ناجىگىرى، پەشتوى و نىگەتقىتى لەناو

په یوه نډیه کېدا، ساخته چیه که ده توانیت زامنې تهوه بکات که قوربانییه که ی بې راډه بې ده سلاته.

"جیابوونه وهی تاهه تایی" په کیکه له گه مه هره باو و کاریگه ره کانی به کاربردن و یاری پیکردن که له ناو سیاقیکې رومانسیدا به کار دهینریت بو دروستکردنی ناجیگیری و شله ژان. ته مه کتومت چیه؟ ته مه به کارهینانی به رده وام و درېژخایه نی هره شه کردنه له که سیک که به جیی ده هیلیت و وازی لیده هیتیت. له وانه یه ته مه شیوه ی ئامازه دان به جیابوونه وه، به لیندانی جیابوونه وه یان جیابوونه وه یه کی راسته قینه که به ته نجام ناگه یه نریت، بگریته خو. ئیستا نمونه کانی هر یه ک له م تاکتیکانه و ههروها تهو کاریگه رییانه ی هه یانه، تاوتوی ده کرین.

ئامازه دانه کانی جیابوونه وه ته وانه ن که به راستی ده برپینی جیابوونه وه ناگرنه خو. به لکو، ساخته چیه که ئامازه به جیابوونه وه ددهات بو چاندنی تووی گومان له میشکی قوربانییه که دا. له وانه یه ساخته چیه که به شیوه یه کی ره مه کی باس له و پلانانه ی ئاینده بکات که هاوسه ره که ی تیدا نییه. له وانه یه ئامازه به جیابوونه وه یه کی جددی بدات، وه ک تهوه ی که بلیت "باشه، من چیر تهحه مولی ته مه ناکه م" یان هه ندیک ئامازه ی تری روو پو شکراو. هر جوړه کرداریک یان رسته یه ک که کاریگه ری تهوه ی هه یه وه ها له قوربانییه که بکات گومان له درېژخایه نیی په یوه نډیه که بکات به جیابوونه وه ی ئامازه پیدراو هه ژمار ده کریت.

"جیابوونه وه ی به لیندراو" هه نگاویکه له نیوان جیابوونه وه ی ئامازه پیدراو و جیابوونه وه ی کرداری. ته مه تهو خاله یه تیایدا ساخته چیه که هره شه ئاراسته ی قوربانییه که ی ده کات و به ئاشکرا ده لیت نیازیته ی له ئاینده دا له قوربانییه که ی جیا بیته وه. بو نمونه، له میانی مشومره که دا، له وانه یه ساخته چیه که شتیکی وه ها بلیت "من به زووی وازت لی دهینم و

چیتر نابیت بهرگهی ئەم وهزعه بگرم". هەر حالهتیک که تیایدا بهکاربه‌ره‌که بیرۆکه‌ی جیابوونه‌وه یان ته‌لاق بخاته‌روو به‌بی ئەوه‌ی له راستیدا جیبه‌جینی بکات، نموونه‌یه‌کی جیابوونه‌وه‌ی به‌لیندراوه.

"جیابوونه‌وه‌ی راسته‌قینه" که پروونادات، دوایین نموونه‌یه و تووندترینی "جیابوونه‌وه‌ی تاهه‌تایی"یه له گه‌مه ئەقلیه‌یه‌کاندا. ئەمه ئەو خاله‌یه تیایدا به‌کاربه‌ره‌که به راستی "جیا ده‌بیته‌وه" له قوربانییه‌که‌ی به‌بی ئەوه‌ی بیگه‌یه‌نیته ئەنجام. له‌وانه‌یه جانتاکه‌ی بیچیتیه‌وه تا‌کو ب‌روات، به خه‌مباری و نا‌اسووده‌یی قوربانییه‌که‌ی بزانیته و پاشان کرداره‌که‌ی نه‌گه‌یه‌نیته ئەنجام. له‌وانه‌یه ئەو له قوربانییه‌که‌ی جیابیته‌وه به‌بی ئەوه‌ی نیازی ئەوه‌ی هه‌بیته بیگه‌یه‌نیته ئەنجام و دوا‌به‌دوا‌ی پارانه‌وه و خه‌مباری، "قوربانییه‌که قبوول بکاته‌وه".

که‌واته ئیستا که تۆ له "جیابوونه‌وه‌ی تاهه‌تایی" و جیاوازی نیوان شیوه‌کانی تیده‌گه‌یت، با تاوتوینی مه‌به‌ستی پشت ئەم تاکتیکه دیاریکراوه‌ی به‌کاربردنی سایکۆلۆژی و گه‌مه ئەقلیه‌یه‌کان بکه‌ین. ئەم گه‌مه ئەقلیه‌یه بۆ نه‌ه‌یشته‌نی هه‌ستی دلنایایی و ئارامیه له ژیا‌نی قوربانییه‌کدا، بۆ که‌مکردنه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتیان له په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل به‌کاربه‌ره‌که‌دا و له‌بری ئەمه به‌ده‌سته‌یه‌نایی ده‌سه‌لاته له‌لایه‌ن به‌کاربه‌ره‌که‌وه. ئەم شیوه‌یه‌ی گه‌مه‌ی ئەقلی ده‌شیت به‌هه‌مان شیوه وه‌ک "تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی ئەهریمه‌نانه به‌کار بیته. له‌ پرێگه‌ی چه‌ندباره‌کردنه‌وه‌ی جیابوونه‌وه له قوربانییه‌که‌ی، به‌کاربه‌ره‌که ده‌توانیت را‌ده‌ی ته‌حه‌مولی قوربانییه‌که بۆ یاریپیکردنی بی‌یوت. به‌هه‌مان شیوه، به‌کاربه‌ره‌که ده‌توانیت وه‌ک لایه‌نی "به‌به‌زه‌یی" پیشان بدات به‌وه‌ی که "میهره‌بانانه" قبوولیه‌تی له قوربانییه‌که جیا نه‌بیته‌وه ئەگه‌ر قوربانییه‌که باری ده‌روونی تیکچیت و بپارێته‌وه تا‌کو په‌یوه‌ندییه‌که کو‌تایی نه‌یه‌ت.

كەۋاتە، بۇچى تاكتىكى ئەم جىابوونەۋە تاھەتايە كارىگەرە؟ زۇرىك لە خەلكى كاتىك بۇ يەكەمىن جار گوڭىيىستى تاكتىكەكە دەبن، پىيان وايە ھىچ مانايەكى نىيە، چونكە ھەر قوربانىيەك دلخۇش دەبىت بەۋەى لە كەسىكى بەكاربەر جىا بىيئەۋە! ئەمە بەھەلە تىگەيشتىكى بىنچىنەيى دەروونناسىي تارىكە. قوربانىيەكە لە حالەتىكى تەندروستى دەروونىدا نىيە، بۇيە لە پىگەيەكدا نىيە تاكو بە شىۋەيەكى ئەقلازى تىبگات بۇچى دەبىت پەيۋەندىيەكە كۇتايى بىت. لەبرى ئەمە، لاواز دەبىت و دەكەۋىتە ژىر كارىگەرى و دەسەلاتى بەكاربەرەكە. لەبەر ئەم ھۇكارە، ئەو تامەزرۇيە ئەو پەيۋەندىيە بپارىزىت كە بوۋەتە گۈرەپانىكى دەروونناسىي تارىك بۇ بەكاربەر تاكو خۇشى لى بىيىت.

دەشەت لىكەۋتەكان بۇ كەسىك كە كەۋتوۋەتە بەر كارىگەرىي "جىابوونەۋەى تاھەتايى" بۇ ماۋەيەكى درىژ زۇر توۋند بن. لەۋانەيە ئەمانە توۋشى گرفتى جددىي متمانەپىكردن بن و نەتوانن متمانە بە ھىچ كەسىكى تر بكەن لە ھىچ بارودۇخىكدا. دەشەت ئەمە ژيانى خىزانى و پىشەيى كەسىك وىران بكات كە لە ناۋەرۇكدا ئەو شتەيە كە بەكاربەرەكە دەبەۋىت. پاش ماۋەيەكى زۇر درىژى "جىابوونەۋە" لەۋانەيە قوربانىيەكە تەقريبەن بىيئە كۈيلەيەكى ملەكچى بەكاربەرەكە و ھەر شتىك بكات كە بەكاربەرەكە دلى پى خۇش دەبىت بۇ خۇلادان لە ھەرەشەى جىابوونەۋەيەكى تر. زۇرجار، لەم خالەدا، بەكاربەرەكە چىتر بايەخ بە بابەتەكە نادات لە كاتىكدا كە بە تەۋاۋى ئىرادەى قوربانىيەكەى تىكشكاندوۋە. ئەو دەچىتە سەر ئامانجىكى تر و تەنيا ژيانىكى وىرانبوو لەدۋاى خۇى جىدەھىلىت.

ئەستەم بەدەستگە يىشتن

ھەرۈەك يەكلا كەرۈەكان، گەمەي ئەقلىي "ئەستەم بەدەستگە يىشتن" ئەۋەيە كە دەشيت بە ئاسانى لەگەل رەفتارى تەندروستى ئاسايدا تىكەل بگرىت. لەگەل ئەۋەيشدا، ھەندىك جياۋازىيى بىنچىنەيى ھەن پىشانى دەدەن كە گەمەي ئەقلىي "ئەستەم بەدەستگە يىشتن" بەرھەمىكى پروونى دەرووناسىيى تارىكە. بۆيە، يەكەمىن ھەنگاۋ بۇ تىگە يىشتن لە "ئەستەم بەدەستگە يىشتن" تىگە يىشتنە لەۋەي چ كاتىك ئەھرىمەنەنەيە و چ كاتىك بىگوناھانەيە.

بەكارھىنانى سايكۇلۇژىي ئاسايى "ئەستەم بەدەستگە يىشتن" بەمشپوۋەيە: كەسپىك دەبەۋىت ئالنگارىيەك بخاتە پرووى كەسپىك، ئەم لە پرووى سۆزدارىيەۋە بايەخى پىدەدات. بۆيە ئەو زۆر خۇي پىشان نادات. لەۋانەيە ئەمە ھەندىك شت بگرىتە خۇ، ۋەك، قىبۇلنە كەردنى ھەموو ژوۋانىك، ۋەلامنەدانەۋەي مىسجەكان يان پەيوەندىيە تەلەفۇنىيەكان بە خىرايى و جۇرەكانى ترى رەفتارى ھاۋشپوۋە. ئەمە نيازى ئەۋەي لە پىشتە كە كەسى بەرانبەر تامەزرۇيى بىمىنىت و لە كۇتايدا پەيوەندىيەكى سۆزدارىيى ھاۋبەشى بەختەۋەرەنە پەيدا بىيت.

بەكارھىنانى سايكۇلۇژىي تارىكى "ئەستەم بەدەستگە يىشتن" زۆر مەترسىدارترە. ئەو كاتەي ئەم گەمە ئەقلىيە ديارىكراۋە ئەنجام دەدرىت جياۋازە لە بەكارھىنانى بىگوناھانە و پالەنرەكەي پىشتىشى بە ھەمان شپوۋە تەۋاۋ جياۋازە. بەكارھىنەرانى تەكتىكەكانى سايكۇلۇژىي تارىك لە كاتەكانى پەيوەندىدا يارى "ئەستەم بەدەستگە يىشتن" ئەنجام دەدەن نەك لە سەرەتاي پەيوەندىدا. نيازى كەسەكە بۇ ئەۋە نىيە بارودۇخىكى

پۆزەتېف بېتە كايەوۈە و ئامانجيان ھەموو شتېكە جگە لە باشبۈۈنى ھالى
قوربانىيە كە .

ھۆكارى ئەمەى كە "ئەستەم بەدەستگەيشتن" دەشت بە شېۋازىكى
بىگوناھانە بەكار بېت ئەوۈيە پېشلىكارى ھىچ چاۋەرۋانىيەك نىيە لە
سەرەتاي پەيۋەندىيەكى سۆزدارىدا . خەلكى پشت ئەستور نىن بە
كەسەكەى تر و بۆيە بەۋەى قابىلى دەستېگەيشتن نەبن ھىچ زيانىك
ناگەيەنن . كاتىك كەسېك لە قۇناغى دواترى پەيۋەندىيەكەيدا قابىلى
دەست پىگەيشتن و جى متمانە نىيە ، كارىگەرۈيەكانى رەفتارى "ئەستەم
بەدەستگەيشتن" زۆر تووندتر دەبن . ئىستا ئىمە تاۋتۈيى ئەو رېڭايانە
دەكەين كە بە ھۆيانەۋە دەشت ئەمە رۈۋىدات و كارىگەرى دەربكەۋىت .

ھەندىك لەو رېڭايانەى كە بە ھۆيانەۋە لەۋانەپە كەسېك لە دەرەۋەى
پەيۋەندىيەكدا يارىى "ئەستەم بەدەستگەيشتن" بكات برىتىن لە جى
متمانە نەبۈۈن و بەردەست نەبۈۈن پاش ئەۋەى كە دوو ھاۋسەرەكە لەسەر
پەيۋەندىيەكى پابەند رېككەۋتۈۈن . ئەمە دىۋى ئاۋەژۋۋى دىنامىكى
ئاسايە . پەيۋەندىيە ئاسايەكان زۆرچار لە سەرەتادا خزۇك و ناجىگىرن و
پى بە پىنى كات تووندوتۇلتەر دەبن . دەشت كەسېكى بەكاربەر
بە شىۋەيەكى ساختە لە سەرەتاي پەيۋەندىيەكدا تووندوتۇل بېت بۇ
ھىنانەكايەى ھەستىكى پەيۋەندى و پاشان ھەر كە قوربانىيەكەى "بە
قولاپەكەۋە بوو" پى بە پىنى كات كەم و كەمتر بەردەست بېت .

كاتىك كەسېك لە قۇغەكانى دواترى پەيۋەندىيەكدا يارى "ئەستەم
بەدەستگەيشتن" ئەنجام دەدات ، ۋەھا لە كەسى بەرانبەر دەكات ئەۋپەرى
ھەۋل و تەقەلا بخاتەگەر تاكو كەسى بەرانبەر پەيۋەست بكاتەۋە . كەسە
بەكاربەرە ھەرە شارەزاكان كىدارەكانى "ئەستەم بەدەستگەيشتن" يان
لەگەل ئەۋانە ھاۋسەنگ دەكەنەۋە كە مەيلى نىزىكايەتى و

متمانە بە خشینیان ھەيە. ئەمە سەر دە کیشیت بۇ ناجیگیری و
پەشیوییه کی دەروونی قوول لە ھۆشی قوربانییە کەدا کە دەشیت دواتر
بە کاربەرە کە بۇ مەبەستی خۆی بە کاری بینیت.

به‌شی پینجه‌م

خه‌له‌تاندن

تاریکه یان نا؟

خه‌له‌تاندن دیویکی سهره‌کی ده‌رووناسی تاریکه. وه‌کو زۆرینک له تاکتیکه سایکۆلۆژییه تاریکه‌کانی تر، ده‌شیت قورس بیت بزانیی ناخۆ حاله‌تیکی خه‌له‌تاندن تاریکه یان نا. پینش ئه‌وه‌ی تاوتویی جیاوازیی نیوان خه‌له‌تاندنی تاریک و ئاسایی بکه‌ین، با یه‌که‌م جار کتومت بزانیی خه‌له‌تاندن چیه.

خه‌له‌کیکی زۆر ئه‌و تیروانینه‌یان هه‌یه که درۆکردن و فریودان هه‌مان شتن. ئه‌مه وه‌ها نییه. درۆکردن فۆرمیکی فریودانه، به‌لام به هیچ شیوه‌یه‌ک تاکه فۆرمی نییه. له‌بری ویناکردنی فریودان وه‌ک "درۆ" وه‌ها باستره وه‌ک "گومراکردن" وینای بکه‌یت. هه‌ر کرداریک یان وشه‌یه‌ک توانای ئه‌وه‌ی هه‌بیت وه‌ها له که‌سیک بکات باوه‌ر به شتیک به‌ینیت که راست نییه، ده‌شیت به شیوه‌یه‌کی کتومت به خه‌له‌تاندن له‌قه‌له‌م بدریت. که‌واته هه‌ندیک له حاله‌ته‌کانی خه‌له‌تاندن چین؟ درۆکردن، رووپۆشکردنی راستی، گه‌یاندنی هه‌له یان به شیوه‌یه‌کی ساخته دابینکردنی به‌لگه بۆ شتیکی ناراست، ئه‌مانه هه‌مووی نمونه‌ی فریودانن. له‌وانه‌یه تۆ بۆت ده‌ربکه‌ویت که له کاتیک له کاته‌کاندا خۆت هه‌ندیک

لەو شتائەت کردبێت. ئایا ئەمە بەو مانایە یە کە ھەموو کردارەکانی خەلەتاندن نموونە ی سایکۆلۆژیای تاریکەن؟ نەخیر.

ھەموو کەسێک بە ڕادەییەک لە ڕادەکان کاری لەخستەبردن دەکات. لەوانەیە خەلک ئەوانیتر لەبەر پرستیک ھۆکار بخەلەتینن، وەک میھرەبانی، شەرمەزاری یان ھەستکردن بە کەمی. بۆ نموونە، توێژینەوکان دەریانخستوو کە تەنانت زۆربەی پیاوان لە ویسایتەکانی ژوانگرتندا لەبارە ی بالایان درۆ دەکەن. ئەمە نایانکات بە وەستای دەروونناسی تاریک! خەلکی تەنانت خۆشیان دەخەلەتینن لەبارە ی چەندین بابەتەو، لەوانەیش تەندروستییان، ئاواتیان و خۆشەختیان. ئەم نموونە چەندبارەبوو ھە ی خەلەتاندن یە کسان نییە بە خەلەتاندنی تاریک. کەوا یە چی تاریکە؟

دەشیت خەلەتاندن لەو کاتەدا بە تاریک لەقەلەم بداریت کە بە نیازێکی نینگەتیف یان بێباک لە بەرانبەر کەسی لەخستەبرادا جێبەجێ بکریت. خەلەتاندنی ئاسایی زۆرجار بە ھۆی نەتوانینی ڕووبەر و بوونەو لەگەل ڕاستییە. لەلایەکی تر ھەو، خەلەتاندنی تاریک بریتی یە لەو ھە ی کە ڕاستی، خزمەت بە ئامانجە فریودەرەکانی خەلەتینەر ناکات. بۆیە، ڕاستییە کە، یان ئەو ھەتا دەگۆردریت، دەشاردريتەو، یان لە بەرژەو ھەندی وینە یەکی ڕووداو ھەکان فەرماویش دەکریت کە باشتر لەگەل مەبەستی کەسی خەلەتینەردا دەگونجیت.

بە شیو ھەکی سادە، ئەو کەسان ھە ی سایکۆلۆژیای تاریک پیادە دەکەن، فریودان بە کاردەھینن بۆ ئازاردان، نەک بۆ یارمەتیدان. ئەوان یارمەتی بەرژەو ھەندی ھەکانی خۆیان دەدەن، بەلام بە ھەر باجیک بێت، بەبێ لەبەرچا و گرتنی ئەو ھە ی کێ ئازاری پیندەگات.

ھەندىك كەس وايدادەنن كە، ئەگەر خەلەتاندنە كە لە ئاستىكى بچووكدا بىت، ناكرىت بە تارىك لەقەلەم بدرىت، لە كاتىكدا كە دەبىت خەلەتاندنى ئاست فراوان لە خۇيدا تارىك بىت. بە تاوتوئىكردى بىرۆكەى مەوداى خەلەتاندن، بۆت دەردەكەوئىت كە قەبارەى فرىودان نىيە كە ديارى دەكات ئاخۇ تارىكە يان نا، بەلكو مەبەستى پشت فرىودانەكەيە.

مەوداى خەلەتاندن

بۇ تىگەيشتن لە بىرۆكەى خەلەتاندن، گرنگە تىگەين كە دەشيت لە ئاستى بچووك يان فراواندا رووبدات. يەككىك لەو ھەلانەى كە خەلكى زۇرجار ئەنجامى دەدەن برىتتيە لە گریمانەكردى ئەوەى كە خەلەتاندن تەنيا ئەو كاتە رۇدە ئەگەر لە ئاستى گەورەدا بىت و ئەگەر بچووك بىت ئەوا ھىچ نىيە. ئەمە ھەلەيەكى گەورەيە. دەشيت خەلەتاندنى ئاست بچووك لەلايەن ساختەچى يان بەكاربەرە شارەزاكانەو بە شىوازىكى تارىكى كاريگەر و تەنانەت كاريگەرتر لە فرىودانە ئاست فراوانەكان بەكار بەينرىت. بە ھەمان شىو، ھەندىك لەو خەلەتاندنە گەورانەى كە تاكو ئىستا ئەنجام دراون لەلايەن بەكاربەرانى وردەكارەو ئەنجام دراون بۇ خزمەتكردى بەرژەوەندى و ئامانجى خۇيان. ئىستا نمونەى تارىكى جۇرە جياجياكاتى خەلەتاندن، گەورە و بچووك، دەخرىنەرەو بۇ روونكردنەوەى بىرۆكەى مەوداى خەلەتاندن.

كەواتە ھەندىك لەو رىگايانە چىن كە دەشيت بە ھۆيانەو خەلەتاندنە بچووكەكان لەلايەن ئەو كەسانەو پىادە بكرىن كە دەروونناسى تارىك جىبەجى دەكەن؟ زۇرجار خەلەتاندنە بچووكەكان لە سەرەتادا بۇ تىستكردى خۇشباوەرى قوربانىيەكە بەكار دەھىنرىت بۇ پرۇگرامكردنيان لەسەر باوەرھىنان بە قسە و كردارەكانى بەكاربەرەكە. ئەگەر خەلك پىن

بە پىتى كات پىرۇگراممى بىكرىن بۇ باۋەپھىنان بە رىستىك لە درۋى بچووك، ئەوا ئەگەرى زۆرە لە ئاينىدەدا باۋەر بە درۋى بچووكتر بىكەن. ئەم پىرۇگراممىدە پەيتاپەيتايە تاكە رىگە نىيە كە بە ھۆيەۋە فرىودانە بچووكەكان ۋەك چەكى ساىكۇلۇژىيى تارىك بەكار بېيىرىن.

دەشيت خەلەتاندە بچووكەكان بە ھەمان شىۋە دەكار بىكرىن بۇ لاۋازكردىنى مەتەنە قوربانىيەكە بە ھىزى ئەقلى ۋە لۇژىكى خۇي. ئەگەر بەكاربەرەكە لەسەر بابەتى بچووك قوربانىيەكە ھەلبەخەلەتەنيت ۋە قوربانىيەكە پىرسىارى ئەۋەي لا دروست بېيت كە چى روودەدات، ئەوا لەۋانەيە قوربانىيەكە بىگاتە ئەۋ ئەنجامەي كە گومانەكەي نائەقلاىيە، بۇيە ناتۋانيت مەتەنە بە ھوكمدانەكەي خۇي بىكات. لەۋانەيە زۆرىك لە خەلكى بىگەنە ئەۋ ئەنجامەي كە ھوكمەكەيان ھەلەيە، نەك ئەۋەي كە پىيان ۋابىت كەسىك لەسەر بابەتى بچووك ۋە ناچىزە ھەلياندەخەلەتەنيت. بەكارھىنەرى دەروونناسى تارىك لەم "مەتەنە" گىشتىيە بەئاگايە كە خەلكى ھەيانە ۋە دىانەۋىت بەبى بەزەيى ھاتنەۋە پىادەي بىكەن.

دەشيت خەلەتاندە ئاست فراۋان نەۋۋەيەكى دەروونناسى تارىك بىت لە كىرداردا. يەككىك لە خەلەتاندە ھەرە گەرەكان بىرىتىيە لە قەنەتەپىھىنانى كەسىك لەمەر ئەۋەي كە تۇ كەسىكى جىۋاۋىت لەۋەي ئەۋ بىرى لى دەكرەۋە، لە روۋى كەسايەتى يان ھەندىك ۋەدەكارىيەۋە نا، بەلكى تەۋاۋى شۋانست. ناۋ، بەروارى لەداىكىبۋون، ھەموو شتىك! بەكارھىنەرانى ھەرە كارامەي دەروونناسى تارىك دەتۋان خەلكى تر لەمەر پىشاندانى شۋانست ۋە باگراۋندىكى ساختەي خۇيان، قەنەت پى بېيىن.

ئىستا كە پىشانداۋە چۈن بەكاربەرانى ساىكۇلۇژىيى تارىك دەتۋان مەۋداي خەلەتاندە بەكار بېيىن بۇ ئامانجى خۇيان، ئىمە سۇراخى

هەندىك لە بابەتە ھاوبەشەكان دەكەين كە لە بارەیانەووە خەلكى فريو دەدرين. دواتر ئيمە دەروائينە ئەووى كە چۆن ئەم خەلتاندنە ئاست بچووك و ئاست فراوانانە لە ڕيگەى تاكتيكى ديارىكراووە جيبەجى دەكرين.

بابەتە خەلەتینەرەكان

هەموو كەسێك ئەو وتە كۆنەى بىستوووە كە دەلێت "پارە ڕەگى خراپەى". ئەمە زىادە ڕەوى تىدايە، بەلام بە دلنایيەووە پارە ڕەگى زۆرىك لە فريودانەكانە. فريودان و پارە دەتوانن لەزۆر ڕوووەو بە يەكترى بگەنەووە. هەندىك كەس فريودان ئەنجام دەدەن بۆ بەدەستەينانى پارە، ئەوانيتەر فريودان ئەنجام دەدەن بۆ شارەدەووى پارەى خۆيان. لەبەر ئەووى پارە بابەتێكى وەها ھاوبەشە، هەندىك لە بەكارهێنانە فريودەرەكانى تاوتووى دەكەين.

يەكێك لە فريودانە تاريكە ھەرە باوەكان كە پەيوەندى بە پارەووە ھەيە، لەلايەن دەرۆزەكەرى پروفېشنالەووە ئەنجام دەدریت. ئەمانە ئەو كەسانەن كە ئامانجیانە پارە لە خەلكى دەرېكێشن، سەربارى ئەووى كە زۆريان ھەيە. ئەم دەرۆزەكەرە ئارەبەك پەنسىيە دەروونناسى تاريك جيبەجى دەكەن بۆ بەدەستەينانى پارە لە قوربانىيانى بېگوناوە. ئەم دەرۆزەكەرە بەو ناسراون كە جەستەيان بريندار دەكەن بۆ ئەووى لەلاى قوربانىيەكانيان بى ئوميد دەرېكەون. هەندىك لە فريودەرە ھەرە تووندەكان لەم بارەدا منداڵەكانيان كەردووەتە ئالودەبووى ھيرۆين بۆ ئەووى وەكو يەكێك لە فيلەكانى بەكارى بھيتيت. ئەمە نموونەى قوولايى فريودانى پەيوەندىدار بە پارەيە.

بارى خىزانى، رووبەرىكى ھاوبەشى ترە كە تىايدا خەلكى فريودان ئەنجام دەدەن. ھەندىكجار، خەلكى باگراوندى ھاوسەرىتيان دەشارنەوۈ بۇ فريودانى قوربانىيەكى نوئ. دەشىت ئەمە لەبەر ھۆكارى دارابى يان سىكس بىت. ھەندىك كەس چەندىن ژنيان ھەيە كە بە جىھاندا بلاو بوونەتەوۈ و ئاگايان لە يەكتىرى نىيە. ئەم جۆرە فريودانە ھاوكتە لەگەل پەيدا بوونى ئىنتەرنىت و تواناى چىككردنى خەلك لە رىگەى سۆشپال مىدياۋە. باشتىن فريودەرەكان تواناى ئەوەيان ھەيە بە شىۋەيەكى شارەزايانە رىچكەكانيان بشارنەوۈ و ھەر يەك لە ژنە ناپاكەكانيان لەوۈى تر دابىرن.

ھەندىك كەس بىر يار دەدەن وەھا دەرېكەون كە بەھەلە ھاوسەرگىرييان كىردوۈ، لە كاتىكدا راستىيەكەى وەھا نىيە! ئەم جۆرە فريودانە دەشىت لەبەر چەند ھۆكارىك رووبىدات. ھەندىك لە بەكارھىتەرانى سايكۇلۇژىي تارىك بەئانگان لەم فريودانە و بۇ پىلانى خۇيان بەكارى دەھىنن. ھەندىك كەس وەھا دەرىدەخەن كە ھاوسەردار بن لەبەر ھۆكارگەلىك كە پەيوەندى ھەيە بە باج و بىمەوۈ. يەككىك لە فريودانە ھەرە باۋەكانى لەم جۆرە برىتييە لە خولقاندنى ھاوسەرىكى مردوۋى خەيالى بۇ بەدەستەھىنانى ھاوسۇزى و زۇر جار بەدەستەھىنانى پارەكەيان.

باگراوندىكى تاوانكارانە رووبەرىكى ترى ژيانە كە زۇرىك لە خەلكى فريودانى تىدا ئەنجام دەدەن. ئەمەيش لەبەر ئەوۈيە كە تەقربەن ئەستەمە لە روۋى پىشەيى و كەسىيەوۈە متمانەى ئەوۈت پىبىكرىت كە تاوانىكت ئەنجام داۋە. بۇ نمونە، ئەگەر پىاۋىك چاۋى بە ژنىك بىكەۋىت و پىاۋەكە لە رابردوۋدا تاۋانىكى ئەنجام دابىت، چەند ئەگەرى ئەوۈ ھەيە پىاۋەكە ئەمە بەو ژنە بلىت كە تازە چاۋى پىي كەۋتوۋە؟ جىي گومانە كە پىاۋەكە راشكاو بىت. ھەلبەت ئەم فريودانە ھەمىشە تارىك نىيە. ئەگەر

پیاوھەكە لەبەر ترسی رەفز ئەمە بكات، ئەوا بە فریودانی تاریك لەقەلەم ناذریت. ئەگەر بە نیازی شاردنەوێ حەقیقەت ئەمە بكات بۆ ئەوێ داویی زیان بە قوربانییە نوێكە بگەیهنیت، ئەوا ئەمە دەكارکردنی سايكۆلۆژیای تاریكە.

یەكێك لە نموونە ھەرە خراپ و شەرمەزاركەرەكانی فریودان كە پەيوەندی بە تاوانكارییەو ھەبە، ئەو كاتەبە كەسێك كە لە رابردوودا كەتێ رژدی ئەنجام داو، وەك لاقەکردن، ئەمانە دەشاریتەو بۆ ئەنجامدانی كرداری ھاوشتیو لە ئایندەدا. ئەو كەسانە بێ دەروونیکی تاریکی لەو جۆرەیان ھەبە بە ھۆی ئەنگیزە نائاسایانەو زۆرجار ناچار دەبن دەقاودەق ھەر شتێك بکەن بۆ شاردنەوێ راستی و بەردەوامی لە ملدان بۆ پالئەرەکانیان.

بەكاربەرەكان بە ھەمان شتو ھەست دەكەن كە فریودان پێگەبەكی بێ وێنەبە بۆ شاردنەوێ ھەر ھەستیکی لە رووی كۆمەلایەتیو ھە قبوولنەكراو كە ھەیانە. ئەمە بەربەست لە بەردەم قوربانییەكەیان دروست دەكات لەوێ بەئاگا بن لە حەقیقەتی كەسەكە تاكو ئەو كاتەبە كە زۆر درەنگ دەبیت. بۆ نموونە، ئەگەر ئەو كەسە بێ دەروونناسی تاریك بەكار دەھێنیت تەنیا بۆ سێكس بايەخ بە كەسێك بدات، ئەوا دەزانیت لەوانەبە ئەم تەركیزە ئاگادارکردنەو ھەبەك بیت بۆ قوربانییەكە بۆبە قوربانییەكە بێ فریو دەدات. لەوانەبە ئەو بە ئاشكرا درۆ بكات یان تەنیا دەلالەتی ئەو پێشان بدات كە نیازە راستەقینەكە بێتی بۆ خۆشەویستی و پابەندی. قوربانییەكە دەكەوێتە داوی فریودانەكەو، پڕۆسە بۆ كۆنترۆلکردن لەلایەن بەكاربەرەكەو كامڵ دەبیت و لەگەڵ ئەو ھەبەشدا كەسێكی تر بە فریودانەكە زیانی پێدەگات.

یەکیک لە ڕووبەرە ھەرە باوەکانی فریودەریتی بریتیه لە ھەستە کەسییەکانی بەکاربەرە کە بۆ قوربانییە کە. فریودان ئامرازی ھەرە بەھێزە کە بەکاربەر ھەیتەتی بۆ کاریگەری خستە سەر قوربانییە کە تاکو شتەکان بەو شیوەیە وەرگریت کە بەکاربەرە کە دەیەوێت، نەک بەو شیوەیە کە بە راستی وایە. بە شیوەیەکی گشتی، فریودان لە پەیوەند بە ھەستە نێوان کەسییەکانەو بەکار دەھینریت بۆ پیشاندانی بەکاربەرە کە بەو وێنەیی کە حەقیقەتی خۆی نییە. ئیستا ھەندیک نمونەیی ھەرە باوی ئەم بەکارھێنانەیی فریودان دەخرێنەرۆو.

لە بواری پەیوەندییە ڕۆمانسییەکاندا، زۆرجار فریودان بەکار دێت بۆ دەمامککردنی نیازە راستەقینەکانی بەکاربەر. وشە و کردارە فریودەرەکان وەھا لە قوربانییە کە دەکەن و ھەست بکات کە بەکاربەرە کە "ھەمان ئەو کەسە ئاساییە" یە کە لەو کاتە دیاریکراوی ژانییدا بەدوایدا دەگەرێت. لە راستیدا، بەکاربەرانە کارامە دەتوانن خەلکی لاواز بناسنەو و پێداویستییە سایکۆلۆژییەکانیان و خالە لاوازەکانیان بپشکنن. کەواتە دەشیت ئەم زانیارییە بەکار بێت بۆ ڕووپۆشکردنی فریودەرەنەیی بەکاربەر و پیشاندانی لە وێنەیی کە ئەو نییە، بەلکو شتیکە کە قوربانییە کە ھیواخوازە بێت. فریودان زۆرجار خالی دەستپێکی فریودانە دوورمەودا ئالۆزەکانە.

دەشیت فریودان بە ھەمان شیوە بەکار بێت بۆ نەرمکردنی ھەستەکانی قوربانییەکان لە چوارچێوەیەکی نارۆمانسیدا و زیادکردنی لاوازیان بەرانبەر بەکاربردندا. بۆ نمونە، ئەگەر بەکاربەرێک بەدوای کەسیکی لاوازدا بگەرێت تاکو دەروونناسی تاریکی لەدژ بەکار بێنیت، ئەوا لەوانەیە لە سەرەتادا نیازەکانی خۆی بێگوناهانە پیشان بدات. تەنانەت ئەگەرچی نیازە کە زۆر نزیک بێت لە کەسیکەو، بەکاربەرە کە زۆرجار بە شیوەیەکی فریودەرەنە خۆی بە ئاسایی و نەرم و نیاپیشان دەدات. دەشیت ئەم

فریودانه درنژخایه ن بیت ئەگەر پیتیست بکات. بەکاربەرە که هەر که سینگ دەبیت که قوربانییە که بیەویت و تکوا ئەو جییە که قوربانییە که ئەیەویت بۆ ئەوەی نەرمی بکات و ڕینگەخۆش بکات بۆ دەستپێکردنی بەکاربردنی تەواوەتی.

تاکتیکی فریودەرەکان

ئێستا تۆ تێدەگەیت لەوەی کتومت فریودانی تاریک، مەوداکە و ڕووبەرە هاوبەشەکانی فریودانی خەلک چییە. ئێستا کاتی ئەوەیە لە نزیکەو ئەو تاکتیکی دیاریکراوانە بپشکنین که لەلایەن بەکاربەرانێ تاریکەو بەکار دەهێنرێن بۆ فریودان. هەریەک لەم تاکتیکانە بە هەمان ئاست بەهێزن و بەکاربەرە وریاکان دەزانن چۆن کتومت هەریەکەیان لە کاتە کاریگەرەکاندا بەکار بهێنن. گەرنگە تێبینی ئەوە بکەین که بەکاربەران بە شیوەیەکی ڕێک و پێک جێگۆڕکێ ناکەن لە نێوان چوار جۆرە که- ئەگەری هەیه هەر فریودانێک تێکەلەیهکی هەریەکەیان بگرێتەخۆ.

لەوانەیه درۆکردن ڕوونتێن و باوترین فۆرمی فریودانی تاریک بیت. لەوانەیه ئەمە وەک تەکنیکی هەلبێژدراوت کاتێک بەکاربەرە که بریاری داوە که قوربانییە که درۆ کاری تێدەکات و ناتوانیت راستی بناسیتەو. لەوانەیه ئەمە لەبەر ئەوە بیت که قوربانییە که بە شیوەیەکی گشتی کەسێکە بە ئاسانی متمانە دەکات یان بەکاربەرە که پێ بە پێی کات بە وردی کاری لەسەر ئامانجەکی کردووە بۆ ئەوەی نەرمی بکات. ئەگەر بەکاربەرێک بریاری ئەوەی داویت لە ڕینگەیی بەکارهێنانی درۆو فریو بدات، ئەوا ئەگەری هەیه بێر لە ڕینگەیه کیش بکاتەو بۆ شاردنەوی درۆکانی، ڕوونکردنەوی هەر نارێکییە که ڕەنگە قوربانییە که تێبینی

بكات. به كاربه ره كان وه ستای "پلان بی" ن له ههر كاتيكی دیاریكراوی فریودانه كه یاندا.

له وانه یه فریودان له ریڼگه ی درؤ كړدنه وه به شیوه یه کی شاراوه رووېدات. له وانه یه فریوده ریكی كارامه درؤكه ی له ناو زانیاریی راست ئامیزدا بچه سپینیت. بؤ نموونه، له وانه یه به كاربه ریك چیرؤكینك بگپړیته وه كه ۹۰% ی راسته و ۱۰% ی هه له بیت. قوربانیه كه وه ها دهر ك به چیرؤكه كه ده كات كه سهرله به ری راست بیت و هیچ ریڼگه یه کی نییه كه ۱۰% دیوی فریوخواردنه كه بناسیته وه. هه ندیک له به كاربه ران به هه مان شیوه كاتیک به سهر ده بن به رایه لكردنی راستی به تونیکی دیاریكراوی دهنك یان ئاماژه. ئه و كاته ئه وان ده توان شتیکی فریودهر به م تونه ی دهنك یان به م ئاماژه یه دهر بېرن و ئه گهری هه یه ناخودئاگای قوربانیه كه به راست وه ری بگریت.

گوزارشتكردن فؤرمیكی شاراوه تری فریودانه به به راورد به درؤ كړدنی ئاشكرا. گوزارشتكردن واته ئه مه ی كه ناراسته وخؤ وه ها دهر خهیت كه شتیکی هه له، راسته نه ك ئه وه ی به ئاشكرا و ئازایانه قسه كه بكهیت. با به نموونه یه ك ئه م بیرؤكه یه روون بكهینه وه. ئه گهر كه سینك بیه ویت قوربانیه ك له باره ی ئه و بره پاره یه ی هه یه تی فریو بدات ئه و یان درؤ ده كات یان ده لاله تی لی ده كات. درؤكه به م شیوه یه ده بیت "ئای كه كه سینكی سهر كه وتووم. پاره یه کی زؤرم كؤ كړدووه ته وه". له كاتیکدا كه به كاربه ره كه باش به ئاگایه له وه ی وه ها نییه. له وانه یه گوزارشت (ده لاله ت) یک به م شیوه یه بیت " زؤر مایه ی ستریسه كه هه ول ده دم شته كان له گهل ژمیاریاره كه مدا یه كالا ده كه م. هه ولدان بؤ ئه وه ی پسووله ی باجه كه م جیبه جی بكه م كاتیک ی زؤرم ده بات" به كاربه ره كه به

شیواژیک رهفتار و قسه‌ی کرد ده‌لاله‌تی ئەوه‌ی گه‌یاند که ده‌وله‌مه‌نده به‌بی ئەوه‌ی راسته‌وخۆ وه‌ها بلیت.

به‌کاربه‌ران زۆرجار چه‌زبان له‌ گوزارشته‌کانه، وه‌ک ئەوه‌ی که ئیستا نموونه‌مان له‌سه‌ر هینایه‌وه، چونکه ئەم گوزارشته‌نه‌ بۆاری نکولیکردن ده‌ره‌خسینن. ئەگەر قوربانیه‌که به‌کاربه‌ره‌که به‌ درۆکردن تۆمه‌تبار بکات، ئەوا به‌کاربه‌ره‌که ده‌توانیت بلیت شتیکی وه‌هام نه‌وتوو و له‌ رووی ته‌کنیکیشه‌وه راست بیت. گوزارشته‌کان به‌ هه‌مان شیوه به‌هیزن ئەگەر قوربانیه‌که وینایه‌کی به‌هیزی هه‌بیت. گوزارشتی فریودەر ده‌شیت وه‌ک تۆوێکی چێنراو له‌ میشکی قوربانیه‌که‌دا ببینریت. ئەو کاته وینای قوربانیه‌که کاری به‌کاربه‌ره‌که‌ی بۆ ده‌کات و بۆشایه‌کان پر ده‌کاته‌وه بۆ دروستکردنی وینه‌یه‌کی جوانکراوی واقع به‌ گوێره‌ی ویسته‌کانی به‌کاربه‌ره‌که.

غافل‌بوون بریتیه‌ له‌ نه‌توانینی وتنی شتیک که راسته. ئەمه‌ پیچه‌وانه‌یه له‌گه‌ل فۆرمه‌کانی تری فریودان، وه‌ک درۆیه‌کان یان گوزارشته‌کان. هه‌م درۆ و هه‌م گوزارشته‌کان زانیاری ساخته به‌کار ده‌هێنن بۆ دا‌پۆشینی راستی له‌ ئاستی جیا‌جیادا. که‌چی غافل‌بوون بریتیه‌ له‌ فه‌رامۆشکردنی راستی و په‌رتکردنی هۆشی قوربانیه‌که. بۆ نموونه، ئەگەر به‌کاربه‌ریکی ده‌روونناسی تاریک رابردوو‌ه‌که‌ی شتیکی تیدا بیت که نه‌یه‌ویت قوربانیه‌که‌ی ته‌رکیزی بخاته‌سه‌ر، ئەوا هه‌ر باسی ناکات. له‌بری ئەمه، سه‌رنجی راده‌کیشیت بۆ کاته‌کانی تری رابردووی یان هه‌ر کاتیک بکریت بابه‌ته‌که ده‌گوێ.

رینگه‌یه‌ک که زۆرجار تیا‌دا غافل‌بوون پیاده ده‌کریت بریتیه‌ له‌ دروستکردنی "په‌رژینی هه‌ستی" له‌ ده‌وری بارودۆخه‌که. ئەمه‌ تاکتیکیکه تیا‌دا به‌کاربه‌ره‌که گوزارشێ ئەوه ده‌گه‌یه‌نیت که ماوه‌یه‌کی دیاریکراوی

ژيانى، زور ئازاربه خشه يان ناخۇشە بۇ باسکردن. پاشان قوربانىيەكە خۇي
لادەدات لە باسکردنى ئەم كاتە يان پىرسىارى سەرسەير دەكات لەمەر
ئەو شتانەي حەزى لىيەتى. ئەگەر قوربانىيەكە ئەو بابەتە بىننيتەپىشەو
كە بەكاربەرەكە حەز دەكات خۇي لى لادات، ئەوا بەكاربەرەكە دەتوانىت
كارتى "زور ئازاربه خشه" بەكار بەيىنىت. ئەمە رېگەي بۇ خۇش دەكات
خۇي لە راستى لادەت لە كاتىكدا كە وەھا لە قوربانىيەكە دەكات ھەست
بە گوناھ بكات لە بەرانبەر دەستبردن بۇ "بابەتتىكى ئازاربه خش!"

ھەلبەستىن فۇرمىكى تاوانبارانەي ھەرە وردى فرىودانە كە
بەكارھىنەرانى دەروونناسى تارىك ئاراستەي دەكەن. وەك درۆيەك
لەبارەي ستىرۆيدەكان بىر لە ھەلبەستىن بکەرەو. لەبرى درۆکردن
لە بارەي شتىكى رابردووى، فرىودەرى ھەلبەستىن دۇكىومىنىت و ھەوال و
بەلگەي ھەلبەستراو پىكەو دەنىت بۇ ئەوئەي پشتىگىرى درۆكەي بكات.
فرىودەرە ھەرە كارامەكان ئەو شتانە بە شىوازي ئالۆز بەكار دىنن. لەبرى
ئەوئەي كە بلىت "نەخىر، مەن بە راستى دىكتورم، سەبرى بىرنامەكەم
بکە!" لەوانەيە ئەو ھەندىك نامىشى ئالۆز ئەنجام بەدات، وەك جىيەيشتنى
بەلگە ھەلبەستراو كە لاي قوربانىيەكە بۇ ئەوئەي خۇي بىيىنىت.
فرىودەرەكان دەزانن كە ئەگەر لە رېگەي بانگەشە ھەلبەستراو كانىانەو
زور فشار بىنن ئەوا قوربانىيەكە وای بۇ دەچىت فىلىك لە ئارادا بىت.

جىي نىگەرانىيەكە ھەلبەستىن لە ھەر كاتىكى تر زور باوترە، ئەمەيش
بە ھۆي بەربلاوى كۆمپىوتەرەكان و ئىنتەرنىت. فرىودەرەكان دەتوانن
سۇفتوئىرى پروفىشنال بەكار بىنن بۇ ئەوئەي دۇكىومىنىتى شىوہ راستەقىنە
بە ئاسانى و بە خىرايى ئامادە بکەن. ئەم ھەلبەستىنە دەشىت بۇ
مەبەستى كەسى يان پىشەيى ئەنجام بەدرىن. ھەندىك لە جۆرە ھەرە
پروفىشنالەكانى ھەلبەستىن برىتییە لەو ھالەتەنەي تىياندە خەلك بە

به‌شی شه‌شه‌م

هېښتيزم

هېښتيزم راسته

له هه‌موو ديوه‌کانی د‌رووناسی تاریک که له‌م کتیب‌ه‌دا خراونه‌ته‌روو، هېښتيزم له هه‌موویان س‌رسوور‌هین‌ه‌رت‌ره. کاتیک زور‌به‌ی خ‌ه‌ل‌کی گو‌ی‌بیستی وش‌ه‌ی "هېښتيزم" د‌ه‌بن‌ه‌وا که‌سی‌کیان به‌ خ‌ه‌یا‌ل‌دا د‌یت که سم‌یلی ه‌ه‌یه، ک‌لاو‌یکی له‌س‌ره و ک‌ات‌رم‌یزی‌کی زیر‌ه‌دار له‌به‌ر چ‌او‌ی که‌سی‌ک‌دا د‌ه‌جوو‌ل‌ین‌یت و به‌ که‌سه‌که د‌ه‌ل‌یت ت‌و خ‌ه‌ری‌که خ‌ه‌وت ل‌ید‌ه‌که‌و‌یت. باو‌ه‌ر‌ه‌ینان به‌م ل‌یک‌د‌انه‌و‌ه‌یه زور مه‌تر‌س‌ید‌اره. ئەم‌ه‌یش چون‌که هېښت‌ی‌سته ر‌اس‌ته‌ق‌ینه‌کان ئ‌ام‌اد‌ه‌ی‌ان ه‌ه‌یه و ت‌ه‌ک‌ن‌یکی به‌ه‌یزی ئ‌ال‌وز به‌کار د‌ه‌ه‌ینن. ئەم که‌سان‌ه د‌ه‌ت‌وانن پ‌شت به‌ تاری‌ک‌ترین بر‌گ‌ه‌کانی د‌رووناسی ب‌ه‌ستن ب‌و کار‌ی‌گ‌ه‌ری خ‌س‌تن‌ه‌س‌ه‌ر خ‌ه‌ل‌ک به‌ ش‌ی‌وازی به‌ه‌یزی ب‌ی و‌ینه.

ب‌ویه ئە‌گ‌ه‌ر هېښت‌یزم و‌ینه‌ی باو‌ه‌ری ک‌ونی هېښت‌ی‌ستی س‌ه‌ر ش‌انو ن‌ه‌ب‌یت، که‌وات‌ه چ‌یه؟ به‌ ش‌ی‌وه‌یه‌کی س‌اد‌ه، ئە‌م‌ه ت‌وان‌ای خ‌س‌تن‌ه‌رووی ه‌ه‌ند‌یک پ‌یش‌ن‌یار‌ه ب‌و که‌سی‌ک که د‌ه‌چ‌یت‌ه ق‌وول‌ایی ئ‌ا‌گ‌ای‌ه‌که‌یه‌وه. ئە‌م ت‌وان‌ای خ‌س‌تن‌ه‌رووی پ‌یش‌ن‌یار‌ی کار‌ی‌گ‌ه‌ری ق‌وول ب‌و که‌سه‌که له ک‌ات‌یک‌دا که له د‌وخ‌یکی لا‌واز و و‌ه‌ر‌گ‌رت‌نی ئ‌اس‌اند‌ای‌ه، ئ‌اس‌ت‌یکی به‌رزی ه‌یز د‌ه‌د‌اته به‌کار‌به‌ری تاری‌کی هېښت‌یک له به‌ر‌ان‌به‌ر ق‌ور‌بان‌یه‌که‌یدا.

بە پىچەوانەى ھەر تەكنىكىكى ناو ئەم كىتەبە، ھىپنۇتىزم شتىك نىيە
كە خەلكى لە فۇرمىكى نەرمىتى بىگوناھانەدا و لە ژيانى رۇژانەياندا
رووبەرووى بىنەوہ.

ھىپنۇتىزم دەتوانىت فۇرمىكى زارەكى و نازارەكى كردارى ئامازەى
وہربگرىت. زۇرجار، فۇرمەكانى ئامازەگەياندىن ئالۇزن، بۇيە قورسە
بىشكنرىن. بە سروشتى خۇى، ھىپنۇتىزم لە سەر قوولترىن ئاستى ئەقلى
كەسەكە كار دەكات. ئەو كەسەى لە بەرھەمھىنانى دۇخى ھىپنۇتىك
كارامەيە، تواناى ئەوہى ھەيە دىوارەكانى بەرگرى بېرىت و كارىگەرى
بخاتە سەر كەسەكە بەي ئەوہى وريای بكانەوہ يان چانسىكى پىيدات بۇ
بەرگرىكردن.

تاكىكەكانى ھىپنۇتىزم

ئىستا كە تۇ لە جىاوازى نىوان وىنە باوہرىيەكەى ھىپنۇتىزم و ئەمەى
كە بە راستى چىيە، تىدەگەيت، كاتى ئەوہيە تاكتىكە ھىپنۇتىكىيە
سەرەككىيەكان تاتوتوى بكەين. زۇر جۇرى جىاوازى تاكتىكەكان ھەن،
بەلام ئەمانە بەرچاوپروونىيەك ئەبەخشن لەبارەى ئەو شتە سەرەككىيەى
كە دەبىت نىگەران بىن لەبارەيانەوہ. لە ھەر شوئىنىك مومكىن بىت
نموونەكانى چۇنىتى بەكارھاتنى ھەر تاكتىكىك دەخرىتەروو بۇ پىدانى
بەرچاوپروونىيەك لەبارەى ئەوہى كە چۇن ھىپنۇتىستەكان رۇژانە كار
دەكەن بى ئەوہى كەشف بكرىن.

پىشنىارەكان دەشى كپ و شاراوہ بن

ئەگەر ھىپنۇتىزم، بە ماناى دەروونناسى تارىكى وشەكە، وەك
"پىشنىارىكى قول" دەرک بكرىت، ئەوا گرنگە تىبگەين كتومت مەبەست

له پېشنيار كړدن چيپه لهه حالته دا. له وانه يه زوړ به ي خه لكى وه ها ويناى پېشنيار بكه نه كه بريتي به له "من پېشنيار ده كه م نه مه بكه يت." نه مه دووره له راستي به وه. ديدى ده رووناسى تاريك بو پېشنيار كړدن دووره له تيگه يشته ناسايه كه ي وشه كه. يه كه مين چه مكى گرنه بو ده رك كړدن نه و فاكته يه كه پېشنيارى هيپنوتيكى ده شيت زاره كى يان نازاره كى بيت. وهك پارچه به سته له كيك ويناى ميشكى مرؤف بكه. نه و به شه ي به سته له كه كه له سهرووى رووى ناوه وه يه ديوى زانراوى كړدارى دركه وهك بير كړدنه وه. به شى گه وره تر و قوولترى به سته له كه كه كه له ژيره وه ي ناوه وه يه. بريتي به له و به شان ي ميشك كه به شيوه يه كى ناگايانه قابيلى زانين و ده رك كړدن نين. نه گه ر تو گومان له به شى شاره و ي ميشك ده كه يت، نه و ته نيا نه وه به سه بير له خه ون بينين و هيزى گه وره ي نه قل بكه يته وه بو به ره مه يتان ي زنجيره يه ك وينه و دهنگ له كاتيكدا كه كه سه كه خه و تو وه. هيپنوتيس ته تاريكه كان هه وله كانيان بو نه م به شه شاره و ناخود ناگايه ي نه قل ناراسته ده كه نه.

به شيوه يه كى گشتى، دوو جوړ پېشنيار هه نه كه له لايه نه هيپنوتيس ته كانه وه به كار ده هينرين- بدهنگ و زاره كى. هه ردو و جوړه كى ته كنيكى هيپنوتيك جوړه ها فؤرميان هه يه. نه و جوړه ده قاو ده قه ي هيپنوتيزم كه كه سى به كار به ر له هه ر كاتيكى دياريكراودا هه ليده بژيريت پشت نه ستووره به رستيك فاكته ره وه. هه نديك له به كار به ران هه ر فؤرميكى هيپنوتيزم جيهه جى ده كه نه پنيان وايه كاريگه رترينه له سه ر ده روونى قوربان يه كه. نه و انيتر هه ر ته كنيكيك پياده ده كه نه كه پنيان وايت سه رى خويانى پى گه رم ده كه نه. نه مه زياتر به نده به وه ي ناخو هيپنوتيس ته كه ده يه و يت به به هيز ترين شيوه كاريگه رى

دېنېت يان تەنيا ھەول دەدات بۇ خۇشى و يارى خۇى كەسەكە كۆنترۇل بىكات .

كەشفكردىنى پېشنيارى زارەكى زۆر قورسە . ھەندىك جار ، ھېنۇتېستە تارىكەكان دەتوانن پېشنيار لەناو ئەقلى قوربانييەكەدا بچەسپىنن ، ئەمەيش لە رېگەى بەكارھىنانى ئەو وشانەى لەگەل وشەى زۆر بېگوناهانەدا ھاوشىوہ ديارن .

با نموونەيەكى تاريك وەربگرين ، ئەگەر ھېنۇتېستىك ھەوليدا ھەستى خۇكوژى لەناو كەسى ئامانجيدا بچىنېت ، ئەوا لەوانەيە فەرمانى راستەقىنەى "خۇت بەردەيتەوہ و بمریت" رووپۇش بىكات بە قسەيەكى ھاوشىوہ لە رووى دەنگەوہ ، وەك " خۇت ئەو بەرىدە بنىريت" . لەم حالەتەدا ھېنۇتېستەكە بە روونى قسەكان دەكات و دەلېت "تۆ دەتەوېت بمریت" ، بەلام لە كۆنٲىكىستىكدا كە ناوەرۇكە راستەقىنەكە رووپۇش دەكات . بۇ نموونە ، لەوانەيە ھېنۇتېستەكە قسە لەسەر بەرىدىكى داھاتووى بىكات "دەبېت بچىتە فەرمانگەى پۇستە ، ئەو شوېنەى كە دەتەوېت خۇت بەردەيتەوہ و بمریت" . ئەقلى قوربانييەكە پېشنيارى مەرگ وەردەگرېت بەبې ئەوہى كە بە شىوہەكى ئاگايانە تېبگات بۇچىا نموونەكەى سەرەوہ لەمەر پېشنيارى زارەكى رووپۇشكراو نزيكە لە ژەھرىك كە لە خواردنى كەسىكدا شاردراوہتەوہ . قوربانييەكە شتە شاراوہكە دەخوات بەو خەيالەى كە خۇشى لە شتىكى يارمەتيدەر و سەلامەت دەبىنېت لە كاتىكدا كە بە راستى شتىكى كوشندە قووت دەدات . بەشە ھەرە كارەساتبارەكەى ئەم تەكنيكە ، ئەو راستىيەكە كە قوربانييەكە قەت تېبىنى ناكات . تەنانەت ئەگەر كەسىك پىنى وابېت قسە راستەكەى كەسى بەكاربەرى وەرگرتووہ ، وېناى ئەوہ بكە چەنېك شىتانە ديارە گەر سەرنج بخەيتە سەر قسەكان خەلكى بە شىوہەكى گشتى روو

دەكەنە ئەو بژاردەيەى كە لە رووى دەروونىيەو ئاسانترە بۆيان و بۆيە
فەرمانە رووپۇشكراو كە قبول دەكەن بەبى ئەوەى پرسىار بكەن.
تۆنى دەنگ و ھەلبژاردنى وشەكان مېتۆدىكى ترى پېشنىارى زارەكى
كەسى ھېنۆتىستە. ھەندىك لە ھېنۆتىستەكان بە وريايەو ئەو پىتم و
ستايەلى گەياندن فېر دەبن كە قوزبانيەكى ديارىكراو بەكارى دەھىنىت
كاتىك شتىكى جددى دەردەپرېت.

بۇ نموونە، ئەگەر كاتىك كەسىك ھىواخواز بىت شتىكى بەمانا بلىت،
ئەوا تۆنى دەنگى دادەبەزىنىت و قسەكردنەكەى خاو دەكاتەو،
ھېنۆتىستەكە ئەم وردەكارىيە لەبەر دەكات و بۇ بەكارھىنانى ئايندە
دەپارزىت. پاشان ھېنۆتىستەكە بە ھەمان تۆنى لاسايىكراو پېشنىار بۇ
قوربانيەكە دەكات. بە ھۆى ئەو تۆنە ورد پىكخراو، ئەو وشانەى بەو
جۆرە دەنگە دەگەيەنرېن، بە شىوہەكى قوول دىوارى بەرگرى
قوربانيەكە دەبن. لەبەر ئەوەى ھېنۆتىستەكە تەنيا ناوەرۆكى
پېشنىاركراو بەو تۆنى دەنگە دەگەيەنىت و پاشان دەگەرېتەو بۇ رېگا
ئاسايەكەى قسەكردنى، قوربانيەكە تەنانت بى ئاگا دەبىت لەوہى كە
روويداوە.

شىوہەكى ترى پېشنىارى زارەكى بەكەسىكراو كە لەلايەن
بەكارھىنەرى ھېنۆتىكەو دەكار دەكرېت برىتيە لە ھەلگرتنەوہى ئەو
وشانەى كە گرنگىيەكى چرى تايەتيان ھەيە بۇ ئەو قوربانيەى كە
بەكاريان دەھىنىت. بۇ نموونە، كاتىك كەسىك نارەحەتە، زۆرجار
زاراوەيەكى ديارىكراو بەكار دەھىنىت بۇ گەياندى ئەم ھەستە. ئەگەر
بەكاربەرە ھېنۆتىكە گە بتوانىت ئەم وشە كەسىيانە ھەلبگرېتەو، ئەوا
دەتوانىت بۇ قازانجى خۆى بەكاريان بەھىنىتەو. ھەرەك چۆن خەلك
تۆنىكى ديارىكراوى دەنگيان ھەيە، ئەوانىش لىستىك وشەى كەسىيان

لايه، زۆر جار بى ئوۋى بېزان. بەكاربەرەكە قوربانييەكە باشتىر لە خۇي دەناسىت. بە زانىنى ئىم وشە و دەنگانە، بەكاربەرەكە دەتوانىت مىشكى قوربانييەكە ئەندازەگىرى بىكاتهۋە بۇ بەكارهينانەۋى لە دژى خۇي.

دەشىت پېشنيار شىۋەى نازارەكىش بگريتهخۇ. دەشىت ئەمە لە رېنگەى زمانى جەستەى بەكاربەرەۋە يان تەنانت ئەو ئامازانەۋە بىت كە ئەو دەيخاتە ناو ژينگەكەى خۇيەۋە. ئەگەر تۇ پىت وايىت ئەو شتە ناچيزانە ناتوانن كاريگەرىيەكى هيپنۇتيكى دابنن ئەوا جاريكى تر بىر بىكەرەۋە! تەنانت سەر كرده سياسىيەكانىش ئەو جۇرە تاكتىكانەيان بەكارهينانەۋە ك لە شىۋازى گۇرپنى ستايلى قز، بۇ ئوۋى لە كاتى وتاردانەكانىندا نيازىكى جياۋاز بگەيەنن. ھەرچەندە باۋەركردن بەمە دەشىت نااسوۋدەبەخش بىت، بەلام ئەقلى مۇۋف بە قوۋلى دەكەۋىتە بەر كاريگەرىى بچوۋكترين ئامازە و نىشانەكان.

كەۋاتە ھەندىك لەو شىۋازە سەرەكپانەى كە بەكاربەرىكى هيپنۇتيكى لە پېشنيارى نازارەكىدا بەكارپان دەھىننيت كامانەن؟ تەكنىكەكە ئەۋەستىتە سەر بىرۇكەى رايەلكردن. هيپنۇتستىكى كارامە دەتوانىت بە بەردەۋامى ھەستىكى بەھىز رايەل بىكاتهۋە بە پالنەرىكى دەرەكپيەۋە، ۋەك ئەو جوۋولانەى چاۋ كە بەكارى دەھىننيت. بۇ نمونە، ئەگەر هيپنۇتستىك ويستى ھەستىكى ترس لە قوربانييەكە بىننيتەكايەۋە، ئەوا لەۋانەيە بربار بدات جوۋولەيەكى ديارىكراۋ بە چاۋى بىكات ھەر كاتىك كە قوربانييەكە ترستىك ئەزمون دەكات. ئەو كاتە ناخودناگاي قوربانييەكە فىر دەبىت جوۋولەى چاۋ رايەل بىكاتهۋە بە ھەستەكەۋە. پى بە پىنى كات، هيپنۇتستەكە دەتوانىت تەنيا بە ئەنجامدانى جوۋولەى چاۋ كاردانەۋە ھەستىيەكە ئاراستە بىكات، تەنانت بەبى پىۋىستىۋونى ھىچ پالنەرىكى تىرىش.

پالنه‌رى ژىنگه‌يى، فۇرمىكى ترى پېشنيارى نازاره‌كيه‌ كه به‌شېك له
 كه‌ره‌سته‌كانى هيپنۇتېسته‌كه پىكدېنىت. بىر له پالنه‌رى ژىنگه‌يى
 بكه‌ره‌وه، وه‌ك ئه‌وه‌ي كاتى منالى كه بانگ ده‌كرائىت بۇ ژوورى به‌رپوه‌به‌ر،
 شوېنه‌كه به‌س بوو بۇ ئه‌وه‌ي بتخاته ناو هه‌ستېكى قوولى ترس، چونكه
 فېرى ئه‌وه بوو بوويت شوېنه‌كه گرى بده‌يته‌وه به ترس و كېشه‌كانه‌وه.
 هيپنۇتېسته‌كان ده‌توانن هه‌مان چه‌مك به كاريگه‌رىي ويرانكه‌ر له ژيانى
 پىگه‌يشتوويدا ده‌كار بكه‌ن.

بۇ نموونه، ئه‌وان زۇرجار دلىا ده‌بن له‌وه‌ي جۇرىكى ديارىكراوى وتويز
 له لۆكه‌يشنېكى ديارىكراو له‌گه‌ل قوربانېيه‌كدا بكه‌ن. وىناى
 هيپنۇتېستېك و قوربانېيه‌كه‌ي بكه‌ له په‌يوه‌نديه‌كى رۇمانسيدا. هه‌ر
 كاتېك هيپنۇتېسته‌كه هېواخواز بېت جۆره رهامه‌نديه‌ك له
 قوربانېيه‌كه‌ي به‌ده‌ست به‌ئىت، ئه‌وا له‌وانه‌يه دلىا بېت ته‌نيا ئه‌و كاته
 پرسىارى لېده‌كات كه له قاوه‌خانه‌يه‌كى ديارىكراوه. به درزايى ماوه‌يه‌ك،
 ئه‌قلى قوربانېيه‌كه ده‌ست ده‌كات به رايه‌لكردنى ژىنگه‌ي فېزىكى
 قاوه‌خانه‌كه به پېدانى مۇله‌ت. ئه‌و كاته هيپنۇتېسته‌كه ده‌توانىت ئه‌م
 ژىنگه‌ فېزىكېيه وه‌ك توانايه‌كى ساىكۆلۆژى ده‌ره‌كى به‌كار به‌ئىت هه‌ر
 كاتېك كه پېويستى به‌وه بېت كۆنترۆل و كاريگه‌رى دابنىت.

قوربانېيه لاوازه‌كان

هيپنۇتېزم به راستى له‌سه‌ر هه‌موو ئه‌و كه‌سانه كاريگه‌ر نابىت كه
 له‌سه‌ريان تاقى ده‌كرېته‌وه. ئه‌گه‌رى زياتره هه‌ندېك خه‌لك زياتر له‌وانىتر
 كارتىكراو بن به هيپنۇتېستېك. هه‌رچه‌نده ئاستى ده‌قاوده‌قى به‌ركه‌وتن
 ئالۆزه و ئه‌سته‌مه له تاكه رسته‌يه‌كدا ساده بكرېته‌وه، هه‌مووى په‌يوه‌ندى
 هه‌يه به لاوازيه‌وه. زياتر خه‌لكى لاواز رهامه‌ند ده‌بن به پېشنيارى

ھېنۇتېكى بە بەراورد بەو خەلکەى كە كەمتر لاوازن. ئىستا باسى ئەو جۇرانەى لاوازی دەكەين كە ھېنۇتېستەكان لە قوربانىيەكانىندا سۇراخى دەكەن.

ئەو كەسانەى لاوازترىنن بەرانبەر ھېنۇتېزم ئەوانەن كە بەم دوايىە پرووداۋىكى گەورەيان ئەزموون كىردوۋە، بە جۇرىك كە سەقامگىرى و دلىيايىانى كەم كىردوۋەتەۋە. بۇ نموۋە، ئەگەر كەسىك تازە لە پەيوەندىيەكى رۇمانتىكى رۇد ھاتىتە دەرەۋە، كەسىكى يان كارەكەى لەدەستدايت، ئەوا بە شىۋەيەكى ديارىكراۋ لاوازە بەرانبەر پىشنىار. ئەمەيش لەبەر ئەۋەيە كە مىشكى مرۇف تىنوۋى دلىيايى و تىگەيشتەنە لە سەروو ھەموو شتىكى ترەۋە. ئەگەر ھېنۇتېستىك تىببىنى كەسىك بكات كە لە پىگەيەكى لاوازاىە، ئەوا دەتوانىت دلىيايى پىشكەش بكات و لاوازيەكەى بە شىۋەيەكى گشتى بگۇرپىت بۇ لاوازی لە دەۋرى ھېنۇتېستەكە بە شىۋەيەكى ديارىكراۋ.

تەقريبەن دوو لايەنى لاوازی لە قوربانىيەكى ھېنۇتېستىدا ھەن- لاوازی پىشۋەختە و لاوازی خراپوۋ. ھېنۇتېستە ھەرە دىۋەزمەكان دەتوانن ئەو دوو لايەنە لىكبدەن بۇ ئەۋەى كارىگەرىيەكى كوشندە دابىنن. تەنبا باشترىن بەكاربەرە ھېنۇتېكەكان، نەك تەنبا كەسىك دەدۇزنەۋە كە بە شىۋەيەكى گونجاۋ لاوازە، بەلكو كەسىك دەدۇزنەۋە كە بە شىۋەيەكى ديارىكراۋ لاوازە بەرانبەر ئەو پىلانەى كە ساىكۇلۇژىي ھېنۇتېك دايىناۋە.

بۇ نموۋە، ئەگەر ھېنۇتېستىك بىەۋىت ھىزەكانى بەكار بھىنىت بۇ دەسكەۋتى دارايى، ئەوا لەۋانەيە، بۇ نموۋە، سۇراخى قوربانىيەكى دەۋلەمەند بكات كە تازە بىۋەژن كەۋتوۋە. ئەو كاتە ئەۋ، بە شىۋەيەكى شاراوە و پىن بە پىنى كات خودى خۇى رايەل دەكاتەۋە بە ھەستەكانى

ئاسوودەيى و ئارامى، لە كاتىڭدا كە ھەستە گىشتىيە كانى بىۋەژنە كە لەمەر
لەدەستدان و لاوازى زىاد دەكات. لە كۆتايىدا، ھىپنۇتىستە كە تاكە پەناي
قوربانىيە كەيە بۇ دەرچوون لەو دۆزەخەي كە خۇيى خىستوۋەتە ناۋى.

لە كاتىڭدا كە سۇراخى ھەستىارى بە شىۋەيە كى گىشتى دەكەن،
ھىپنۇتىستە كان بەۋەيش ناسراون كە سۇراخى لاوازى بارودۇخىش
دەكەن. ئەمە ئەو كاتەيە كە كەسىك لە بارودۇخىڭدايە وايلىدەكات
پىشنيار ۋەرگىرەت. ھەندىك فىلى تاكتىكى ھەن ھىپنۇتىستىك دەتوانىت
بەكارى بەھنىت بۇ دىارىكردى ئەم لاوازيە بارودۇخىيە. تاكتىكىكى لەو
جۆرە برىتيە لە ھەولدان بۇ ھاندانى "لاسايىكردەنەۋە" ى رەفتار لە كەسە
ئامانجە كەيدا. كاتىك خەلك ھەست بە ئاستىكى ناخودئاڭاى پەيوەندى
دەكەن لەگەل كەسىڭدا، ئەۋا دەست دەكەن بە "لاسايىكردەنەۋە" ى ئەۋ
كەسە بەبى ئەۋەى بزەنن كە خەرىكى ئەمەن. بۇ چىككردى ئەمە،
لەۋانەيە ھىپنۇتىست ھەندىك گۆرانكارى بچووك لە زمانى جەستەيدا
ئەنجام بدات، ۋەك جوۋولەى دەست. ئەگەر قوربانىيە كە بە شىۋەيە كى
ناخودئاڭاينە لاساى ئەم ئامازەيە بكاۋەۋە، ئەۋا نىشانەى ئەۋەيە كە
قوربانىيە كە لە ۋەۋى بارودۇخەۋە لاۋازە.

ئىستا كە تاۋتوۋى ھەردوۋ لاۋازىي گىشتى و لاۋازىي بارودۇخ كرا، گىرنگە
تىگەين چۇن كارامەترىن ھىپنۇتىستە كان دوو جۇرى لاۋازى بەكار
دەھىنن بۇ كارىگەريە كى بە تايبەت بەھىز. ئەگەر كەسىك
بە شىۋەيە كى گىشتى لاۋاز بىت، بە ھۇى بارودۇخى ژيانەۋە، و لاۋاز بىت
بە شىۋەيە كى دىارىكراۋ بە ھۇى ئەۋ بارودۇخەى كە ھىپنۇتىستە كە بۇى
ھەلچىۋوۋە، ئەۋا كەسە كە لە دۇخىكى ئەۋپەرى كارتىكراۋدايە. ھەر كە
دۇخىكى لەو جۆرە جىبەجى بوو، لەۋانەيە ھىپنۇتىستە كە بەرەۋ

بەھىزىترىن قۇناغ و پېشكەوتووترىن تەكنىكەكانى ھەنگاۋ بىت، ۋەك ئىن ئىل پى.

ئىن ئىل پى

ئىن ئىل پى، يان پرۇگراممىنى زامانەۋانىي دەمارى، تەكنىكىكى بەھىزە، تەنانەت لە دەستى خەلكانى ھەرە نىازباشىشدا. رېبەرەكانى ناۋ جىھانى بىزىس و مرۇقدۇستى، لە لايەنگرانى ھەرە دىارى تەكنىك و پرەنسىپەكانى ئىن ئىل پى-ن. بەردەستخستى ئەۋ تەكنىكانە بۇ ئەۋ كەسانەى دەرووناسى تارىك بەكار دەھىن بۇ سەرکردەسەر ئەۋانېتر، ۋەك ئەۋە ۋايە چەكى ناۋكى بخەيتە دەست دەروونەخۇشىك. ئەۋان ھەم دەسلەت و ھەم ئىرادەيان دەبىت كە پەشۋىيەكى ساىكۇلۇژىي رۇد لەنىۋ قوربانىيەكانىندا دروست بىكەن. تىگەيشتن لەۋ تەكنىكە سەرەكىيانەى لەلەيەن پراۋەكارانى دەرووناسى تارىك بەكار دەھىنېتر، بەرچاۋروونىيەك دەرخسېنىت بۇ ئەۋ شىۋازەى كە ئەۋان دەتۋان دەكارى بىكەن بۇ بەدەستەينانى كارىگەرەيەكى روخېنەر.

گىر كىردن

گىر كىردن تەكنىكىكى ئىن ئىل پى-يە، بىرىتيە لە رايەلكردنى دۇخېكى ھەستى بە پالەنرېكى دەرەكىيەۋە. ئەگەر تۇ ئاشنا بىت بە بىرۋەكى پرۇگراممىنى پاقۇلۇف، ئەۋا لەم تاكتىكە تىدەگەيت. ھېنۇتىستەكان دەتۋان ھەستىكى بەھىز لە قوربانىيەكدا بجوۋلىنن و پاشان رايەلى بىكەنەۋە بە پالەنرېك ۋەك ئامازەيەكى فىزىكى يان تۇنىكى دەنگ. ئەۋ كاتە ھېنۇتىستەكە دەتۋانېت ئەم دۇخە ھەستىيە بە ئىرادەى خۇى بوروژىنىت لە رېگەى جىبەجىكردنى پالەنەر رايەلكراۋەكانەۋە.

ھېپنۇتېستە ھەرە ئەھرىمەنئىيەكان پىرەنسىپى گىرکردن بە شىۋازىكى زۆر شاراۋە بەكار دەھىنن. ئەۋان بۇ ماۋەيەكى درىژ كار دەكەن بۇ وروژاندنى جۆرە گىرکردنى جياۋاز لە دەروۋنى قوربانىيەكەياندا بەبى ئەۋەى قوربانىيەكە ئاگادار بىت لەۋەى كە چى روودەدات. ئەمە سىتتىك مەقاشى ھېپنۇتىكى دەخاتە دەست بەكاربەرەكە بۇ ئەۋەى بتوانىت چۈنى بویت ۋەھا قوربانىيەكەى ھەلبسوورپىننىت. زۆرجار ھېپنۇتېستەكان كۆبەندىك لە گىرکردن بەكار دەھىنن بۇ ئەۋەى ھەستى گرژى جياجيا بە شىۋەيەكى خىرا و يەك بەدۋاى يەك بەھىننە كايەۋە. بۇ نمۈۋنە، ئەۋان ھەستى خۆشەۋىستى و دواتر ھەستى تۆقىن و پاشان جارىكى تر ھەستى خۆشەۋىستى دەھىننە كايەۋە، ئەمەيش بە شىۋەيەكى خىرا و يەك بەدۋاى يەك. ئەم زنجىرە ھەستە، تۆرى ھەستەۋەرى قوربانىيەكە لىۋانپىژ دەكات و دەبىتە تۆپە ھەۋىرىك بە دەست كۆنترۇلكەرەكەيەۋە.

لەقالبدانەۋە

لەقالبدانەۋە برىتئىيە لە ھۈنەرى كۆنترۇلكردن لە شىۋازى ۋەرگرتنى زانىارىي تەمومژاۋىدا. وتەيەكى كۆن ھەيە دەلئىت "ھىچ شتىك باش يان خراب نىيە مەگەر خۇمان باۋەرمان وابىت." لەقالبدانەۋە تەكنىكى سەرئەنجامى پەيۋەندىدارە بەم بىرۋەكەيەۋە. ھېپنۇتېستەكان دەتۈۋان لەقالبدانەۋە بەكار بەھىنن بۇ كۆنترۇلكردنى كاريگەرانەى شىۋازى بىرکردنەۋە يان ھەستىكردنى قوربانىيەكە. لەقالبدەرەۋەيەكى كارامە دەتۈۋانىت بە شىۋازى خۋى، تەركىز و ھەستەكانى قوربانىيەكە ھەلبىژىرئىت. ئەمە برىتئىيە لە كۆنترۇلى ھېپنۇتىكىيانەى ئەقل بە شىۋەيەكى كاريگەر.

كەواتە لەقالبدانەوہی سايكۆلۇژىي تاريك چۆن كار دەكات؟ با بارودۆخىك وەرېگرين كە تيايدا بەكاربەرى ھېنۇتيكى كاريگەرى خستووہتە سەر قوربانييەك تاكو چيتر لەگەل كەسيكى ديارىكراودا كات بەسەر نەبات يان پەيوەندى نەكات. لەوانەيە قوربانييەكە ھەستى خەمبارى يان لەدەستدان دەرېرېت كە پەيوەندى ھەيە بەم گۆرانكارىيەى نيوانە كەسيەوہ. ھېنۇتيستەكە دەتوانېت ئەم ھەستانە لەناو مەبەستەكانى خۇيدا لەقالب بداتەوہ. ئەمە دەكرېت لە نموونەى دىالۇگىكدا روون بكرېتەوہ.

قوربانى: " ھەستىكى ناخۆشە كە ئەوہندە قسەم لەگەل راشىل نەكردوہ. بېرى دەكەم."

ھېنۇتيست: "دەزانم، لەوانەيە رقت لەوہ بېت كە پەيوەندىت لەگەل راشىل چۆنە، بەلام دەزانم بايى ئەوہندە زىرەكىت كە كەيفت بەو ئازادىيەيش بېت كە ئىستا ھەتە."

تېبىنى ئەوہ بكە كە چۆن چەمكى رقت رايەل دەكرېتەوہ بە راشىلەوہ و خۆشەويستىش رايەل دەكرېتەوہ بە "ئازادى"ى بەبى بوونى ئەو؟ ھېنۇتيستەكە بە ھەمان شىوہ كار لەسەر نەفسى قوربانييەكە دەكات بەوہى كە بىرۆكەى زىرەكى پەيوەست بكاتەوہ بەوہى دەرک يان قالبى ھېنۇتيستەكە بۆ فاكەتەكان پەسەند بكات. بېر لەو شتە بكەوہ كە ھەنووكە فيرى بوويت لە بارەى لاوازيى قوربانييەكان و ئيتر تۆ تىدەگەيت لەوہى دەشيت ئەم لەقالبدانەوہيە چۆن دەكار بكرېت بە شىوہيەك كە كاريگەرىي رووخينەرى ھەييت.

پېوانه كړدنى ئاينده

پېوانه كړدنى ئاينده نزيكترين شتى مومكىنه له كاته گهشتى به كاربه رانهى سايكۆلۆژى. پېوانه كړدنى ئاينده رېنگه خوښ دهكات بۆ به كاربه رېنگى ليځهاتوو تاكو قوربانىيه كهى به گهشتىكى دهررونيډا ئاراسته بكات بهرهو ئاينده و كارىگهرى لهسهر ئهو رڼهفتار و كاردانهوانه دابنيت كه لهو ئايندهيه دا روودهدهن.

له بنهزەتيترين مانايدا، پېوانه كړدنى ئاينده برىتپيه له ئاراسته كړدنى دهررونيانهى قوربانىيه كه بهرهو سيناريۆى ئاينده. بۆ نمونه، ئهگهر هيپنۆتيسټ بيهويت قوربانىيه كهى ههست به بهخشندهيى و ئارامى بكات كاتيك پاره وهرده گرځي، هيپنۆتيسټه كه پرسيار له قوربانىيه كهى دهكات ويناى بارودوخيك بكات، وهك وهرگرځنى موچهى داهاتووى. بۆ شياوكړدنى ويناى ئاينده، هيپنۆتيسټه كه زامنى ئهوه دهكات كه قوربانىيه كه به كردار ويناى ههر پينج ههسته كهى كړدبىټ لهو كاته- ئهوهى كه دهيبىنيت، ههستى پيډهكات، و هيتر. ئهوه يارمهتيدهر دهبيت تاكو ميشك وهك "واقع" پهى به سيناريۆى ئاينده ببات به هۆى قوولپيه ههستپيه كهى ئهو سيناريۆيهوه.

ههر كه هيپنۆتيسټه كه به درككردن قوربانىيه كهى بگوازيتهوه بۆ ئاينده، ئهوا پيشنيارى ههنديك رووداو دهكات و چاوديرى كاردانهوه دهكات. بۆ نمونه، لهوانهيه هيپنۆتيسټه كه بليت "ويناى ئهوه بكه كه زور بهخشندهيت له مووچه كهتدا و دهيدەيت بهوانهى به راستى پيويستيان پييه، چونكه تۆ لهو جوړه كهسانهيت و ئهجامدانى كارى دروست له قوولايى سروشتدايه". ئهگهر كاردانهوه فيزيكيه كهى قوربانىيه كه بهرانبهر ئهم سيناريۆيهى ئاينده نيشانهى ملكهچى و قبوولكړدنى پيشاندا، ئهوا به كاربه ره هيپنۆتيكه كه ئاسوودهيى ئهوهى دهبيت كه قوربانىيه كهى به

راستی بەو شیۆهیه رهفتار دهکات کاتیک سیناریۆکه له ئایندهدا ڕوو
دهدات.

به هۆی چڕی هیزی ئەو تهکنیکه هیپنۆتیکیانەى که لهم بهشه‌دا باس
کراون، باشت‌ترین به‌کاربه‌ره‌کان ته‌نیا به شیۆه‌ی مام ناوه‌ند به‌کارى
ده‌هێنن. بۆ نموونه، هیپنۆتیس‌تیکى تارىک دل‌نیا ده‌بێت له‌وه‌ی کارلینکى
له‌گه‌ڵ قوربانیه‌که‌یدا ۹۵% ئاسایى بێت. ئەمه ئاسووده‌یى و متمانه‌ی
قوربانیه‌که‌ بۆ ئەو ئاسته‌ به‌رزانه زیاد ده‌کات که ۵% ى کاتى به‌سه‌ر براو
به‌ کارى‌گه‌رى هیپنۆتیکى نه‌ک ته‌نیا به‌رگرى قوربانیه‌که‌ ده‌شکینیت بێ
ئه‌وه‌ی تییى بکات، به‌لکو زۆرت‌رین کارى‌گه‌رى ده‌بێت له‌سه‌ر مێشکى
قوربانیه‌که‌.

بەشى ھوتەم

مىشك شتنەۋە

ئايا لەبارەى مىشك شتنەۋە مىشك شۇراۋەتەۋە؟

ئەگەر تۆ پىرسىار لە كەسىك بىكەيت ئاخۇ مىشك شتنەۋە چىيە، ئەۋا لەۋانەيە ۋە لامەكەي ئەۋە بىت كە دەزانىت. مىشك شتنەۋە چەمكىكە زۇرىك لە خەلكى بىستووۋانە، لە كاتىكدا كە ئاشنايەتى ۋە تىگەيشتىن لەۋ بابەتە تىكەل دەكەن. پىش ئەۋەى بزانىن چۆن، لە كويى ۋە بۆچى مىشك شتنەۋە روودەدات، گىرنگە تىگەين كىتومت مىشك شتنەۋە چىيە ۋە چى نىيە. لە ھەموو ئەۋ تەكنىكە سايكولوژىيە تارىكانەي لەم كىتبەدا ھاتوون، مىشك شتنەۋە رۇدترىن ۋە فراۋانترىن كارىگەرى ھەيە. ئەگەر تەكنىكە تارىكەكانى تر فىشەكى قەناس بن كە ئاراستەي كەسىكى دىيارىكراۋ دەكرىن، مىشك شتنەۋە بۆمبىكى ئەتۆمىيە كە تواناي ويرانكردىنى شارىكى تەۋاۋى ھەيە.

زاراۋەى مىشك شتنەۋە برىتييە لە پرۇسەى جىگۇر كىپىكردىنى بىرۇكەكانى كەسىك لەبارەى شوناس ۋە باۋەر بە بىرۇكەى نويى، بە مەبەستى گونجاندىن لەگەل مەبەستى ئەۋ كەسەى مىشك شتنەۋەكە ئەنجام دەدات. دەشەت مىشك شتنەۋە لە ئاستى فراۋان ۋە بەرتەسكىشدا روو بدات. بۇ نموونە، مىشك شۇرەۋەيەك دەتوانىت بە شىۋەيەكى

دىيارىكراو كۆنترۇلى كەسىك بىكات، يان ھەمان ئەو پرەنسىپ و تەكنىكانە بەكار بەيىنىت بۇ كۆنترۇلكردنى ئەقلى گرووپىك. مېشك شتەنەو ئەو پرۇسەيەيە كە بېباوەران دەكاتە خۆتەقېنەرەو و زىندانىانى جەنگ دەكاتە كۆمەنىست. ئەمە بە درىزايى سالان تاقىكراو تەو و سەلمىندراو و دەرگەوتوو كە تەقريبەن لە ھەر سىنارىيەك لە سىنارىيۇكاندا كارىگەر بوو.

كەواتە بەھەلە تىگەيشتنە ھەرە باوەكانى پەيوەندىدار بە مېشك شتەنەو چىن؟ زۆرىك لە خەلكى وەھا وىناى پرۇسەكە دەكەن كە جۆرىك لە رووداوى خىرا و سەپىنراو بىت. وىناى ئالىكس بىكە لە "ئە كلۇكۆپرەك ئۆرەنج" يان نىو لە "زە ماترىكس" كە لە ماوەيەكى كووورتدا ھەندىك چەمەك ئاخىراو تە ناو كەللەى سەريانەو بەبى ئەوەى بيانەوئىت. ئەمە مېشك شتەنەو ھۆلىوودە و دوورە لەوەى بە راستى لە ژيانى واقعيدا روودەدات.

پرۇسەى مېشك شتەنەو جىھانى واقىعى لەم بەشەدا بە وردى باس دەكرىت، بەلام لە سادەترىن مانايدا، مېشك شتەنەو پرۇسەيەكە برىتتەيە لە گۆرىنىكى لەسەرخۆ و پەيتاپەيتاى "تەخشەى واقىع"ى كەسىك كە خۆويستانە ديارە، لە دانەيەكەو كە ئازادانە سەپىنراو بەسەرىدا بۇ دانەيەك كە لەلايەن مېشك شۆرەو كە سەپىنراو بەسەرىدا. لايەنى ئەھرىمەنانەى تەكنىكەكە ئەوەيە كە مېشك شۆرەو كە زامنى ئەو دەكات كە قوربانىيەكە ھەست بىكات ھەموو كات كۆنترۇلى بەدەستە.

كۆنترۇل كەسىك شتەنەو

كەواتە ھەندىك لەو بارودۆخە سەرەككىيانە كامانەن كە زەمىنەى لەبارن بۇ مېشك شۆرەوكان؟ پىش ئەوەى بە تەواوى تاوتوئى پرۇسەى مېشك

شتنهوه بکهین، با سهرنجیک بڅهینه سهر ئه و بارودڅه ی تیايدا زورجار خه لکی میشکیان دهشورتهوه و با بشزانین پالنه ری پشتهوه ی چیه . زوریک له خه لکی هاوړان له گهل بیرۆکه ی ئه مه ی که "تایینزاکان میشکی خه لکی دهشونهوه" به لام که میان ده توانن کتومت ورونی بکه نه وه تایینزا چیه و بچی میشکی شوینکه وته کانیان دهشونهوه . با پرۆسه که له تهمومژ دابمالین . تایینزا گرووپیکي نااساییه ، زورجار له لایه ن رېبه ریکی کاریزمی بونیاد دهنریت که ده توانیت ئاستی به رزی کاریگه ری له سهر شوینکه وتووانی دابنیت . تایینزا زورجار "تیکه یشتنیکي تهواوه تی له مهر واقع" دابین ده کات بۆ ئه وانه ی که شوینی ده که ون . بچی کتومت ئه م کونتیکستی تایینزایه میشک شتنهوه تیايدا پهره ده سینیت؟

هیزی به کیشکردنی به رایي تایینزاکان ئه وه یه که واقع وه ک شتیکی زور ساده و ئاسان ده خه نه ورو بۆ ههر که سیکي ئاسایی ، به و مهرجه ی که که سه که ئاماده یی تیا دا بیت وانه کانی تایینزا که وه ریگریت . ئیمه له جیهانیکی مودیرنی ئالوزدا ده ژین که تیايدا ژیان ده توانیت سهرلینشیونه ر دیار بیت . تایینزاکان ده چنه ناو ئه م سهرلینشیواندنه وه و به خه لکی ده لین "تیکه ران مه بن ، ئیمه وه لاممان پییه ." ئه و رېگه یه ی که تیايدا ئه م "وه لام" ده خریته ورو بۆ یاریکردنه به پنیوستی مرقف بۆ قبوولبوون و ئینتیمه . میشک شتنهوه ده توانیت له ئه نجامی بیرۆکه ی "ئاسایی نوئ" له م کونتیکسته دا پهره بسینیت .

"ئاسایی نوئ" کتومت چیه ؟ ئه مه رېگه یه که تیايدا تایینزاکان ده توانن کاریگه ری بڅه نه سهر ئه وانه ی که میشکیان دهشونهوه بۆ ئه وه ی وانه کانیان قبوول بکه ن به وه ی که وایان لیبکه ن زال ، قبوولکراو و پۆزه تیف دیار بن . بۆ نموونه ، بیرۆکه ی په رستنی پیاویک که پینی وایه خوی خودایه ، بی راده سهر دیاره له ژیا نی رۆژانه دا . له گهل ئه وه ی شدا ، له ناو ئه م ژینگه ی

داخراوہی ئایینزایە کدا، ئەم زەفتار دەبێتە "ئاسایی" بەو رادەبەیی کە ئەنجام نەدانی، بەلای خەلکی ناو ئایینزا کەووە نامۆ دیار دەبێت! ئەم پرۆسەبەیی چەسپاندنی کۆمەلایەتی بەردەوام، یەکیەکە لە ڕینگا ھەرە بەھێزەکان کە تیایدا، مێشک شتەوہی ئایدۆلۆژی ئایینزاکان توانای ئەوہی ھەبێت ھەبێت.

وہک بازارگانانی مادەیی ھۆشبەر بێر لە ئایینزاکان بکەرەوہ. لەوانەبە تازەھاتوو یەکی ناو ئایینزا کە خەریکی سۆراخکردنی شتیک بووبێت لە ژیا ئیدا و تووشی ئایینزایە کە ھاتبێت، ڕێک بەو شتەوہبەیی تازەھاتووانی ناو جیھانی مادەیی ھۆشبەر، بە شتەوہبەکی گومراکراو سۆراخی یەکەمین ھالەتی بەرزای ئیرادەیی خۆیان دەکەن. ئایینزا کە پێویستی بەوہ نییە مادەیی ھۆشبەری ئایدۆلۆژیا کە بەسەر قوربانیبە کەدا بەسە پێنیت لە کاتیکدا کە قوربانیبە کە ھەنووکە سۆراخی پێکردنەوہی بەتالییە کە ی ژیا ئی دەکات. ئەم "گەراڤ" و "ئامادەیی" یە سەرەتاییەبە کەسە بە ئامانجکراوہ کەنە کە وایانلێدەکات بکەوہ بەر پرۆسەیی مێشک شتەوہ.

ئایدۆلۆژیاکان رووبەریکی ترن، ھاوشیوہی ئایینزاکان، کە تیا ئاندا مێشک شتەوہ باوہ. جیاوازیی نێوان ئایینزا و ئایدۆلۆژیا بریتییە لە تەریکی ئایدۆلۆژیا کە لەسەر خۆی ئایدیا کە نەک ئەو کەسە پەیا مە کە دەگە یە نیت و ئەوانە ی شوێنی دەکەون. لە کاتیکدا کە ئایینزاکان مێشکی خەلک دەشۆنەوہ تاکو باوہ و متمانە بە سەرکردە ی ڕێبەرە کە و شوێنکەوتووانی بکەن، مێشک شتەوہی ئایدۆلۆژی بریتییە لە ئاراستەکردنی خەلک بەرەو متمانە ی رەھا بە ئایدیا بە ک.

مێشک شتەوہی ئایدۆلۆژی بێ رادە ترسناکە، چونکە دەچێتە سەر و و ئەو دیو ھەر تاکە کەسێکەوہ. بۆ نموونە، بێر لە تیرۆریزمی دینی پەرگەر بکەرەوہ. دەشیت کەسی دیاری ناو ئایدۆلۆژیا کە، وەک ئوسامە بن لادن،

بكوژرئيت. ئايا ئەم كوشتنە پالپشتى خودى ئايدىياكە دەكات؟ نەخىرا
كەسە مردووۋەكان ۋەك ئەو شەھىدانە ستايش دەكرىن كە گيانيان بۇ
ئايدۇلۇزىياكە بەخشيۋە ۋ لىرەۋە كارىگەرى ۋ سەرنجراكىشىيەكەى بۇ
تازەھاتوۋان زىاد دەكات.

تەقريبەن ھەر ئايدۇلۇزىياكە ئەگەرى ھەيە پەراۋىزىكى توۋندىرەۋانەى
ھەبىت كە مىشك شتنەۋەى تىادا روودەدات.

تەنانت شتىك كە بەرئانە ديارە، ۋەك باندىكى مۇسقىاى پۇپ،
دەتوانىت كارىگەرى ھەبىت. جەماۋەرى گەنج، لە تەمەنى دەروۋنى
كارتىكراۋدا، ھەستى شوناس ۋ بەختەۋەرييان گرى دەدەنەۋە بە
گروۋپىكى مۇسقىاى پۇپ. ئەۋان بە خۇشحالىيەۋە بەرگرى لەم گروۋپە
دەكەن، بە رادەيەك كە زۇر چرە. ھەندىك لە گروۋپە پۇپەكان
جەماۋەرىكىيان ھەيە كە تەنانت لە رىگەى بەكارھىنانى گۈيزان ئازارى
خۇيان دەدەن ئەگەر ئەندامىك ۋاز لە گروۋپەكە بەھىنىت! ئەگەر تۇ بە
ورىاييەۋە ئەم دياردەيەى ھىزى مىشك شتنەۋە تەنانت لە كۈنتىكستە
بىگونناھەكاندا لەبەرچاۋ بگريت، بزانه دەشيت پىرۇسەكە لە كۈنتىكستى
بەئامانجىكراۋى ۋەك گروۋپە تىرۇرىستىيەكان ۋ ئايىنزاكاندا چەنىك
كارىگەر بىت.

ئىستا كە تۇ تىگەيشتىنىكى روونت ھەيە لەۋەى كە دەشيت شىۋازى
مىشك شتنەۋە لە كۈنتىكستە كۈمەلايەتتە فراۋانترەكاندا رووبدات، ۋەك
ئايىنزاكان ۋ ئايدۇلۇزىياكان، گرنگە تىگەين لەۋەى كۈنتىكستى كەس
بەرانبەر كەس بە ھەمان شىۋە بارودۇخىكى پىگەيشتۋە كە مىشك
شتنەۋەى تىادا روودەدات. ھاۋشىۋەى ۋ جىاۋازى ھەن لە نىۋان مىشك
شتنەۋەى "گروۋپ" ۋ "تاكەكەس"، تىگەيشتن لەم جىاۋازىيانە دەشيت

يارمەتيدەر بن بۇ ناسينەۋەي ئەۋ كاتەي كە يەككىك لەۋ جۇرانە
روودەدەن.

میشك شتنەۋەي كەسى ھاۋشۈۋەيە لەگەل میشك شتنەۋەي گرووپ،
چونكە برىتيە لە جىگۇر كىيىن كىردى لەسەر خۇ و بەردەۋامى باۋەرە
كۈنەكان بە باۋەرە نوئ كە خزمەتى ئامانجەكانى میشك شۇرەۋەكە
دەكات. لەبرى پشتبەستن بە داينامىكى گرووپ بۇ جەختىردنەۋە لە
"ئاسايى نوئ"، بارودۇخى كەس بەرانبەر كەس پشت دەبەستىت بە
پەيوەندىي كەسى قوۋل لە نيوان میشك شۇرەۋەكە و قوربانىيەكەدا. ئەمە
دەشىت تەنانەت بەھىزتر بىت لە میشك شتنەۋەي گرووپ، چونكە
دەشىت ناۋەرۇكەكە چاك بىرئىت و بگۇدريت تاكو لەگەل بارودۇخى
ساىكۇلۇژى قوربانىيەكە بگۇنچىنريت.

پروۋسەي ميشك شتنەۋە

ئىستا كە تۇ لە واقىعى ميشك شتنەۋە تىدەگەيت و دەزانىت لە كوئ
روودەدات، با چاۋىك بە پروۋسە ديارىكراۋەكەدا بخشىنين. چەند
جياۋازىيەك دەكرىت لە نيوان شىۋازى پىادەكردى پروۋسەكە بەسەر
بارودۇخە تاكەكەسى و گرووپىيەكاندا.

خالى دەستپىكى ھەر ئەلقەيەكى ميشك شتنەۋە برىتيە لە دۇخى
دەروونى و بارودۇخى كۈمەلايەتى قوربانىيەكە. ئەمە ئەۋ بناغەيەكە
پاشماۋەي پروۋسەكە پشتى پى دەبەستىت. ميشك شتنەۋە شتىك نىيە
كە بشىت بە شىۋەيەك رەھا بەسەر ھەر كەسىكدا پىادە بىرئىت. ئەمە
پىۋىستى بە ناسينەۋەي كەسىك ھەيەكە سۇراخى شتىك دەكات يان
ھەۋل دەدات بەتالىيەك لە ژيانىدا پىر بىكاتەۋە.

كەواتە كام جۆرە كەسانە قوربانىيى نموونەيىن بۇ مېشك شتەنەۋە؟ ئەۋ كەسانەى واقىيىى حالىيان بە ھۆى رووداۋىكىى تازەۋە كەۋتوۋەتە لەرزە، ئامانجى سەرەكىن بۇ مېشك شتەنەۋە. بۇ نموونە، زۆرىك لە پياۋانى خۇرئاۋايى كە سەفەريان بۇ سورىا كىردوۋە تاكو بىنە تىرۋرىست و بۆمبى خۇتەقاندنەۋەيان بەكار ھىناۋە، ئەمەيان لەپاش مردنى ھاورى يان كەسىكىى نرىك ئەنجام داۋە. كاتىك جىھانى ھەنوۋەكەيىيان مانا و دلىيايى نامىنىت، مېشك شۆرەۋەكان دەتۋانن پى بنىنە ناو سنوۋرەكەيانەۋە و دلىيايىان لە شىۋەى ئايدۇلۇژىايەكى كوشندەدا بۇ دابىن بكەن.

ھەر كە قوربانىيەكى مېشك شتەنەۋە ناسرايەۋە، چ بە شىۋەى كەسى يان لە رىگەى ئىنتەرنىتەۋە، پرۇسە واقىيەكەى مېشك شتەنەۋە دەست پىدەكات. بە پىچەۋانەى وىنەى باۋى مېشك شۆرەۋەبەك كە چاۋ زەقىكىى دەرۋوننەخۇشە و دەستبەجى و بە توۋرەى دەرسى قوربانىيەكە دادەدات، مېشك شۆرەۋانى جىھانى واقىيى ۋەھا نىن. ئەمانە ۋەك ئەۋ كەسە ھىمىن، دۇستانە و ئەقلانىيە دەرەكەۋن كە پىكەۋە دەژىن بە شىۋازىك كە قوربانىيەكە ۋەھا نىيە. وىناى ئەۋە بكە بى مالىت و دەبىتە ھاورى ئەستىرەبەكى ھونەرى. پرۇسەى چاۋپىكەۋتنى مېشك شۆرەۋەكە بۇ يەكەمىن جار ئەم ھەستە دەدات بە دەستەۋە.

مېشك شۆرەۋەكە زۆرجار لە سەرەتادا ئىش لەسەر دروستكىردنى ئاستىكىى متمانە و پەيۋەندى دەكات لە نىۋان خۆى و قوربانىيەكەيدا. ئەمە زۆرجار برىتىيە لە دروستكىردنى ھاۋشىۋەى قوۋل و دەستكىرد. بۇ نموونە، لەۋانەيە ھاۋشىۋەيە رۋالەتتەيەكان ھەم ئاستى رووكارى بىگرنەخۇ ۋەك چىژبىننن لە ھەمان. ۋەرزى يان خواردن! لەۋانەيە پەيۋەندى ئاستى قوۋل ئەزموۋنى ھاۋبەشى "قوۋل"ى مېشك شۆرەۋەكە و قوربانىيەكە لە رابردوۋدا، بىگرىتەۋە. مېشك شۆرەۋەكان بە شىۋەبەكى

قەناعەتچىكەر ئەمانە دروست دەكەن و ھەلدەبەستىن ئەگەر پىۋىست بىكات. ئەگەر قوربانىيەكە لەو فاكىتەدا ھاوبەش بىت كە لە رابردودا كەسىكى لە دەستدا بىت، ئەوا مىشك شۆرەو كە لە پرىكا ھەمان بەسەرھاتى ھەيە تاكو بىگىرپتەو.

ئەو پەيۋەندى و گەرم و گورىيەى لەسەرەو ھوون كرايەو تەنيا لايەنىكى ئەو مىشك شتەو ھەيە كە روودەدات. مىشك شۆرەو كە زۇرجار ديارى و شتى تر پىشكەشى قوربانىيەكە دەكات. بۇ نمونە، لەوانەيە مىشك شۆرەو كە ھەرمووى ژەمىكى بىكات يان ھەندىك ئامرازى بەنرخى بۇ بىزىت. ئەمە ھەستىكى سوپاسگوزارى و قەرزاربارى لەلايەن قوربانىيەكەو بۇ مىشك شۆرەو كەى دەھىنىتە كايەو و ھەموو جۇرە بەرەنگارىيەك لەلايەن قوربانىيەكەو ھەرم دەكات.

يەككىك لە نمونە ھەرە بەھىزەكانى مېھرەبانىيە سەرەتايەكەى سەرەو دەشىت لە كەمپەكانى زىندانى جەنگ و ھەرىگىردىت. كاتىك لە رابردودا سەربازەكانى ئەمىرىكا دەگىران، زۇرجار جەلادەكانىان بە شىۋەيەكى بەرپىز جگەرەيان پىشكەش دەكردن. ئەمە چاۋەروانىيەكانى قوربانى پىچەوانە دەكاتەو و مىشكى قوربانىيەكە بۇ مىشك شتەو ھەى زىاتەر والا دەكات.

دوابەدوای ناسىنەو ھەى سەرەتايى قوربانىيەكە و بونىادنانى پەيۋەندى، پىشكەشكەردىكى يوتۇپى ھەنگاۋى دواترە لە پىرۋسەى مىشك شتەو ھەدا. ئەمە برىتییە لەو ھەى كە مىشك شۆرەو كە بە ھىۋاشى و پىيەتا پىيەتا چارەسەرىك دەخاتەروو بۇ ھەموو ئەو كىشانەى كە قوربانىيەكە خستوونىەتەروو. ئەمە لە سەرەتادا ھەمىشە بە شىۋەيەكى رەمەكى دەكرىت بۇ خۇلادان لە ھەر ئەزموونىكى نىگەتىقى ئەو فشارەى كە لەوانەيە قوربانىيەكە ئەزموونى بىكات. ئەم چارەسەرە يوتۇپىيە، ھەمىشە

ھەر ئايىنزاھەك، ئابدۇلۇژىيەك يان كەسايەتییەكە كە لەوانەيە مېشك شۆرەۋەكە ھەۋل بىدات قوربانىيەكەى بۇ ۋەربگېرېت- تىرۋىزىم، كۆمەنىزم يان تەنانت پىۋىستىيەكى خۇدى مېشك شۆرەۋەكە بۇ ستايش.

كاتىك بە شىۋەيەكى دروست ئەنجام دەدرىت، قۇناغە سەرەتاييەكانى ئەم پىرۋسەيە ۋا لە قوربانىيەكە دەكات زۇر ۋ زۆرتىر تامەزىزۋى زانىارى ۋ تېگەشىتنى ئەۋ چارەسەرە بېت كە ئاماژەى پىندراۋە. لەوانەيە مېشك شۆرەۋەكە تەنانت لە سەرەتادا ئەم زانىارىيە گل بىداتەۋە، ۋەك بلىيت شتىكە كە دەبېت قوربانىيەكە تەقەلا بىخاتە گەر بۇ بەدەستەننى. ئەمە سەر دەكىشىت بۇ پالەنرىكى بەھىز لەلەين قوربانىيەكەۋە بۇ گەرپان ۋ قىۋولكردى ئەۋ زانىارىيەكى كە لە كۇتايىدا بۇى دابىن دەكرىت. لە سايەى ھەنگاۋە بەرەۋىشچۋەكاندا، ئەۋ بىرۋكە ژەھراۋىيەنى كە لە قوربانىيەكەدا دەچەسپىنرېن ئەۋەندەى ئاۋىكى ساردى رۇژىكى گەرم، سىروشتى ۋ تازە دەردەكەۋن.

ھەر كە قوربانىيەكە سىستەمە باۋەرىيە تازەكەى تىادا چىنرا ۋ كاردانەۋەكەى لە بەرانبەردا باش بوۋ، مېشك شۆرەۋەكە زۇر ۋرىا دەبېت لەۋەى كە شتە دروستەكان لە كاتى دروستدا بىخاتەروو. ئەمە چەمكىكە كە ھەندىكجار بە "شىر پىش گۆشت" يان "دەرخستى پەيتاپەيتا" ناسراۋە. ئەمە لە بنەرەتدا برىتییە لە پىشكەشكردى شتىكى ئاسان بۇ قىۋولكردى بىرۋكەكان بەرلەۋەى ھىچ شتىكى مشتومرئامىز دەربىرىت. بۇ نمۇنە، لە حالەتى تىرۋىزىمى دىنىدا، لەوانەيە ئامادەكراۋەكان لە سەرەتادا تەركىز بىكەنەسەر قەناعەتپىكردى قوربانىيەكەيان لەمەر ئەۋەى خۇدا خۇشيانى دەۋىت. ئەمە زۇرجار تەۋاۋ پەسەندە. بىرۋكەى بەرھەلىستىكراۋى ۋەك خۇدا دەيەۋىت تۆ خۇت بىتەقنىتەۋە، ھەلدەگىرېن تاكو كۇتايى. لەم خالەدا، مېشك شتەۋە گەىشتۋەتە خالى نەگەرانەۋە.

لەوانەيە قوربانييەكە ھەر بەردەوام بىت لەگەل مېشك شۆرەووەكەى تەنانەت ئەو كاتەيش كە بىرۆكە جى بەرھەلستەكان بەرەبەرە دەردەكەون. ھۆكارەكە سى رەھەندى ھەيە. يەكەم، قوربانييەكە كە ھەنووكە لاوازە، ئىستا ھەستىكى گەورەى كەيف پېھاتن و پەسەندكردنى لە بەرانبەر مېشك شۆرەووەكەدا ھەيە.

دوووم، تاكو ئەم ساتە، قوربانييەكە كات و ھەندىكجار پارەى لە پرۆسەكەدا وەبەرھىناو. ئەمە بە "بەھەلەداچوونى تىچووى نوقمبوون" ناسراو. قوربانييەكە بىزارە لەوہى "ھەموو تەقەلا سەختەكەى بەلاوہ بىت" بەوہى كە لە پرۆسەكە دوور بكەوېتەوہ.

لە كۆتاييدا، ئەگەرى ھەيە مېشك شۆرەووەكە زانباريەكەى نەينى ئامىز و ھەستيارى لەسەر قوربانييەكە كەلەكە كرديت. پاشان دەشيت ئەم "پىسى"يە چ بە شىوہى نەينى يان ئاشكرا لە مېشكى قوربانييەكەدا بچەسپىنرېت.

ھەردوو بىرۆكەى قوربانى لاواز و "بەھەلەداچوونى تىچووى نوقمبوون" مانايەكى لۆژىكيان ھەيە. لەوانەيە بىرۆكەى ھەرەشە و كۆنترۆل تىگەيشتيان سەختەر بىت لە سەرەتادا. بۆچى قوربانييەكە كاردانەوہى باشە بەرانبەر ئەم ھەرەشانە؟ ئەم ھەرەشانە بە دەگمەن بە شىوہى ھەرەشەئامىز دەخىرنەروو. بۆ نموونە، ئەگەر قوربانييەكە زانباريەكەى ھەستيارى زۆرى بۆ مېشك شۆرەووەكە دركاندبىت و پاشان دەست بكات بە خستەرووى نيشانەى رۆشتن و جىھىشتن، لەوانەيە مېشك شۆرەووەكە نىگەرەن ديار بىت و بلىت "ئەگەر من نەتوانم چىتر يارمەتيت بدەم لە كىشەكانتدا، دەمەوېت دلنيا بمەوہ لەوہى كەسىكى تر دەتوانىت ئەمە بكات. لەوانەيە پىويست بكات خىزانەكەت يان بەرپۆەبەرەكەت بزانن تۆ چىتە، بۆ ئەوہى ئاگايان لىت بىت كاتىك من لەوى نىم."

بە ھۆى ئەو ھەستى قوولى پەيوەندى و گەرم و گورپىيەى كە مىشك شۆرەو كە لە قوربانىيە كەيدا ھىناوئەتە كايەو، ئەو شىوئەيەى ھەرەشە و كۆنترۇلكردنى سەرەو زۆرجار بە راستى وەك رەفتارىكى ھاوسوزانە وەردە گىرئەت. ئەمە زۆرجار بەسە بۆ ئەوئەى وەھا لە قوربانىيە كە بكرئەت ھاورا بئەت لەمەر مانەو لەسەر ئەو رپرەوئەى مىشك شۆرانەو كە گرتوويەتەبەر. مىشك شۆرەو كەكان لئىھاتوون لەوئەى ئئش و مەملانىيە دووركەوتنەو كارىگەر بكن، بۆيە بە شىوئەيەكى ئاسايى، مانەو دەبئەتە بزاردەيەكى پەسەند و ئاسان.

بەرھەمى كۆتايى ئەم پرۆسەيە ئەوئەى كە قوربانىيە كە ھەموو ئەوئەى راھىنراو لەسەرى وەك راستى بىيئەت. ھىزى پرۆسە كە ئەوئەى كە قوربانىيە كە ھەست دەكات ئەم تىروانىيەنى وەك تىروانىيەنى خۆى ھەلبزاردو و بە ئىرادەى خۆى پەسەندى كردوون. ئەمەيش كەسە ئاسايە كەى پئشو دەكاتە بەندەيەكى سايكۆلۇژيە بەجۆرىك كە خۆيشى نازانى ھەر بوونىشى ھەيە.

كارىگەرى مىشك شتەو

شىكردنەو كەى سەرەو لەمەر پرۆسەى مىشك شتەو تووندى و قوولى تەكنىكە كە پىشان دەدات. شتىكى حەتمە كە پرۆسەيەكى بەھىزى وەك ئەمە بەرئەنجامى درئزخايەنى ھەيە. ئئستا تاوتوئەى ھەندىك لە كارىگەرىيەكانى مىشك شتەو دەكەين پاش ئەوئەى پرۆسە كە تەواو بوو.

لەدەستدانى شوناس يەكئە لە ديوە ھەرە سەلبىيەكانى مىشك شتەو. تايەتمەندىيەكى زۆرىك لە ئايىنزا و ئايدۆلۇژياكان ئەوئەى ئەو كەسانەى پرۆسە كەيان بەرانبەر ئەنجام دەدرئەت ناوئەى نوئەردەگرن.

دەشتىت باۋەر بە شتى نوئى بىكەن و ئەو شتانە بىكەن كە قەت پىشتىر
نەيانكردوۋە، چونكە چىتر ئەو كەسە نىن كە ھەبوون. كاتىك بە وريايىھە
جىبەجى كرا، پرۆسەى مىشك شتنەۋە ۋەھا لە قوربانىيەكە دەكات ۋا
ھەست بىكات كە شوناسە كۈنەكەى لە مۇتەكەيەك راستەقىنەتر نىيە كە
لىنى بىدار بوونەتەۋە.

كەۋايە مىشك شتنەۋە تەنیا پرۆسەيەكى ئايدىكانە؟ نەخىر. ئەگەر
مىشك شتنەۋە بوۋە ھۆى گۇرانى بىرورپاكان، ئەۋا كەمتر لەۋەى كە ھەيە
كىشە دەبىت. مەترسى سەرەكى مىشك شتنەۋە نەك تەنیا گۇرپانكارى لە
شىۋازى بىر كەردنەۋە و ھەستكردنى خەلك دروست دەكات، بەلكو
گۇرپانكارى لە شىۋازى رەفتارشىياندا دروست دەكات. خەلكى لە ئەندامى
كردارەكىي كۆمەلگەۋە كە كارى باش و ھىۋايەتيان ھەيە دەبنە زۆمبى
مىشك شۇراۋە كە ئامادەىيان تىايە كوۋشتن و خۆكۆزى و لاقە ئەنجام
بدەن. ئەمە ھەستى و درامى ديارە، بەلام راستە. بەردەوام بە لە
خويندەنەۋە بۇ ئەۋەى بەلگەت دەست بىكەۋىت.

ئەگەر تۆ ھەر گومانىكت ھەبىت لەبارەى ئەۋەى كە دەشتىت مىشك
شتەۋە چى لە مەۋف بىكات، ئەم نموۋانە لەبەرچاۋ بگرە. ئەندامانى
ھەندىك لە ئايىنزا دىنىيەكان بە خۇشحالىيەۋە ھەموو پەيۋەندىيەكيان بە
خىزانەكانىانەۋە دەبىر، ۋاز لە كارەكانىان دەھىنن، ھەموو سامان و مالىان
رادەست دەكەن و تەۋاۋى ئۆتۈنۈمىيان سپاردەى ئەۋ رېكخراۋە دەكەن كە
مىشكى شتۈنەتەۋە. ئەمە ھەموو شتەكە نىيە. قوربانىيەكە شىۋازى نوئى
ژيانى ۋەك بەرەكەتلىك دەبىنىت كە بەسەرىدا بارىۋە، نەك ۋەك شتىكى
ناخۇش كە ناچار كراۋە بۇى.

نمۈنەيەكى ترى بەرئەنجامى مىشك شتنەۋە برىتىيە لە چىرۋكى
چەندبارەبوۋەۋەى ئەۋ خەلكە گەنجەى لەلايەن پەرگىرە دىنىيەكانەۋە

دەشۆرىنەۋە تاكو بۇ سەرزەمىنىكى بىانى گەشت بىكەن و ئۇتۇمىيلىكى پىر
لە تەقەمەنى بۇ گروپىكى خەلك بىەن كە قەت چاۋيان پىيان
نەكەوتوۋە. ئەم قوربانىيە گەنجانە زۇرجار خەلكانى خويندەۋارن و
پىكۇردىكى سەركەوتىيان لە ژيان و لە مېژوۋى خىزاندا ھەيە كە ھىچ
نموونەيەكى بەكاربردن و شىۋاۋى ناگرىتەخۇ. ئەم زىانە تراژىدىيەنى ژيان
گەۋاھىدەرن بۇ ھىزى سەراپاگىرى پىرۋسەى مېشك شتەنەۋە.

تىكچوۋنى دەروۋنى پاش زىانەكە نىشانەيەكى ترى ئەۋانەيە كە لە
بارودۇخى توۋندى مېشك شتەنەۋە رايانكردوۋە يان رىزگاركراون.
قوربانىيەنى مېشك شتەنەۋە زۇرجار ھەمان ئەۋ نىشانە جەستەيى و
دەروۋنىيەن ھەيە كە سەربازە كۈنەكانى جەنگ توۋشى ھاتوۋن. واتە
ئەۋانەى كە بىنيويانە چۇن ھاورىكانىيان لە جەنگدا و لە تەنىشت خۇيانەۋە
پارچەپارچە بوۋن. توۋندى زىانى پاشىنەى جەنگ پىشانى دەدات كە
دەشىت بارودۇخى مېشك شتەنەۋە بە قەد جەنگىكى جىھانى زىان بە
كەسەكە بگەيەنىت.

لەۋانەيە نموۋە ھەرە شۇكەننەرەكانى كارىگەرىى دوۋرمەۋداى مېشك
شتەنەۋە چەندەھا نموۋەنى ئەۋ كەسانە بن كە لە بارودۇخى مېشك
شتەنەۋە رايانكردوۋە يان رىزگار كراون، كەچى دوايى گەۋانەتەۋە بۇ دۇخى
ئىرادەى ئازادى خۇيان. تەنانت ھەر كە كەۋتنە دەرەۋەى ژىنگەى
كۇنتىرۇلى مېشك شتەنەۋەكە، بۇماۋەى پىرۋسەكە ۋەھا قوۋل دەۋاتە ناو
مېشكى كەسەكە كە دەيەۋىت بگەپىتەۋە بۇى. ئەمە شىۋەيەكى نەخۇشى
"ستۇكھۆلم". راکردوۋەكە لە ئايندەيشدا بە راستى ستايشى مېشك
شۆرەۋەكەى دەكات و بەرگرى و پىشتىگرى لەۋ ھەلۋىستە ئايدۇلۇزىيە
دەكات كە لەسەرى پىرۋگرام كراۋە.

بهشی هه شته

سینیه تاریکه سینیه تاریک چیه؟

تیه یشتن له سینیه ناپیروژ

سینیه تاریک ئه و چه مکه سه ره کییه به که هه موو لایه نیکی سایکولۆژیای تاریک به یه که وه ده به ستیه وه. ناوه که به شتیکی وه ک فیلم ده چیت، به لام ئه مه چه مکیکی سایکولۆژی ره وایه له لایه ن هه موو پراوه کارانی ناو بواره که پتی زانراوه. سینیه تاریک هیچ نییه جگه له ناسینه وهی سی تایه تمه ندیی سایکولۆژی هه ره زیانه خش که ده شیت که سیک هه بییت. له م به شه دا به ته وای روون ده کریته وه هه ره ک له م تایه تمه ندیانه چین. ده بیت دلنیا بیته وه له وهی که سینیه تاریک سه رچاوهی هه موو ده رووناسی تاریکه.

که واته ئه و سی تایه تمه ندیه چین که سینیه که پیکدینن؟ مه کیافیلیم، سایکوپاسی و نارسیسیم. له وانه یه زۆریک له خه لک ئه م زاراوانه بیستن و پتیان وابیت به شیوه یه کی غه ربزی لیان تیده گهن. سایکوپاس بکوژیکی مه ترسیداره، وایه؟ نارسیسیت که سیکه سیلفی زۆر ده گریت؟ نه خیر. زانین هیزه. ده بیت به ریزه وه بروانینه هه ره ک له م چه مکنه و به باره ته قای ئه و هیزه ی که هه یانه لیان تیه گهن.

بۇ ئەۋەى يارمەتى تىگەشتىنى تۇ بدەين لەمەر سىينەى تاريكى بەھىز، خستنه پروى پوختەى پىنگهاتەى ھەريەكەيان پىويستە. پاشان نمونەى ئەمەى كە چۇن ھەر تايەتمەندىيەكى سايكۇلۇژىي تاريك لە بارودۇخى واقعيدا بەرجەستە دەبىت دەخىتەرۈۈ. ئەم بەشە بەرچاۋروونىيەكى سەراپاگىر دەخاتەرۈۈ لەمەر تىۋرە و پراكتىكى سى چەمكى گىرنگ و وىرانكەر لە جىھانى دەرووناسى تاريكدا.

ماكيافيلىزم چىيە؟

ماكيافيلىزم ناۋەكەى لە فەيلەسوفى سياسى، مەكيافيلىيەۋە دىت. لە كىتپە كلاسىكەكەيدا لەبارەى كاريگەرى و دەسلەتى سياسى، "مىر"، ماكيافىلى ھەندىك بىرۈكە، پىرەنسىپ و تاكىك دەخاتەرۈۈ كە ۋەك پىۋەر بەكارھىنراۋن بۇ ئەۋانەى لە سەرتاسەرى مىژۋودا كاريگەرىيان دانائە. كەۋاتە كىتومت كەسىكى ماكيافىلى چۇنايە؟

نىشانەكانى ئەم تايەتمەندىيەى سىينەى تاريك بىرىتيە لە ئامادەى بۇ تەركىزخستنهسەر بەرژەۋەندىى خۇيى لە ھەموو كاتەكاندا، تىگەشتىنىك لە گىرنگىي وىنە، روالەتى ساختە و پىراۋەى دلرەقانى دەسلەت و دلرەقى لە بەرانبەر سۇز و بەزەيىدا.

بە دەربىنىكى سادە، خەلكى ماكيافىلى بى رادە ستراتىژىن لە بۇچوونىان لەبارەى ژيان. بەرئەنجامەكانى ھەر كىدارىكى دىارىكراۋ لەۋ سۇنگەيەۋە ھەلدەسەنگىنرىت كە چۇن كاريگەرى لەسەر كەسى جىبەجىكەر دادەنىت. دەكرىت شىۋازى ماكيافىلى بۇ جىھان لە يەك پىرسىاردا كورت بكىرتەۋە: "ئەم كىدارە چۇن سوودم پىدەگەيەنىت و سەرئەنجام دركى گشتىم چۇن كارتىكراۋ دەبىت؟"

خەلكى ماكيافىلى ۋەستاي كىردنى ھەر شتىكى كەسىن كە خىزمەتبان بىكات لە كاتىكىدا كە ھىشتا خەرىكى بەرقەرار كىردنى ۋىنەيەكى گىشتى پۈزەتەش. ۋەك نىمۇنە، بىر لە سەرۋكى پىشۋوتى ئەمىرىكا بىل كلىنتن بىكەرۋە. ئەۋ تۋانى بە گۈپرەى ئارەزۋۋە سىكىسۋالەكانى خۇى رەفتار بىكات لە كاتىكىدا كە ھىشتا جەماۋەز كەيفى پىدەھات. ئەمە بەراۋرد بىكە بە زۆرىك لەۋ سىياسىيەنەى كە فرىۋى سىكىسىيان خۋارد ۋ لە ئەنجامدا لە چاۋى خەلكدا بە تاۋانكار بىنران.

نىمۇنەيەكى تىرى قەلەمەرۋى سىياسى برىتتىيە لە ۋىنەى گىشتى باراك ئۇباما لە بەرانبەر جۇرچ دەبلىۋ بوش. پىرسىار بىكە، زۆرىەى خەلكى رۋونى دەكەنەۋە كە بوش سەرۋكى جەنگ بوۋە ۋ ئۇباما سەرۋكى ئاشتى بوۋە. كەچى راستىيەكەى ئەۋەيە كە، ئەۋان ھەردوۋكىيان بە قەدەر يەكتىرى شەرانگىز بوۋن. ئۇباما تۋانى دركى گىشتى لە بەرانبەر ۋىنەى خۇيدا بەكار بىبات، بەلام بوش نەيتۋانى. ئەمە ۋانەيەكى بەھىزە لەبارەى بىرۋەكى درك لە بەرانبەر ۋاقىعدا.

ساىكۇپاسى چىيە؟

قوۋرسە كىتۈمت پىناسەى ساىكۇپاسى بىكەين، بەلام ھەلۈمەرچىكى ساىكۇلۇژىيە، جادۋى رۋوكەشانە، رەمەكىبوۋن ۋ نەبوۋنى ھەستى مەۋىى جىگىرى ۋەك ھاۋخەمى ۋ پەشىمانى، دەگرىتەۋە. كەسىك كە بايى پىۋىست ئەم تايبەتمەندىيانە دەرەخات، بە ساىكۇپاس ناۋدەبرىت. ساىكۇپاسەكان كەسانىكى ھەرە ترسانكى سەر رۋى زەۋىن ۋ نىمۇنەى گۈرگن لە پىستى مەردا.

لەۋانەيە خەلكى ۋشەى "ساىكۇپاس" رايەل بىكاتەۋە بە ۋىنەى پىاۋىكى شىت كە ساتورىكى بە دەستەۋەيە ۋ ماسكىكى پۇشىۋە. ۋاقىعەكە جىاۋاز

و ترسناکه. ئەگەری زۆرە سایکۆپاسە راستەقینەکان ئەو غەریبە قۆز و نامۆیانە بن کە قوربانییەکانیان بە دەست دەهێنن بەر لەوێ ژایان وێران بکەن یان کۆتایی پێ بێنن.

بە شیوەیەکی جێ بايەخ، هەندیک لە ناوێ گەورەکانی بواری بزنس بە بەردەوامی نمرە بەرز دەهێنن لە تاقیکردنەوەکانی کەسایەتی سایکۆپاس. زۆریک لە خەلکی سایکۆپاسی زیاتر وەک کیشەیهک بۆ کۆمەلگە دەبینن نەک بۆ ژایانی خودی سایکۆپاسە کە. سایکۆپاسەکان زۆر جار دەتوانن بگەنە سەری سەرەوێ لە هەر بواریکدا کە هەلیبژێرن، جا دارایی بیت یان کوشتنی زنجیرەیی، چونکە ئەو خەم و نیگەرانییە هەنگاونەنان ئەزموون ناکەن کە زۆربەى مرۆڤەکان ئەزموونی دەکەن.

نارسیسیزم چییە؟

خەلکیکی زۆر پێیان وایە ئەو نارسیسیستەى ئەم تاییەتمەندییەى هەیه کەسێکە خۆی خۆش دەوێت. ئەمە راستە بەلام زۆر دەقیق نییە، بە تاییەت کاتیکی بمانەوێت لە چاویلکەى سێنەى تاریکەوێ لێی تیگیەین. ئاسایەى خود خۆشویستنت هەبێت بەبێ ئەوێ نارسیسیست بیت. کەواتە هەندیک لە جیاوازییەکانی نێوان کەسێک کە باوەرى زۆرى بە خۆیەتى و کەسێک کە ئەوێندە خۆپەرستە دەچێتە ناو سێنەى تاریکەوێ چییە؟

کەسێک کە پێوێرە پزیشکییەکانی نارسیسیزمی هەیه، بە رادەیهک کە گەشتووەتە تیکچوونی دەروونی، بە ئەگەرى زۆرەوێ بە بەردەوامی هەندیک لەم تاییەتمەندییەى هەیه. نارسیستەکان بە ئەگەریکی زۆر خۆ بەپەسەندزانییەکی قەبەیان هەیه، وەک بێنیی ژایان وەک شتیکی زۆر تاییەت و زۆر گرنگ لە مێژوودا. نارسیستەکان بە بۆچوونی خۆیان نەک

تەنیا گرنىگ بەلكو بالان. ئەوان توخمى باشتى مۇۋىن، لە پىنگەدا بالاترن بە بەراورد بە كەسانى ئاسايى. رەفتارىان وىنەدەرەوۋى خودشايسىتەيە. ھەندىك لە دەرکەوتە باۋەكانى نارسىزم برىتىن لە لاۋازى لە قىبۇلكردى رەخنە بە ھىچ شىۋەيەك. ھاۋتاي ئەمە، پىۋىستىۋونە بە ماستاۋكردىن و پىاھەلدانىكى زۇر. نارسىستەكان پىۋىستىان بە ستايشى بەردەوام و پەسن و پىزانىنى بەردەوامە و ژيانىان بە شىۋازىك رىككەخەن كە دەستگەيشتىنى بەردەوامىان بۇ ئەۋانىتر كە جىبەجىكارى ئەم پىۋىستىيەن، برەخسىنىت.

پىادەبوۋنى سىينەى تارىك

ئىستا تۇ لە چەمكى سىينەى تارىك و ئەو سى تايبەتمەندىيە سايكۇلۇژىيە تىدەگەيت كە بنەماى ئەم رۋوبەرە بنەرەتتەيە سايكۇلۇژىاي تارىك پىككەھىنن. گرنىگە كە نەك تەنیا لە خودى سىينەكە تىبگەن بەلكو بە ھەمان شىۋە لەو رىنگە جىاجىيانەيش تىبگەن كە لە رەفتارى ۋاقىعيدا بەرچەستە دەبىت. ئىستا ھەندىك نىمۋونەى رەفتارەكان بۇ ھەرىكە لە رۋوبەرەكانى سىينەكە دەرئەنەرۋو.

كردارە ماكىافىلىيەكان

تۇ دەزانىت كە كەسى ماكىافىلى پىلان دانەرىكى سىياسىيە ئەۋەندەى قالبوۋى وىنەكەيەتى لەناۋ خەلكدا ئەۋەندەيش قالبوۋى سۇراخكردە دلرەقانەكەيەتى بۇ بەرژەۋەندىيى خۇبى لە سەرۋو ھەموو شتىكى ترەۋە. كەۋاتە خەلكى ماكىافىلى چۇن رەفتار دەكەن؟ دەشىت ناسىنەۋەى ئەمە شتىكى قورس بىت، چونكە خەلكى ماكىافىلى بە سىروشتى خۇيان لىزانن لە شاردنەۋەى كىردار و نىازە راستەقىنەكانى خۇيان لە پشكىنىنى گشتى.

ئەو رەفتارانەي كە باسيان دەكەين ھەمووي تاكتيكي كلاسيسي
ماكيافيلين كە لەوانەيە تۆ لە كاتيک لە كاتەكانى ژياندا ڕووبەرۋويان
ببيتهوه.

بەلای زۆربەي ئەو كەسانەي پيناسەي كلينيكي ماكيافيليزميان
بەسەردا پيادە نابيت، زۆرجار كەسايەتتية گشتتية كەيان بەرجەستەبووي
خودي تايبەتي راستەقينەيانە. ھەموو كەسيك وئە و رەفتارەكەي
كەميك لەناو خەلكدا جوان دەكات بەلام، وئەي زۆربەي خەلكي لە
دەرۋەرەشتيک نية جگە لە وئەيەكي پۆلشكراوي ئەوەي كە ھەن.

خەلكي ماكيافيلي جياوازيەكي ڕوونيان ھەيە لە نيوان ئەوەي كە
حەقيقەتيانە و ئەمەي كە لە بەرچاوي خەلك چۆن دەرەكەون.
نموونەكان يارمەتيدەرن بۆ ڕوونكردنەوەي ئەم چەمكە. زۆر حالەتي
كوشتنى زنجيرەيي ھەن كە تيايدا بكۆژەكان بۆ ماوہيەكي زۆر بۆي
دەرچوون، چونكە وئەي ڕوالەتيان زۆر جياواز بووہ لەوہي خەلك
لەبارەي بكۆژيکەوہ وئەي دەكات. نموونەيەك لە نموونەكان بریتتية لە
رئبەرئكي ديني كە كاتيكي زۆر بە كاري خيرخوازي بەسەر دەبات و وەھا
دەرەكەوئت كە يارمەتي خەلكي ئاسايي دەدات لە كاتيكا كە لە كاتي
بەتالدا بە راستي كرداري تووندوتيزي تۆقينەر و پەلاماري سينكسوالي
تووندوتيزانە ئەنجام دەدات. ئەمانە، كرداري ناو خەلكيان دەمامكيكە بۆ
شاردنەوہي خودي تايبەتيان بۆ ماوہيەكي درژ لە بەرانبەر پشكينيادا.

دەشت نموونەكاني ئەم جۆرە جياوازيكردنە لە نيوان نياز و ڕوالەتدا
لەو ڕووبەرانە دەرېكەون كە بە بەراورد بە بكۆژي زنجيرەيي كەمتر
تووندن. چەندەھا حەكايەتي ئەو رئبەرانە ھەن لە جيھاني بزندا كە
بە شتوہيەكي دلرەقانە كار لە خەلك دەسەننەوہ و ھەر كاتيک بۆيان
بكرئت سۆراخي قازانچ لە خەلك دەكەن. باشتريني ئەم رئبەرانە، لە

سۆنگەي ماکیافیلىزمەۋە، دەتوانن خەلکى بەرەۋ ئەۋ بىرکردنەۋەيە رابكىشن كە ئەمەي ئەمان دەيکەن لە زەرۋورەتەۋەيە و تەنانت لە روانگەي ھاۋسۆزىيەۋەيە! ئەۋ رېبەرانە تەقريبەن سەرمەشقن بۇ ئەۋانەي كە دەيانەۋىت تەنيا خزمەتى ئارەزوۋەكانى خۇيان بکەن لە بارىكدا ۋەھا دەردەكەۋىت لە ھەمان كاتدا "خزمەتكارى خەلک" بن.

ئامادەيى بۇ بەكاربردنى خەلک نىشانەيەكى ترى تاكە ماکیافیلىيەكانە. بۇ ۋوونکردنەۋەي ئەم نمونەيە، بىر لە تازەكارىكى ئاسايى بکەرەۋە. ئەگەر ئەم كەسە لە سۆنگەي پزىشكىيەۋە كەسكى ماکیافیلى نەبىت ئەۋا دەروانىت و ژوورىكى پر لە ھاۋكارى جياۋاز دەبىنىت تاكو بيانناسىت. ھەريەكەيان مرقۇڭىكە ۋەك خۇي. ھەندىكىان باشن، ھەندىكىان خراپ.

تازەكارىكى ماکیافیلى ھەريەك لە ھاۋكارەكانى، بەرپۈەبەرەكەي و ئەندام تىمەكەي ۋەك سەرچاۋەيەك يان پارچەيەكى مەتەلىك دەبىنىت بۇ بەكارھىتەن يان بەكاربردن. لەبرى بىنىنى ھەريەك لە مرقۇڭەكان و ھاۋەل و ھاۋتايەك، تاكەكەسى ماکیافیلى تەنيا زنجىرەيەك لە ھەرەشەي ستراتىژى و خالى لاۋاز دەبىنىت كە دەبىت بەرپۈەيان ببات، بەكاربان ببات يان پەكيان بخت. ئەمە بەشكى گەرەي ئەۋ ھۆكارەيە كە خەلکى ماکیافیلى بەئانگان لەۋەي چۆن دەردەكەۋن. ئەۋان دەزانن رۋالەتى دەركەي كىلە بۇ دانانى كاريگەرى و سەرکەۋتۋانە بەكاربردنى ھەر كەسكى كە رېكەۋتى دەكەن.

يەككىك لە پرنسپىيە ماکیافیلىيە بنچىنەيە ۋەرگىراۋەكان لە "مىر"، برىتييە لە سوورۋوون لەسەر پاراستنى تاكە بەلىنىك لەلايەن كەسەكەۋە ئەگەر لە خزمەتى خۇيدا بىت. لە سەرەتادا، لەۋانەيە ئەم بىرۋكەيە سەر بكىشىت بۇ تىگەيشتىك لە خەلکى ماکیافیلى ۋەك كەسانىك كە ۋەھا ناسراۋن جىي متمانە نىن. ئەمە بەھەلەتىگەيشتىكە. ئەگەر كەسكى

ماکیافیلی بەلینەکە ی بشکینیت، ئەوا بە رینگە یەک ئەمە دەکات کە لە راستیدا وایلێدەکات بەرێز و سەنگین و کەمێک جێ ستایش دەربکەوێت. دەشیت ئەمە بە نموونە یەکی وەرگیراو لە سیاسەتی هاوچەرخی پرووون بکریتهو. پێش ھەلبژاردنی باراک ئۆباما، بەلینەکەیت بیرە بۆ داخستنی بەندیخانە ی گوانتانامۆ؟ ئایا ئەم بەلینە بۆ یەسەر؟ نەخیر. لەبری ئەمە، بە شێوە یەک لە شێوەکان ئۆباما وەک "پیاوێکی بەرێز کە سیستەمیکی دلرەق رینگری لێدەکات" دەرکەوت، نەک "سیاسەتمەدارێک کە بەلینەکە ی شکاندوو". ئەمە جیاوازییە بۆ نەرەتی یەکە ی نێوان پیاوێکی ماکیافیلی کارامە و کەسیکی ئاساییە کە جێی متمانە نییە.

چاندنی ترس لە خەلکی دەورووبەریدا، نیشانە یەکی تری تاکەکەسە ماکیافیلییەکانە. ئەمە راستەوخۆ لە "میر"ووە سەرچاوە دەگریت کە ھانی کەسەکان دەدات ھەم ترس و ھەم خۆشەویستی لە ھەمان کاتدا لە دلی خەلکدا بچەسپێن. ئەگەر ئەمە مومکین نەبێت، ئەوا کتیبەکە دەلێت جێی ترس بوون پەسەندترە لەو ی جێی خۆشەویستی بیت. ئەم چەمکە پەسەندە ی دلگیربوون و ترسناکبوون راستەوخۆ پە یوھندی ھە یە بە تاییەتمەندییە ماکیافیلییانە ی جیاکردنەو ی درکی گشتی لە درکی تاییەت. ماکیافیلییەکی پیرفیکت دەتوانیت ترس و ملکەچی لەو خەلکەدا بەینیتەکایەو کە بە راستی پێیان وایە لە دەرئەنجامدا زیاتر ھەست بە خۆشەویستی دەکەن نەک ترس.

کردارە سایکۆپاسییەکان

تۆ تیگە یشتنێکی پروونت ھە یە لەمەر تاییەتمەندییە سایکۆپاسییەکان و ئەو ی کە چ شتێک سایکۆپاسە راستەقینەکان لەوانە جیا دەکاتەو کە لە وینای خەلکی گشتیدان. ئەگەر تۆ چارەسازێکی دەروونی راھینراو نەبیت

كە پەيوەندىيەكى نىزىكى لەگەل كەسىڭدا ھەيە، ئەوا ناتوانىت بزانىت ئاخۇ ئەو كەسە سايكۇپاسە لە روانگەى زانىنى تىۋرىيەو ە يان نا. لەبرى ئەمە، شتىكى جەوھەرىيە دەرگەوتنى روالەتتيانەى سايكۇپاسى بناسىتەو، چۈنكە ئەمانە زۇر جار تاكە رېگەى پشكىنى سايكۇپاسىن پىش ئەوۋى زۇر درەنگ ببىت.

جادوۋ يەكېكە لە رەفتارە روالەتتيە ھەرە باوەكانى كەسى سايكۇپاس. لەگەل ئەوۋەيشدا، دەبىت تىبگەين لەوۋى ئەمە جادوۋيەكى ساختەيە نەك جادوۋيەكى راستەقىنەى قوول. ئەگەر تۇ كەسىكى سىحرئامىزى سەرنجراكىشت لە ژياندا بە خەيالدا بىت، ئەوا بە ئەگەرىكى زۇر بۇت دەرەكەۋىت ئەو كەسە تايبەتمەندىيە كەسايەتى پۇزەتقى ھەبوۋە كە لە رەفتارىدا رەنگىداۋەتەو. ئەگەر كەسىكى جادوۋيى راستەقىنەى وەھا بە شىۋازىكى جادوۋيى رەفتارى كەربىت، ئەوا دەربرى مېرەبانى و ئارەزوۋىەك بوۋە بۇ ئەوۋى خەلك دلخۇش بكات. بەلام حالەتى كابراى سايكۇپاس وەھا نىيە.

سايكۇپاسەكان دەتوانن ھەموو نىشانە دەرەكىيەكانى سىحر پىشان بەدن، وەك سەرنجراكىشى جەستەيى، گەرموگورپى روكەشانە و بايەخدان بەوانىتر. پالەرى ناۋەكى لە پشت ئەو نىمايشە دەرەكىيە ھۆكارە لەمەر ئاگاداربوۋنەو و وريابوون. سايكۇپاسەكان، جادوۋ وەك بەشتىكى ھاۋكىشەكە دەبىن. ئەقلىتەكەيان وەھايان پىدەلىت كە "ئەگەر من نىشانەكانى جادوۋ پىشانى ئەم كەسە بەدم، ئەوا واپانلىدەكات ئەم ھەستەيان لا دروست ببىت و لە ئەنجامدا من ئەم سوۋدە ئەزموون دەكەم". ھەموو شتىك حسابكراو و سادەيە- قوۋلايىيەكى راستەقىنەى ھەست لە پشت ھىچ نىمايشىكى روالەتتيانەى رەفتارەو نىيە.

درۇكردن تايىبەتمەندىيەكى ترى سايكۇپاسەكانە. لە خۇيدا بەس نىيە
 كە زاراۋەيەكى تەشخىسكردنى سايكۇپاسى بدەيتە پال كەسىك. لەگەل
 ئەۋەيشدا، كاتىك لەگەل تايىبەتمەندىيەكانى تردا لىكدەدرىت، دەتوانىت
 كەسايەتتىيەكى سايكۇپاس پىشان بدات. درۇكردن بە نىسبەت
 سايكۇپاسىكەۋە ۋەك ھەناسەگۇرگىيە بە بەراۋرد بە كەسىك كە لە ۋوۋى
 دەرۋونىيەۋە تەندروستە. سايكۇپاس دەتوانىت ھەقىقەت لە ساتەۋەختىكى
 دىارىكرادا بە شىۋەيەكى قەناعەتپىكەر ۋ بەۋ شىۋەيەكى كە پىۋىستىيە
 بخاتەۋو. سايكۇپاسەكان بە ھەمان شىۋە نىشانى ۋالەتتىيانەكى
 درۇكردىيان لى دەركاۋەيت چۈنكە ھىچ ھەستىكى شەركردن، گوناۋ يان
 تىكچۈۋونىيان لەمەر درۇكردن نىيە. بەلاى سايكۇپاسەكانەۋە، درۇكردن
 تەنبا "كردنى شتىكى پىۋىستە لەۋ كاتە دىارىكرادەدا".

نەۋۋونى پەشىمانى تايىبەتمەندىيەكى ترى جياكەرەۋەيە كە
 سايكۇپاسەكان لە تاكەكەسە ناسايكۇپاسەكان جيا دەكاتەۋە. زۇرىك لەۋ
 كەسانەكى كردارى خراپەكارانەيان ئەنجام داۋە، ۋەك كوۋشتن، ھەست بە
 گوناۋ ۋ شەرمىكى قوۋل دەكەن لەمەر ئەۋەكى كردوۋىانە ۋ تەنانەت بە
 ھۇى ئەم ھەستانەۋە خۇيان دەكوژن. مەسەلە ئەۋە نىيە كە رىي
 تىنەچىت سايكۇپاسەكان پەشمان بىنەۋە، بەلكو ئەۋەيە كە لە ۋوۋى
 جەستەيەۋە تواناى ئەۋەيان نىيە. داۋاكردن لە سايكۇپاسىك كە ھەست
 بە پەشىمانى بكات، ۋەك ئەۋەيە داۋا لە كەسىكى نابىست بكەيت گوى لە
 مۇسىقا بگرىت.

شتىكى تر كە نىزىكە لە نەۋۋونى پەشىمانى، برىتتىيە لە نەۋۋونى
 ھەستكردن بە گوناۋ. بە شىۋەيەكى گشتى مۇۋقەكان ھەست بە گوناۋ
 دەكەن كاتىك رىسايەكى ئەخلاقىيان شكاندوۋە كە ئەۋان بە شىۋەيەكى
 كەسى دەنرخىنن. لە كاتىكدا كە سايكۇپاسەكان لە سۇنگەكى راست ۋ

ھەلەۋە بىر ئاھىيەدە بەلكى ئاخۇ بەكەلگە يان نا، گوناھ چەمكىنى نامۇيە
بەلەيەنەۋە. لەۋانەيە نىكتىن شتىك كە سايكۇپاسىك دەرىپىت بۇ
ھەست بە گوناھ يان پەشيمان بوۋنەۋە، پەشمانىيەك بىت لەمەر ئەۋەي
كردارە سايكۇپاسىيەكە يان تاكو بەرزىن ئاست ئەنجام نەدايىت.

نەبوۋى كۆنترۆلىكى پالەر نىشانەيەكى تى سايكۇپاسىيە. زۇربەي
خەلكى ئەۋ كۆنترۆلە ناۋەكى و مىكانىزىمانە يان ھەيەكە رېگەر لەۋەي بە
تەنگە تاۋى رەفتار بىكەن. سايكۇپاس ئەم مىكانىزىمانەي رېگرتى نىيە.
ئەگەر سايكۇپاس دەرفەتىك بىيىنىت كە ھىۋاخۋازە بىقۇزىتەۋە، ئەۋا بەيى
راپايى يان بىر لىكردنەۋە ھەنگاۋ دەنىت. دەشىت ئەمە كوشتىنى كەسىك
كە دەيەۋىت، لاقە كىردىنى كەسىك كە دەيەۋىت، يان دىزىنى شتىك كە
دەيەۋىت بىدزىت، بىگىتەۋە. ئەم ئەنگىزە دلەقەنەيە ئەۋ شتەيەكە
سايكۇپاسەكان دەكاتە خەلكانى كارىگەر لە بۋارەكانى ۋەكو سۈپا و
جىھانى بىزىندا. ھەنگاۋنانى يەكلاكرەۋە تايبەتمەندىيەكە زۇرىك لە
ناسايكۇپاسەكان نىانە و ئەم نەبوۋنەيش زىانىكە بۇ بەرەۋىپىشچۈۋن لە
ژياندا.

ھاۋخەمى، بىرىتىيە لە توانايەكى مەۋىي بۇ ئەزمۈۋىنى ئازار لەبرى
كەسىكى تر. سايكۇپاسەكان سەراپا لاۋازن لە دەربىرىنى ھەر جۇرە
ھاۋخەمىيەك. بەلەي سايكۇپاسەكانەۋە، مەۋقە ۋاقىيەيەكان لە ھىلكارى
سەر كاغەز زىاتر نىن. ژيانى مەۋقە ئاسايەكان بۇ ئەۋان ھىچ مانا و
بەھايەكى نىيە جگە لە دابىنىكى پىداۋىستى سايكۇپاسىيان. ئەگەر
سايكۇپاسىك بىيىنىت شتىكى خىراپ بەسەر كەسىكدا دىت،
كاردانەۋەكە يان ۋەھا دەيىت كە بلىن "ئەمە چ كارىگەرىيەكى لەسەر من
دەيىت؟ چۈن دەتۈنم ئەمە لە سوۋدى خۇم بىقۇزىمەۋە؟" لەبرى ئەۋەي كە
كاردانەۋەيەكى ھەستى و گەرموگورىيان ھەيىت.

کردارە نارسیسیستیه‌کان

یه‌کیک له نیشانه هه‌ره زوو‌ه‌کانی نارسیسیستیک، بریتییه له فه‌نتازیا و وینای ئاستی به‌رزى ده‌سه‌لات و پینگه. زۆریک له نارسیسیسته‌کان باس له‌وه ده‌که‌ن که فه‌نتازیاکانی منالییان پر بووه له په‌رستیان و خۆشویستیان له‌لایه‌ن ئه‌وانیتره‌وه. له کاتی‌که‌دا که له‌وانه‌یه زۆریک له خه‌لکانی نا نارسیستی ناوبه‌ناو دا‌لغه‌یان بچیته سه‌ر ده‌سه‌لات و پینگه، کابرای نارسیسیست هه‌ستیکی به‌هیزی هه‌یه له‌مه‌ر ئه‌وه‌ی که ئه‌م شایسته‌ی ستایش و به‌رزبوونه‌وه‌یه و مافی بنه‌ره‌تی خۆیه‌تی. راستی ئه‌مه‌ی که ئه‌وان هه‌موو کات نا‌په‌رسترین و ریزیان لى نانریت ده‌بیته مایه‌ی هه‌لچوون و تووره‌ییان.

باوه‌ری ئه‌مه‌ی که "من له زۆریه‌ی خه‌لکی باشترم. ئه‌وان شایسته‌ی من نین. من له‌سه‌روو ئه‌وانه‌وه‌م" دیدیکی باوی نارسیسیسته‌ ژده‌که‌نه. زۆریه‌ی خه‌لک هه‌لبه‌ز و دابه‌ز له وینه‌ی خۆییان ئه‌زموون ده‌که‌ن، ئه‌مه‌یش له ئه‌نجامی ده‌ستکه‌وته‌کانیان و په‌فتاره‌کانیان له ژياندا. له‌باری نارسیسیسته‌کاندا وه‌ها نیه. نارسیسیسته‌کان پیا‌هه‌ل‌دان و ستایش وه‌ک شتیک ده‌بینن که ده‌بیته هه‌موو کاتیک به شیوه‌یه‌کی ئۆتۆماتیکی پێیان بگات، به‌بێ له‌به‌رچاو‌گر‌تنی هه‌ر گۆرانکاریه‌ک له بارودۆخه‌کاندا.

هه‌ستی فوودراوی خۆشایسته‌یی که نارسیسیسته‌کان ئه‌زموونی ده‌که‌ن، له ناوه‌وه‌را لیکه‌وته‌ی له‌سه‌ر واقعی ده‌ره‌کیشیان هه‌یه. ئه‌مه به شیوه‌یه‌کی گشتی به دوو شیواز به‌رجه‌سته ده‌بیته- پێویستبوون به په‌زامه‌ندی و ستایش، رقبوونه‌وه له په‌خه‌یان په‌تکردنه‌وه. ستایش و په‌زامه‌ندی وه‌ک ئۆکسجین وه‌هان بۆ نه‌فسی نارسیسیستی، له کاتی‌که‌دا که په‌خه‌ و نا‌په‌زایی وه‌ک ژه‌هر وه‌هان.

بۇ تېگەشتىن لەۋەى نارسىسىزم چۆن چۆنىيە كاتىك ئەنجامگىرىيە
لۇژىكىيەكەى ۋەردەگىرىت، ۋىناى دىكتاتورىك بىكە لە دەۋلەتتىكى
گۆشەگىردا. ئەم كەسانە داۋاى پەرستىن دەكەن لەۋانەى دەسلەتلىان
بەسەرياندا ھەيە. ھەر كىردارىكى ناپەزايەتلىش سەر دەكىشىت بۇ
سزايەكى تووند و دلپەقەتە. كۆرياي باكوور نموونەيەكى كاملى مۇدىرنە
لەمەر بەرجەستەبوونى نارسىسىزمى پەرگىرانە. فەرمانرەۋايانى ئەو ۋلاتە
داۋا دەكەن ۋەك خۇدا رېزىيان لى بنرىت و ھەر كەسىك ئەشكەنجە
دەدەن كە تەننەت جورئەت بىكەت بىرۋەكەيەك دەرېرېت نەگونجاۋ بىت
لەگەل ئاراستەى فەرمىى دەۋلەتدا.

سادىزم

سادىزم پەراۋىزىكى شۆكەتتەر، بەلام پىۋىستىيەكى بەشى سىنەى
تارىكە. توۋەرەنى سايكۇلۇژىي مۇدىرن دەلىن سىنەى تارىك، لە راستىدا
چۈرىنەيەكى تارىكە بە تىكچوونىكى كەسايەتى سادىستىەۋە كە
كۆلەكەى چۈرەمى پىكەدەئىنەت. لەۋانەيە سادىزم قوورستىن كەسايەتى
تارىك بىت بۇ لى تېگەشتىن، چۈنكە بۇ زۆرىك لە خەلكى روون نىيە.
تەقربەن ھەموو كەسىك دىۋىكى كەسايەتى يان باگراۋندىكى ھەيە
كە تىايدا دەتۈانن تا رادەيەك نىشانەكانى ماكىافىلىزم، سايكۇپاسى و
نارسىسىزم بناسنەۋە. سادىزم بۇ زۆربەى خەلكى شتىكى نامۇيە، چۈنكە
ناتۈانن تەننەت بە شىۋەيەكى ئەقلانى لە بنەماكەى تېگەن.

سادىزم ۋەك شتىك پىناسە دەكرىت كە برىتىيە لە دەستكەۋتنى چىژ
لە ئىشى خەلكى تر. ئەمە رەھەندىكى نىگەرانبەخش دەبەخشىتە ئەو
تايەتمەندىيانەى سىنەى تارىك كە پىشتەر ھەبوون. بۇ نموونە، ئەگەر
رېبەرىكى ماكىافىلى بووبىتەھۋى ئىش و ئازارى ئەۋانىتر، ئەۋا لىنى

پەشيمان نىيە، بەلام چىزىش لە ئىشەكە نابىنىت. ئەم دۇخە بەبى ھىچ ھەست و سۆزىك دەبىنىت. لەگەل ئەو ەيشدا، ئەگەر سادىزم بخەيتە ناو ھاو كىشەكەو، چىز و تەنانەت چىزى سىكىسى، لە كردارە دلرەقەكان وەردەگىردىت.

ئەو تايبەتمەندىيە يەكلاكرەو ەيەكى كە دىو ەكانى ترى سايكۇلۇزى جيا دەكاتەو، برىتيە لەو راستىيەكى كە دلرەقى دەگرىتەخۇ بەبى ھىچ مەبەستىك جگە لە وەرگرتنى چىز و خۇشى. ئەمە بۇ خزمەتكردن نىيە لە ئامانجىكى گەورەتر، يان لەبەر نەبوونى كۇنترۇلىكى ناو ەكى نىيە. سادىستەكان تەنياوتەنيا بۇ سەرگەرمى و خۇشى دەيانەو یت ئازارى ئەوانىتر بدەن ھەر بەو شىو ەيەكى كە خەلكى ئاسايى تەماشاي يارىيەك دەكەن.

بەشى نۆپەس

فرىوى دەرووناسى تارىك نارەزووى ئەھرىمەن

فرىو و كۆنترۇلكردنى سىكىسى، تايىبەتمەندى و پالەنرى باوى سايكۇلۇژىي تارىكن كە پىنويستىيان بە تەرخانكردنى بەشىكى ئەم كىتىبە ھەيە. تەقريبەن ھەموو كەسىك ھاۋرىيەكى ھەيە لەسەر بىنەماي پىرەنسىپەكانى دەرووناسى تارىك لەلايەن كەسىكەۋە فرىو دراۋە. لەۋانەيە تۆ لە ھەولتدا بۇ ژووانگرتن ھەولتدابىت شىۋەبەكى كارىگەرىي شاراۋە لە بەرژەۋەندىي خۇت بەكار بېيىت.

ئەنگىزەي سىكىسى مەۋۇ يەكىكە لە پالەنرە ھەرە بەھىزەكان و نەتۋانىنى جىيەجىكردنى دەشىت سەر بىكىشىت بۇ نىگەرانى و نەگبەتییەكى گەرە لە ژيانى كەسەكەدا. بە پىنچەۋانەۋە، ھەندىك لە كەسايەتییە مېژوويە ھەرە بەناۋانگەكان بەۋە ناسراۋن كە ئەنگىزە سىكىسىيەكانىيان بە تەۋاۋى تىر كىردۋە. پاشا و ئىمپىراتۆرەكان زۇرجار جۋانتىرىن ژنەكانىيان پى بەخشاۋە ۋەك پاداشت لە بەرانبەر پىگەي كۆمەلايەتى بەرزىاندا.

يەكىك لە نەۋونە بەناۋانگەكان ۋەك فرىودەرىكى بەھىز برىتییە لە پاشا ھىنرى ھەشتەمى ئىنگلەتەرە. شەھۋەتى بۇ ژنان ئەۋەندە زۇر بوۋە كە

جوولانەوۋەيەكى دىنى نوۋى ھىناۋەتەكايە تاكو رېگە بۇ خۇى خۇش بكات
ئەۋەندەى بىھوۋىت ژن مارە بكات. ئەۋ بە ھەمان شىۋە كۆنترۇلىكى
تەۋاۋەتى بەسەر ژنەكانىدا پىادە كىردوۋە، بە جۇرىك كە چارەنوۋسى
زۇرىكىان سەرپرېن بوۋە.

پاشا ھىنرى يەككىكە لە نموۋنە مېژوۋىيەكانى رۇلى فرىودان و ئارەزوو
لەناۋ جىھانى سايكۇلۇژىاي تارىكدا. بالايى ئەم بابەتە دىارىكراۋە
نىشانەيەكە لەمەر ئەۋەى كە دىۋىكى سەرەكى سايكۇلۇژىاي تارىك
پىكەدەھىنىت. نەتۋانىنى تىگەيشتن لەۋەى فرىو و ئارەزوو چۆن
پەيۋەندىيان ھەيە بە سايكۇلۇژىاي تارىكەۋە، فىرخۋاز روۋبەرۋو
مەغرىفەيەكى ناتەۋاۋ دەكاتەۋە لەمەر بابەتەكە.

كەۋاتە ئايا ھەموو فرىودانىك برىتىيە لە فرىودانى سايكۇلۇژىي؟ نەخىر.
تەۋاۋى فرىودان برىتىيە لە شوئىنپى ھەلگىرتنى مۇۋىكى تر. زۇربەى ئەۋ
كەسانەى لىھاتوو نىن لە كارامەيەكانى بەكاربەرانى سايكۇلۇژىي تارىك،
بە شىۋەيەكى زۇر دەست و پى سىپىانە و نارىكخراۋ ئەمە ئەنجام دەدەن.
بۇ روۋنكردەۋەى ئەم بىرۇكەيە، بىر لەۋ كۆمىدىيە رۇمانتىكە كلاسىكە
بكەرەۋە كە تىايدا كاپرايەك لە سۇراخكردى كچىكدا ھەلە لەدۋاى ھەلە
ئەنجام دەدات. فرىودەرىكى كارامە زىاتر ۋەك رايان گۇسلىنگە لە فىلمى
(خۇشەۋىستى گەمزانەى شىتانه)، يان ۋىل سىمىس لە فىلمى (ھىتچ).
ئەۋان دەزانن چىان دەۋىت و چۆن بەدەستى دەھىنن.

ھەرۋەك لەم بەشەدا تىبىنى دەكەيت، بەكارھىنانى سايكۇلۇژىاي
تارىك لە سۇراخكردى فرىوداندا لە خۇيدا نە باشە نە خراپ. دەشىت
ئەمە تەنيا لە پەيۋەند بەۋ كارىگەرىيەۋە ھوكمى لەسەر بدرىت كە لەسەر
كەسى فرىودراۋ ھەيەتى. بىرگەيەكى ئەم بەشە تەرخانە بۇ تىگەيشتن لە
جىاۋازىي دەرنەنجام لە فرىۋى ئەخلاقى و نائەخلاقىدا.

كەۋاتە ئەم بەشە چۈن بەكار بەھنرەت؟ بەلاى كەمەۋە، ئەمە تىگەشتىنى تۈ لەمەر سايكۇلۇژىي تارىك ۋەك چەمكىكى گشتى تەۋاو دەكات. ھەر كىتەپك ۋردەكارى لەمەر فرىودان نەگرتەخۇ كارىكى ناتەۋاو دەبىت. تۈ بە ھەمان شىۋە دەتوانىت بە شىۋەيەكى پراكتىكى ئەۋ زانىارىيە بەكار بەھنرەت كە ئارەزوۋى دەكەيت. تۈ چ ئەۋەى خۇت يان خۇشەۋىستانت لە فرىودەرانى تارىك بپارىزىت يان خۇت بىتە يەكىك لەۋانە، ئەۋە بە تەۋاۋى ھەلپزاردنى خۇتە. ئەم بەشە تىروانىنت بۇ جىھانى ژوۋانگرتن بە تەۋاۋى دەگۇرەت.

بۇچى فرىۋى سايكۇلۇژىي تارىك؟

يەكىك لەۋ پارسىارە سەرەكىيانەى زۇرجار خەلك ھەيانە كاتىك بۇ يەكەمىن جار ۋوبەۋوۋى بىرۋەكەى فرىۋى سايكۇلۇژى دەبنەۋە برىتتە لە "بۇچى؟"، بۇچى خەلك ئەم رىچكە دىارىكرەۋى بەكىشكرەن ھەلدەبۇرن؟ ئايا باشتەر نىيە ژوۋان بگرت ۋ بە شىۋەيەكى لەسەرخۇ ۋ راستگۇيانە مجامەلەى كەسەك بكەيت؟ تىگەشتن لەۋەى بۇچى خەلك رىچكەى فرىودانى تارىك ھەلدەبۇرن يەكەمىن ھەنگاۋە بۇ تىگەشتن لە ھىزە كارىگەرەكەى.

با وايدابنىن كەسەك خەرىكى ژيانى خۇشەۋىستىي خۇيەتى بەبى بەكارھىنانى ھىچ ئايدىايەك يان تەكنىكىك كە لە جىھانى سايكۇلۇژىي تارىكدا ھەيە. ئەم كەسە ۋەك "ژوۋانگرىكى تەقلىدى" ئامازەى پىدەكرەت. ئەم ژوۋانگەرە تەقلىدىيە كات ۋ پارەيەكى زۇر لە كەسەك سەرف دەكات پىش ئەۋەى پەيۋەندى سىكىسى لەگەلدا دروست بكات. لەۋانەيە ھاۋسەرگىرى لەگەل بكات ۋ بە ئاشكرا بەلنى ۋەفادارى ۋ پابەندى پىيدات.

لەوانەیه ژوانگرە تەقلیدییه که که ئیستا هاوسەریکی تەقلیدییه، دواپی
 بۆی دەرکەوئ ژانیان بەو شیوەیه نییه که وئای دەکرد. هەردووکیان
 پەلەیان لە هاوسەرگیرییه که کرد و ئەوێ هەیانبوو لە ئاست
 چاوەروانییه کاندانەبوو. هەردووکیان بژاردەیه کیانە لە بەردەمدایه. یا ئەواتە
 لەناو هاوسەرتییەکی بی گمانی ناسوودەدا بمیننەوه، یان ناپاکی
 لە یەکتەری بکەن. کێ هیچ کام لەم رێگایانە ی دەوئ؟

ئەم زانیارییه تەقلیدییه نادلگیرە دەشیت بەراورد بکریت بە فریودەریکی
 ناسوودە که سایکۆلۆژیای تاریک بەکار دەهینیت بۆ بەدەستەینانی
 هەرچییه که دەیهوئ لە بواری رۆمانسیه تدا. بەلای ئەو که سهوه،
 ئەوێتر گرتگ نییه، چونکه دەزانیت بەکارهینانی سایکۆلۆژیای تاریک واتە
 ئەوێ که هەمیشە بتوانیت که سێکی تر بدۆزیتەوه. ئەمە وایلێدە کات
 ئەقلیه تیکی بیباک و ناموحتاجانە ی بۆ ژیان هەبیت.

ئەگەر فریودەریکی ناسوودە بریار بدات لە کۆتاییدا جیگیر ببیت، ئەوا
 بەبی هیچ هەستیکی "جیگیربوون" یان پەلەکردن بۆ ناو یە که مین
 پەیهەندی هاوسەرتی که رێکەوتی کردوو ئەمە دەکات. لە راستیدا ئەمە
 سەر دەکیشیت بۆ هاوسەرتییەکی ناسوودە تر و بەختەوه تر، چونکه ئەمە
 لە زۆر و زەبەندییه وه هاتوو ئەک لە که می و دەگمەنییه وه.

که واتە فریودەریکی ناسوودە چۆن دەتوانیت ئەوهەندە سەرکهوتوو و
 کاریگەر بیت لەناو جیهانی ژوانگرتندا؟ بە هۆی هیزی ئەو
 پره‌نسیپانەوهیه که لێی تێدەگەن و ئەو کارامه‌یه‌ش که هەیانە لە
 جیبه‌جیکردنی تەکنیکه‌کاندا. لە سەرانه‌ری ئەم کتیبه‌دا، تۆ چەنده‌ها
 نموونه‌ت هەیه‌ له‌مه‌ر ئەوێ چۆن سایکۆلۆژیای تاریک دەتوانیت لە زۆر
 روه‌به‌ری ژياندا کار بکات. بۆچی جیهانی ژوانگرتن و فریودان ئەبیت
 جیاواز بیت؟

يەكېك لەو سوودە سەرەكياڭەي بەكارھىنەرانى سايكۇلۇژىي تارىك بەدەستى دەھىنن بە بەراورد بە ركا بەرەكانيان، ئەو ەيە كە تىگەشتىن بە ئەقلى مرۇف تەقريبەن ەك چەكىكى نەھىنى وايە. ئەگەر شىوازە تەقلىدىيەكە ئەو ەي بە تىيادا كابرى دەست و پى سىي بە شىو ەيەكى كوئرانە ساتمەي جىھانى رۇمانسىيەت بكات، قىوولى ئەو ەيە بكات كە دىتە رىگەي، فرىودەرى كارامە قەناس بەدەستىكە، راوى ەەرچىيەك دەكات كە دىتە رىگەي لە كاتە دىارىكرارو ەكەدا.

كەسىك كە پەرسىيەكانى سايكۇلۇژىي تارىك لەناو جىھانى ژووانگرتندا تاقى دەكاتەو، بە ئەگەرىكى زۆرەو ە سەرى دەسوورمىت لەو ەي چۆنچۆنى ئەزمونەكەي جىاوازە لە رابردووى گوماناوى و پىوئىستىبون و نائەمنىەت. جىي سەرسوورمانە كە بەكارھىنەرى سايكۇلۇژىي تارىك نەك تەنبا بۆي دەردەكەوئ كە ەستىكى باشتى لەمەر ئەنجامەكانى خۇيدا ەيە، بەلكو بە ەمان شىو ەيە بۆشى دەردەكەوئ كە ئەو خەلكەشى كارلىكى لەگەلدا ەيە، خۆشىيەكى زۆر لە ئەزمونەكە دەبىنىت. ئەمەيش بە ەوى ئەو ەي كە سايكۇلۇژىي تارىك ئەو ەي فىرى فرىودەرىك دەكات كە خەلكى لەناو جىھانى رۇمانسىدا بۆي دەگەرپن و ەروەھا فىرى فرىودەرەكە دەكات چۆن دابىنى بكات.

زۆرىك لەو خەلكەي كە بۆ يەكەمىن جار مەعريفەي سايكۇلۇژىي تارىكان ەيە لەمەر جىھانى ژووانگرتن و فرىودان ەك ساتىكى شاگەشكەيى باسى دەكەن. بەكارھىنانى ئەم تەكنىك و ئايدىيانە توانايان دەداتى تاكو لە كۆتايىدا ئەو بەدەست بېھىنن كە لە ژيان دەيانەوئ و قوولترىن و كۆنترىن ئارەزوو ەكانيان بەدى بھىنن.

ئايا فریودانی تارىك خراپه؟

يەككىك لەو پرسىيارە ھەرە باوانەى ئااشناكانى فریوى ساىكۆلۇژىي تارىك دەيکەن ئەو ەيە كە ئاخۇ تەكنىكەكان ئائەخلاقىن يان خراپن؟ تەقرىبەن ەك ھەر شتىكى تر، فریوى ساىكۆلۇژىي تارىك لە خۇيدا نە خراپە و نە باش. شىوازی بەكارھىنانى، ئەو ە ديارى دەكات كە چ ھوكمىكى ئەخلاقى لەسەر بدرىت. بە شىو ەبەكى گشتى، خەلك فریوى ساىكۆلۇژىي تارىك بە سى پالەنەرى سەرەكى بەكار دەھىنن- بۇ يارمەتیدانى ئەو خەلكەى كە فریوى دەدەن، بۇ زیان گەياندن بەو خەلكەى فریوى دەدەن و بۇ يارمەتیدانى خۇيان.

زۇرىك لە خەلكى بەلایانەو ەوورسە باو ەركەن كەسىك دەچىتە ناو جىھانى فریودانى ساىكۆلۇژىي تارىك بە نیازى ئەو ەى يارمەتى كەسىكى تر بدەن. بە دلنایىيەو ەو ەموو فریودەران خۇپەرست و بىياكن، وایە؟ نەخیر وانىيە.

يەككىك لە بىرۇكە ھەرە بەناوبانگەكانى جىھانى فریودان برىتييە لە "جىيان بەھىلىت باشتەر لەو ەى بىاندۇزىتەو ە". ئەو خەلكەى ئەم تىروانىنەيان ەەيە وەھا ەست دەكەن كە پىويست ناكات كەسىك لە پرۇسەى فریوداندا "لەدەست بدەن". ەردوو لا، فریودەر و فریودراو دەتوانن خۇشى لە ئەزموونى براو ەبراو ەبىنن كە تىايدا كەس نادۇرىت.

كەوايە كەسىك چۇن خۇشى لە شىوازیكى ژيانى فریودەرانە دەبىنىت لە كاتىكدا دلنایا بىتەو ە كەسەكە باشتەر لە پىشوو جىدەھىلىت؟ راستەوخۇ درۇنەكردن يان گومرانهكردنى قوربانى، بىرۇكەى سەرەكىي پشت فریودانى ئىتيكىيە. يەككىك لە نىشانە ھەرە باو ەكانى خەلكى ناراست برىتييە لە "ئاراستەكردن" بە پىدانى بەلىنى جىھانىك بەلام نەبردنەسەرى ھیچ. فریودەرە كارامەكان بەلىنىك نادەن كە نەتوانن

بېبەنەسەر. لەبرى ئەمە، ئەوان تەنیا رېگە بۆ كەسى فريودراو خۇش دەكەن كە نوقمى ساتەوختەكە بېيت و بە تەواوى خۇشى لە ساتەوختەكە بېينيت.

كەسانى تر بە پالنهري كەمتر بېگەردەوہ داخلى جىھانى تىكشكاندنى سايكۇلۇژىاي تاريك دەبن. گرنگيدانيان تەنيا بۆ رازيكردى پئويستى و ئارەزووہكانى خۇيانە و بە خۇشحاليپەوہ ئازارى ئەو كەسە دەدەن كە ئەمان فريوى دەدەن. نارسييسيزمىكى وەها بە شيوہيەكى ناكۇكئاميز سەرنجراكيشە بۆ ھەندىك خەلك كە بە شيوہيەكى نامۆ چەندىن جار دەگەپنەوہ بۆ دۇخى كەوتنەبەر بەكاربردن.

رەفتارى كەسنىك كە خەرىكى فريودانى سايكۇلۇژىيە بەبى گرنگيدان و لە پىناو ئاسوودەبوونى خود، زۆرجار رووبەرۋوى كيشەى دەكاتەوہ. ئەگەر خەلكى بچىتە ناو جىھانى فريودانەوہ بەبى تېروانىنىكى ھىچگەرايانەى بىباك، ئەوا لەوانەىە كيشە دروست بېيت. ئەم جۆرەى فريودەر زۆرجار دەكەويتە ناو بارودۇخىكى ھەبوونى مندالى نەويستراو و پيدانى پارەيەكى زۆر بە نەفەقەى مندال. ئەگەرى ھەيە ئەمانە بە ھەمان شيوہ بىنە مايەى توورەبى ئەو مەعشوقانەى فريويان داون. ئەو كەسانەى لە رادەبەدەر ئازان لە تەقەلا فريودەرەكانياندا، لەلايەن مەعشوقەكانى پيشوويان ئازار دراوان يان كۆزراون.

ئىستا تاوتويى دوو ئاراستە لەبارەى فريوى سايكۇلۇژىاي تاريك دەكرىت- ئەوانەى ئامانجيان يارمەتيدانى ئەوانيترە و ئەوانەى ئامانجيان ئازاردانى ئەوانيترە. ئىمە ئىستا ئاراستەى سىيەم دەپشكنىن- ئەو كەسەى تەنيا بىر لە ئەزموونى خۇى دەكاتەوہ.

ئەو كەسەى فريودانى سايكۇلۇژىاي تاريك وەك تەكنىكىك بەكار دەھىنيت كە تەنيا پەيوەندى بە ژيانى خۇى و دەرئەنجامەكانيەوہ ھەيە،

بە ئەگەرىڭكى زۆرەۋە پرۇسەى فرىودان ۋەك "خۆپەرەپىندانىك بە دەرمان" دەپىنىت. پرووبەرووبوونەۋە لە دژى غەرىزەى مروۇف بۇ مانەۋە لە زۇنى ئاسوودەىى و ئاشنايەتى و لەبرى ئەمە فراوانكردىنى سنوورەكانى ئەو شتەى مومكىنە لە جىهانى ژووانگرتندا، مروۇف ناچار دەكات خالى بەهيز و خالى لاۋازى خۇى بە شىۋازىكى دلرەقانە سۇراخ بكات.

ئەم جۆرە خەلكانە، بەو شىۋەبەى كە باس كران، بە ئەگەرىڭكى زۇر خۇشى لە سۇراخكردن و بەكاربردنى رېسا كۆمەلايەتییەكان دەپىنن، چونكە بەشىكن لەو رۇمانسىيەتەى بەدۋايەۋەن. ئەم جۆرە رېچكەيە ھاۋشىۋەيە لەگەل ئەۋەيان كە كەسىك لە رېڭەى زنجىرەيەك تەقەلا و خۇباشكردن لە قەلەۋىيەۋە بەرەو تەندروستى ھەنگاۋ دەنىت. ئەو كارىگەرىيەى لەسەر ئەو كەسانە ھەيانە كە فرىودى دەدەن، بەلايانەۋە كەمتر گرنگە بە بەراورد بەو كارىگەرىيەى فرىودانە تارىكەكەيان ھەيەتى لەسەر خۇيان.

خالى دەستېڭى فرىودان

ئىستا تۇ چەمكى بىنچىنەىى فرىودانى سايكۇلۇژىي تارىك و ھۇكارى ئەمەى كە بۇچى خەلك بەكارى دەھىنن دەزانىت. بە ھەمان شىۋە تۇ بەئاگايت لەۋەى دەشىت ئەو خەلكانە باش، خراپ يان بىپاك بن. كەۋاتە ئىستا پالنەر و نىازى فرىودەرانى سايكۇلۇژىي تارىك پروونە، چۇنچۇنى ئەو كارە دەكەن كە دەيكەن؟

بە ئەگەرىڭكى زۆرەۋە زۆربەى فرىودەران "رېبەر"ىكىان ھەيە كە تەقەلاكانيان و تاكىكەكانيان لەم فەلسەفەيەدا ئاراستە دەكات. لە تاۋىكردنماندا بۇ ئەم فەلسەفە جىاۋازانە، ئىمە زۇر بىرۈكەى ئاشناى سايكۇلۇژىاي تارىك بەدى دەكەين. فرىودان زۇرجار ئەو پرووبەريە كە

تايىدا بىرۈكە سايكۇلۇژىيەكان لە تيۈرەي ئەبستراكتەۋە بەرەۋ پراۋەي كىردارى دەپۇن.

شنيۋازىكى فريودانى سايكۇلۇژىيە تارىك بىرىتييە لە دەكاركىردنى پىرۇسەيەكى رەقى بونىادىمەند. ئەۋ فريودەرەنە ۋەھا ھەست دەكەن نەخشەي زىنجىرەي بەكىشكىردىيان بۇ ئاستىكى دەقاۋدەق ۋ تىرۋتەسەل دانائە. ئەۋان پىرۇسەيە فريوى سايكۇلۇژىيە بە پىشېنىكىراۋ ۋ كۆپىكىراۋ دەبىنن. ئەگەرى ھەيە سىستەمەكانىيان بە شىۋەيەكى دىارىكىراۋ بۇ ئەۋان كاريگەر بىت، بەلام بە شىۋەيەكى گىشتى بۇ ئەۋ كەسانەي تىرىش كە دەتۋانن بە شىۋەيەكى رېكۆپىك لىيان تىبگەن ۋ جىبەجىنى بگەن.

نىشانەيەكى ئەۋ جۈرە فريودەرەنە بىرىتييە لە بەكارھىنانى زىنجىرەيەكى قۇناغە جىاجىياكان. ھەندىكىيان ئامانجەكەيان بەرەۋ زىستىك ھەستى بونىادىمەند ئاراستە دەكەن، ۋەك ھەستى بايەخدان، دواتر بەكىشكىردن ۋ دواتر بەجۈشھىنان. ئەۋ فريودەرەنە پىرۇسەيە فريودانىيان ۋەك زىنجىرەيەك بازگەي تىپەپوون دەبىنن، بۇ بەدەستەھىنانى كۇتا ئامانجىيان.

يەكەك لە خالە بەھىزەكانى سىستەمىكى بونىادىمەندى فريودان ئەۋەيە كە ھەستىكى دلىياي دەداتە ئەۋانەي پەپىرەۋى دەكەن لەمەر ئەۋەي كە ھەمىشە دەزانن دەيانەۋىت دواتر چى بگەن. پىۋىست ناكات ئەۋان نىگەرەن بن لەبارەي ئەۋەي كە دواتر چى بگەن، چۈنكە پىرۇسەكە خۇگرتنى تىايە ۋ دەبىتە رۆتىنىك، ھەرۋەك لىخۇرپىنى ئۇتۇمبىل يان ددان شتن. لايەنىكى نىگەتىقى ئەم شىۋازە رەقە ئەۋەيە كە دەتۋانىت كىشە بىنئەۋە كاتىك كەسىك بەۋ شىۋەيەي نىازكراۋە ۋەلامگۇ نىيە. فريودەرە بونىادىمەندەكان ھەندىكجار ئەۋ فاكتە نادىدە دەگرن كە خەلك مەۋف گەلىكى چاۋەرۋاننەكراۋن، نەك سىستەمى كاريپكىردنى كۆمپىوتەرى.

ئەو شىۋازى فريودانەى كە بە بەھىزترىن شىۋە بە بەراورد بە شىۋازى بونىادىمەند دەردەكەۋىت برىتتىيە لە شىۋازىكى "سروشتى". ئەمە برىتتىيە لە ئىشكرىن لەسەر دۇخە ھەستىيە راستەقىنەنى كە ھى فريودەرەكەن و پاشان بە شىۋەيەكى سەربەستانە بۇ ئەو كەسەى دەيەۋىت فريوى بدات دەرياندەبرىت. بۇ نموونە، كەسىك كە ئەم جۇرە فريودانە نابونىادىمەندە بەكار دەھىننىت بە ئەگەرىكى زۇر قابوۋى پىكھاتەى ھەستى خۇيەتى و بىر لەۋە دەكاتەۋە كە چۇن كاملى بكات. پاشان ئەۋان بە شىۋەيەكى دەركەى ئاراستەى خەلكى تىرى دەكەن. فەلسەفەى بىچنەى پىشت ئەم شىۋازە برىتتىيە لە "من ناتوانم وەھا لە خەلكى تر بىكەم ھەست بە باشى بىكەن تاكو ئەو كاتەى كە من ھەست بە باشى دەكەم."

فريودان بە شىۋازى ھىپنۇتىكى و (ئىن ئىل پى) لىقىكە لە فريودانى سايكۇلۇژىي تارىك و ئەو بىرۋكانەى كارىگەرى دەخەنە سەر چەمكە گىشتىيەكە. بە پىچەۋانەى فريودانى بونىادىمەند يان جۇرە سروشتىيەكە، فريودانى ھىپنۇتىك/ئىن ئىل پى، برىتتىيە لە جۈۋلاندنى ھەندىك دۇخى ھەستى دىيارىكراۋ لەۋ كەسەدا كە ئامانجى فريودانەكەيە و پاشان بەستەۋەى ئەم دۇخانە بە فريودەرە ھىپنۇتىكەكە.

بۇ نموونە، لەۋانەيە شىۋازى ئىن ئىل پى بۇ فريودان برىتى بىت لە رىخۇشكرىن بۇ كەسىك تاكو تاۋتۈنى ھەستە پۇزەتىقە چىرۋىرەكانى بكات و پاشان ئەم ھەستانەى بىستىتەۋە بەۋ كەسەى تىيادا بزۋاندوۋنى، واتە فريودەرەكە. ئىنجا كابراى فريودەر دەتۋانىت خۇششىيەكى جەستەى چىر لە قوربانىيەكەيدا بەھىننىتەكايەۋە، ئەمەيش لە رىگەى ئاراستەكرىنى ئامازەيەكى دىيارىكراۋ تۈن يان دەنگ.

بەكارھىنانى زۈۋۋۋى فريودانى ھىپنۇتىكى، تەكنىكىكى قوۋرسە. ئەمەيش چونكە شتى كەم ھەن بەرگرى لە قوربانىيەكەدا دروست بىكەن.

فریودانی بونیاد مەند لانی کەم بە "ئاسایی" دەردە کەوێت لە کاتێکدا کە فریودانی ھینپۆتیکى وەھا نییە. ھەندیک کەس بەباشى وەلامگۆن بۆ ئەو تەکنیکانە، لەگەڵ ئەوەیشتا، ئەوانەى وەلامگۆن، بە ئەگەریکی زۆرەو لە سۆنگەى گونجاویتی لەگەڵ فریودەرى ھینپۆتیکیدا زۆر لەبارن.

ھەندیک فریودەرى سایکۆلۆژى دەتوانن داینامیکە نەریتیەکانى فریودان و رۆلە رەگەزیەکان ئاوەژوو بکەنەو. بۆ نموونە، دیدى گشتى فریودان، بە درێزایی میژوو، ئەوەیە کە پیاو لایەنێکی شەپانگیزە و ژن رۆلێکی پاسیف دەگێرێت. ئاوەژووکردنەوێ ئەمە دەشیت سەر بکیشیت بۆ دەرھاوێشتەى بەھیز. ھەندیک پیاو پێیان وەھایە دەتوانن رینگە بە خۆیان بدەن ببە خەلاتەکە، واتە ئەو کەسەى کە راو دەکرێت. دەشیت ئەم ھەلگەرانەنەوێەى رێسا چاوەروانکراوە کە سەر بکیشیت بۆ گۆرانێکی تازە لە رۆتینە سوواوەکەى ژووانگرتن بۆ ھەمووان.

فریودەرانى سایکۆلۆژى مێنە بە ھەمان شێوە دەتوانن ئاوەژووکردنى داینامیکە نەریتیەکانى فریودان تاكو ئاستى کاریگەر بەکار بھێنن. ھەندیک پیاو بە شێوەیەکی سەراپاگیر دەکەونە ژێر بارى قوورسەو ئەگەر ژنە کە شەپانگیز و راوچیە بروابەخۆیە کە بێت و ژنانێکی زۆر بە ھەمان شێوە ھەستێکی بەھیزی و چالاکبوونی وەھا پێشان دەدەن کە لە ژيانى رۆمانتیکى خۆیاندا ئەزموونیان نەکردووە.

ھەندیک کەس بە ھەمان شێوە بە نیازى ئازادبوون لە کۆت و بەندى تاکھاوسەرى کە سالانێکی زۆرە تیایدا چەقیون، دەچنە ناو جیھانى فریودانى سایکۆلۆژیەو. ئەم شیوازە ھەندیکجار بە فرەپەيوەندى رۆمانسى ناسراوە. لەگەڵ فێربوونی تەکنیکە سایکۆلۆژیە تارىکەکان، ئەم جۆرە فریودەرە دەتوانیت سۆراخى ئارەزوو راسەقینەکانى بکات بە جۆرێک کە والا، راستگۆیانە و کاریگەر بێت.

تەكنىكەكان

ئىستا تۆ "پرەنسىيە رېنوينەكان"ى پشت شىۋازەكانى سايكۇلۇژى بۇ فرىودان و ئەو پالەرانە دەناسىتەوۋە كە خەلك ھەيانە بۇ جىيەجىكردىيان. كەواتە خەلكى كىتومت چۆن ئەم بىرۈكە و تىۋورىيانە وەردەگىرنە سەر ئەرزى واقع؟

"شىۋازى ناراستەوخۇ" تەكنىكىكى سەرەككە لىناۋ جىھانى فرىوداندا. ھەلەيەك كە زۆرىك لە خەلكى لە جىھانى ژووانگرتنى تەقلىدىدا، دەستىكىكى بىتاميان ھەيە كاتىك خۇيان بە ئامانجىك دەناسىنن بۇ فرىودانى.

"چاۋەكانت جوانن"، "تۆ جوانىت"، "گۇرانيەكى خۇشە، واىە؟" ھەموو ئەمانە نمونەى دەستىكە ھەرە سوۋاۋەكانى گىفتوگۇن. بۇچى ئەمانە زۆر خراپىن؟ ئەگەرى ھەيە ژنان چەندەھا جار گۇبىستى ئەمانە بوۋىتن و دەستەجى بابەتەكەيان گۇرېبىت كاتىك گۇبىستى بوون. كاتىك فرىودەرىك ئەم دېرە بىتامانە بەكاردەھىنىت، ئەوۋە دەگەيەنىت كە ئەو كەسىكى بىتامە.

دېرى يەكەمى ناراستەوخۇ ھەناسەيەكى ھەۋاى تازەيە بە بەراورد بە دېرە سوۋاۋەكان. دېرىكى يەكەمى ناراستەوخۇ ھەر سەرەتايەك لە سەرەتاكان دەگرىتەوۋە بۇ زەمىنەسازى كارلىكىكى كۆمەلايەتى بەبى ھىچ ئامازەيەكى سىكىسى. زۆر جار ئەمە لە شىۋەى پرسىارىكى سەرسوۋەھىن ئاراستە دەكرىت. بۇ نمونە، لەۋانەيە ئەو فرىودەرى قسەيەكى سەرەتاي ناراستەوخۇ بەكار دەھىنىت، بېرسىت "ئەمە بۇ من يان ئەو ھاورىيانەم كە لەۋىن يەكلا بىكەرەوۋە- پىاۋان يان ژنان زىاتر درۇ دەكەن؟" ئەمە وتوئىزىك

دېنېتەكايەوۈ و فریودەرەكە وەھا پېشان دەدات كە كەسكى جى بايەخ
بىت كە هېچى ناوېت جگە لە وتوئىزىكى باش.

دېرەكانى سەرەتا بە ھەمان شىۋە كەلكى ئەو ەيان ھەيە ئەگەرى رەفر
نەھىلىت. كەسكى كە دېرى سەرەتاي ناراستەوخۇ دەرەدەپرىت خۇى فەرر
ناكات و شتىك كە فەرر نەكرىت رەتكردنەوۈى زەحمەتە.

بەلگەى كۆمەلايەتى تەكنىكىكى ترى سەرەكىيە لە جىھانى فریودانى
دەروونى تارىكدا. ئەو كەسانەى كە باون، زۆر سەرنجراكىشتەن لەوانەى
باو نىن. بۇچى؟ ئەو ەپەوۈندى بە غەرىزەى مرۇقەوۈ ھەيە كە وەھا
دادەنىت ئەگەر كەسكى زۆر جىنى بايەخ و دلگىر بىت ئەوا
تايەتمەندىيەكى جياكەرەوۈى ھەيە. جارى وەھا ھەيە كەسكى وەك
ملۇزم وايە بۇ ھەموو خەلك، بەلام دەبىتە جىنى سەرسامىي كەسكى
تەنھا. لەوانەيە وا باشتە بىت كەسكى وەھا ھەر تەنيا و خاوەن پئويستى
بىت.

كەواتە چۆن دەكرىت بەلگەى كۆمەلايەتى لە بوارى فریوى دەروونىدا
بەكار بىت؟ ئەمە حالەتىكە تايىدا "پېشاندان زۆر لە وتەن بەھىزترە".
زۆرىك لە خەلكى ھەلەى ئەو ەئەنجام دەدەن كە باسى باوبوونيان يان
سەرکەوتنىان دەكەن بە شىۋەيەك كە وەك پۆزلىدان يان رەفتارىكى
نائاسايى دەرەكەوېت. وا باشتە لەگەل چەند كەسكى جى بايەخ و
دلگىر لە يانەيەك يان كافىيەك لەسەر مىزىك بىت. ئەمە بەھاي
كۆمەلايەتى دەگەيەنىت بەبى ئەوۈى كە بىدەيتەوۈ بە دەموچاوى
كەسكىدا.

بە شىۋەيەكى ديارىكراو بەكارھىنانىكى بەلگەى كۆمەلايەتى فریودەرە.
با فریودەرىكى سايكۇلۇژىي ديارىكراو لە بارىك يان يانەيەك بىننىە
بەرچاومان. ئەو كچىك دەبىنىت و دەيەوېت قەسى لەگەلدا بكات. لەبرى

راسته وخۆ نزیك كهوتنه وه لهو كهسهى كه دهيه ويت قسهى له گهل بكات،
يه كه م جار له كهسيكى تر نزيك ده كه ويته وه، وتويزيكي له گهل ده ست
پنده كات، پاشان ده چيته لاي ئامانجه بنه ر هتبيه كهى و ده ست ده كات به
كار ليك كردن له گهل ليدا. ئه مه چه زه رى ته نيا بوون ناهي ليت كه به پيچه وان ه وه
بوونى هه يه. ده شيت ئه مه به هه مان شيوه كي بر كنيه كى پر ئيره ييانه
له نيوان ژناندا به يتيته كايه وه

ده ركه وتن وه ك سه ر سه ختيك، يه كنيكه له ته كنيكه ده روونييه
تاريكه كان كه ئه وان هى په يوه ندى رومانسي دروست ده كهن په ي پي
ناهن. زۆر بهى خه لكى ئه وه هه له يه ده كهن كه زۆر گه رمو گو ر و تامه زرۆ
ده بن و زۆر ده ر ده كه ون. نمونه يه كى ئه مه بري تيه له وه كه سهى كه به
هيمنى چاوه رپيه له كاتيكا كچيك له بار يك به ته واوى فه راموشي
ده كات يان ژنيك كه به رگه ي شيوه يه ك له بيوه فاي يان بي ريزي
كه سيك ده گر يت كه په يوه ندى له گهل ليدا هه يه. پيچه وان هى ئه م پيشاندانى
ستاندار ده كه سييه زمانه بري تيه له نمايشى "سه ر سه خت بوون". ده شيت
ئه مه چه ند شيوه يه ك بگري ته خو.

ته كنيكيك كه په رنسيي "سه ر سه خت بوون" به كار ده هيني ت بري تيه له
دوور كهوتنه وه له ئامانجي فريودانه كه ئه گه ر پيويستي كرد. بۆ نمونه،
ئه گه ر ئامانجه كه زۆر قسه له روو بيت، فريود ه ره كه ده تواني ت به شيوه يه كى
مه به ست دار بلي ت "تۆ ته واو" ئينجا لا بكا ته وه و بروات. زۆر بهى كات،
ئامانجه كه سه رى ده سوور ميت له م ره فاره نا ئاساييه و خوشى ده بينيت له
په يوه ندى له گهل كه سيك كه هه نديك پيوه رى هه يه و بروابه خو بوونى
زۆره.

شيوازيكي ترى سه ر سه خت بوون بري تيه له به كار هينانى و رايانه ي
پلارى و رايانه له كاتى كار ليك كردندا. زۆر بهى خه لكى، كاتي ك هه ول

دەدەن فریوی کەسێک بدەن، لەرادەبەدەر پۆزەتیقن. ئەوان بەردەوام و یەک لەدوای یەک گەفت و لەفتی خۆش دەردەبرن، بە ھەموو ئەو نووکتانە پێدەکەنن کە دەیبیستن و بە گشتی ھەموو شتێک دەکەن بۆ ئەوەی تێگەشتنی خۆیان لەناو چوارچێوەی "جوان بەس بیتام"دا بەند بکەن. بە دەربڕینی پلاریک، فریودەرە کە "چقل" یکی ھەستی گالتهئامیز دینیتە ناووە کە کەسی ئامانج نزیک دەخاتەو.

یەکیک لە پالەنرە سەرەکییەکانی پشت ئەزموونی مرۆف بریتییە لە سۆراخکردنی ئەو شتە کە نوێ و دلخۆشکەرە. ئەمە بە شیوەیەکی دیاریکراو لە ناو جیھانی رۆمانسیدا راستە، کە تیایدا زۆربەی خەلکی بەدوای خۆشی و شادیدا دەگەرین. دێرە سوواوەکان و قسەکانی ناو ژوانەکان وەھا بلابوونەووەتەو کە چیتەر کار ناکەن. ئاراستەییەکی تر لە بەرانبەر ئەم نەخۆشییە بیتامی، بریتییە لە فیربوونی ئەوەی کە چۆن بە شیوەیەکی باش دەرکەوێت.

دەشت چەمکی دەرکەوتن بە شیوەیەکی باش بەو پراوە بکریت کە یەکەم جار تیبینی ئەو بکەیت چۆن ھەر کەسیکی تر ھەلە دەکات. ھەر کە ئەمە ڕوون بوووە، دەبێت فریودەرە کە ئەو لەبەرچاو بگریت کە ئەم کردارە ھەلە چ ھەستێک لای کەسە بەئامانج گیراوە کە دروست دەکەن. ھەر کە ئەمە ڕوون بوووە، فریودەرە کە دەتوانیت پارچەکانی وەلامە کە بەیەک بگەیهنیت بۆ وەلامدانەوێ پرسیاری ئەوەی کە "چۆن کەسی بەرانبەر کاردانەوێ کە باش دەبێت؟"

ھەندیک لەو ڕینگا ھەرە باوانە دەرکەوتن بە شیوەیەکی باش بریتین لە پۆشینی جلۆبەرگ بە شیوەیەکی باشتر یان کەمیک سەرنجراکێشتەر لە خەلکی دیکە لە بواری کەدا. بۆ نموونە، ئەگەر شوێنێک زۆر ڕەمەکی و ڕەشۆکی بیت، پۆشینی جلۆبەرگ بە شیوەیەکی سادەتر دەشیت

سوودېكى زورى ھېيت. كەس ناليت قاتىكى نمرە يەك بۇ يانەيەكى
وهرزىشى لەبەر بكة، بەلام خستەگەرى تەقەلايەكى زياتر لە راستيدا
دەشيت زور كارىگەرتر بيت.

بونيدانى چوارچىۋەيەكى رېبەرىكردن تەكنىكىكى بەكەلكى ترە لە
جىھانى فرودانى ساىكۇلۇژىدا. زۇربەي خەلكى دلخۇش بەۋەي كە
رېبەرايەتى بكرىن. سستى و ناچالاكى يەكىكن لە تايبەتمەندىيە ھەرە
بىتامەكان لە مرۇڤدا. رېڭاكانى پىشاندانى چالاكبوون و توانا بۇ
رېبەرايەتىكردن برىتىن لە ھاتن و چوون لە شوپنەكەتدا، گۆرىنى شوپن
و نەترسان لەۋەي كە ناھاورا بيت لەسەر شتىك كە دەوترىت. زۆرىك لە
خەلكى، بە تايبەت پياۋان، ھەلەي ئەۋە دەكەن كە پابەند نەبن بە
بنەماكە، بەۋەي رەفتارى پىچەۋانەي ئەم بنەمايە ئەنجام بدەن و سست و
ناچالاك بن ۋەك گەلەي بەر با، نەك ئەۋەي بەھىز و زال بن و بزەن
چيان دەۋىت.

تەۋاكەرى زانىنى چۆنىتى رېبەرايەتىكردن برىتتىيە لە چۆنىتى
داخستن. كاتىك بەسەر ببە لە قسەكردن لەگەل ژنانى ناو ژيات و
ئەگەرى ھەيە ئەۋان زور چىرۇكى پياۋانت لا باس بكەن كە رارا و سست
بوون پەيۋەست بە كاتى يەكەمىن ماچيان و يەكەمىن پەيۋەندىي
رۇمانسىيان. رارايى ژنىش بە ھەمان شىۋە دەشيت پياۋان سارد بكا تەۋە.
بىرى لى بكەرەۋە. كى دەيەۋىت لەگەل كەسىك بيت كە تەنانت نازانیت
چى دەۋىت. رۇدبوون و يەكلاكرەۋەبوون و تواناي ھەنگاونان پىكھاتەي
سەرەكىن لە زامنكردى فرودانى ساىكۇلۇژى.

ھەندىك لە فرودەرانى ساىكۇلۇژى لە راستيدا توانايان ھەيە
تايبەتمەندىيە ساىكۇلۇژىيە تارىكەكان جەلەو بكەن، ھەرۋەك ھەندىك
رەگەزى دەرۋوننەخۇش لە سۇراخكردى ئامانجە رۇمانسىيەكاندا. يەكىك

له تايبه تمه ندييه هه ره بهرچاوه كانى كه سيكى دهر ووننه خوښ برى تيه له تواناى ههست نه كردن به ترس كاتيك مامه له له گهل خه لكى تردا ده كات. زوربه ي پياوان و ژنان به ترس ئيفليج ده بن، به تايهت ترسى ره تكدنه وه له لايهن نهو كه سه وه كه بايه خى پيددهن. ته كنكيكى ديارى كراو هه يه كه ده شيت لاييه وه فير بين له نموونه ي دهر ووننه خوښه چاونه ترسه كان و به كار ديت بۇ كۆنترۆلكردنى ترس.

كهوايه چۆن چۆنى كه سيك ترسى ره تكدنه وه كۆنترۆل ده كات؟ ئاسانه. به وهى كه چهنده ها جار رهت كراي ته وه و دركى به وه كرد بيت كه نه وه نده يش ناخوش نيه. پى به پى كات، فريوده ره سايكۆلۆژيه كان بۆيان دهر ده كه ويته هه ميشه وا باشته نهو كه سه بيت كه ههولى داوه و شكستى هيناوه نهك نهو كه سهى كه بروابه خو بوونى هه ولدانى نيه. ههنگاونان له خويدا ده بيته پاداشت و فريوده ره كه راپاي و له پرۆسه كه دا نيگه رانييه كه ي نامى ت.

نهو كه سانهى نهام له ههست دامالينهى ته كنكيكى ره تكدنه وه ده خه نه ناو كرداره وه، دركى نهو هيان لا پهيدا ده بيت كه چهندهى كه متر له ره تكدنه وه بترسن، نهو هنده يش كه متر به راستى رووده ات. بروابه خو بوون و هيمن بوون له كاتى كارلىك له گهل خه لكى نويدا يه كيكه له به ره هه مه لاوه كيه كانى نهام ميتۆده. چهندهى كه سه كه له سه ره تادا رهت بكري ته وه، نهو هنده كه متر ترسيان له ره تكدنه وهى ئاينده ده بيت. نهامه له سه ره كه وتنى واقيعى و ره تكدنه وهى كه متر دا به رجسته ده بيت! تاقى بكه وه و بيبينه!

بەشى دەيەم

كەيسەكان

ئىستا تۆ بىرۆكە سەرەككەكانى پىشت سايكۆلۇژىي تارىك و شىۋازى پىادەكردنى ئەم بىرۆكانە لە چەندەھا بارودۇخدا دەزانىت. ئەمە بەھىزە، بەلام لە خۇيدا بەس نىيە. بەۋەى كە كاتى خۇت وەربگريت بۇ فېربوون لە بارەى سايكۆلۇژىي تارىك لە رېگەى شىكردەنەۋەى جىھانى واقىعى كەيسەكانەۋە، ئەۋا بۇت دەردەكەۋىت كە چۇن بىرۆكەكانى ناو ئەم كىتەبە بەرجەستە دەبن.

كەيسەكانىش بە ھەمان شىۋە چاۋت دەكەنەۋە و لە خۇياندا چىرۆكى سەرنجراكىشن. ئەمانە بەرچاۋروونىت دەدەنئى لە بارەى جۇرە سايكۆلۇژىيە ھەرە دەگمەنەكانى خەلكى سەر ئەم زەۋىيە.

ھەر كەيسىك لە كەيسەكان پىشاندىرى نىشانەكانى دەروونناسى تارىكە. ئەۋا فاكىتانەى پەيۋەندى ھەيە بە ھەر يەك لە كەيسەكانەۋە بە شىۋەيەكى ئاسانكراۋ خراۋەتەرۋو. ھەر كەيسىك لە كەيسەكان راستەۋخۇ پەيۋەندى ھەيە بە سايكۆلۇژىي تارىك كە لەم كىتەبەدا باس كراۋە رېگەخۇشكەرە بۇ ئەۋەى بە شىۋەيەكى واتادار لىتى تىبگەيت.

ئەۋا كەيسانەى لىرەدا باس كراۋن، نموونەى بەرچاۋى دەروونناسى تارىكن بە درىژايى مېژۋوى مرۇف. ئەمانە بۇ ئەۋە نەخراۋنەتەرۋو تاكو شكۇدار بكرېن، بەلكو بۇ ئەۋەن كە لىيانەۋە فېر بېن.

دوا گه واهیدانی (تید بهندی)

هاگته کان

تید بهندی، یه کییک بوو له بکوژه زنجیره ییه ههره بهناوبانگه کان له میژووی جیهاندا. دیونکی ههره سهرسوور هینهری چیرۆکه که ی ئه وه بوو که بابه تیکی زۆر له سهر خۆی و تاوانه کانی بلاو کرایه وه به هۆی ئه وه ی که زۆر ناسراو بوو و ئاماده ییشی تیاوو چاوپیکه تن بکات و زانیاری بدات به دهسته وه. له حاله تی ئه و جۆره تاوانبار ه ناسراوانه دا، ئاستی ته مومژیان زۆرجار زیاتر ده بیت له کاریگه ریی ئه و تاوانانه ی ئه نجامیان داوه. به لام حاله تی (بهندی) جیاوازه.

ژماره ی ئه و کوشتنانه ی له لایهن تید بهندییه وه ئه نجام دراوه یه کلا نه بووه ته وه. ئه و تۆمه تبار بوو به ۳۰ حاله تی کووشتن به لام زۆرجار ئامازه ی به وه داوه که نزیک بووه له ۱۰۰ حاله ت. کهس به دلنیا ییه وه نازانیت و زۆریک له شیکردنه وه کان ره ملی ئه وه یان لینداوه که خودی تید بهندی نازانیت که چه ند کهس له سهر دهستی ئه و بوونه ته قوربانی.

به هۆی ئه و کاته ی که بهندی له چاوه روانی حوکمی مه رگدا به سهری برد، بابه تیکی زۆری په یوه ندیدار به سایکۆلۆژیا، باکگراوند و پالنه ری تاوانه کانی بهندی-یه وه بلاو کرانه وه. سهرباری ئه مه، شیکردنه وه یه کی زۆر له پاش مردنی ئه و بلاو کرانه وه له باره ی تاوانه کانی بۆ تیگه یشتن له وه ی که ئه و کابرایه یه کییک بووه له و بکوژه ههره په رگیرانه ی که له میژوودا دهستگیر کراون.

زۆر ورده کاری ههن په یوه ندییان به تاوانه کانی (بهندی)یه وه هه یه که ده بیت له کتیب و له جیهانی بکوژه زنجیره ییه دهروونه خو شه کاندا بخوینرین و بزانییت که پالنه ر و شیوازه کانیا ن چۆن بووه. ئیمه ئیستا

تاوتوینی دیوه هه ره کاریگه ره کانی تاوانه کانی بهندی ده کهین، پیش ئه وهی بچینه سهر شیکردنه وهی ئهم پیاوه له پرووی پرهنسییه ههلبژێردراوه کانی دهروونناسی تاریکه وه که لهم کتیه دا باس کراون.

تایه تمه ندیه کی بهرچاوی ژیانی درژی کووشت و بری بهندی بریتیه لهو شیوازه ی که پی به پی کات گه شه ی کردووه. خودی بهندی وتبووی کاتیک بو یه که مین جار دهستیکرد به کووشتن، بیباک و ههله پرست بوو. ههروهک وهستا کانی تری بواره که، بهندی به شیوه یه کی ساردوسر و پی به پی کات پرۆسه که ی گه شه پندا و زیاتر و زیاتر بووه وهستا له بواره که دا.

قوورسه بهرچاوپروونییه کی دیاریکراوت هه بیت له مهر ئه قلی (بهندی)، چونکه ئه و کابرایه به وه ناسرابوو که ئه وهنده ی بکرایه حه قیه ته ی رووپوش ده کرد. ئه و زۆرجار به روو خسارگۆر له قه له م ده درا به هو ی توانا که یه وه بو ده مامککردنی رووکاره فیزیکیه راسته قینه که ی و ههروه ها توانای بو لادانی سهرنج له کرداره راسته قینه کانی و ئاماژه دان به کاریگه ری ئه هریمه نانه و بابته ی تر که به دلنیا یه وه دانیش تووانی مه سیحیی (دۆبسون) ی سه رسام ده کرد.

(بهندی) به هه مان شیوه رووشنایی ده خسته سهر توانای دهروونه خو شیک بو هوش په رتکردنی ته واو ته ی به رانه ره که ی له مهر ئه وه ی که ئه نجامی ده دات. ئه و به دناو بوو به به کاره ی نانی هه ندیک ئاماژه ی رازنامیز له مهر شوینی لاشه کان له به رانه ره ئه وه دا که کاتی پیش له سیداره دانی درژ بکریته وه. به ئه قلی دهروونه خو شیک ی وه ک (بهندی) لاشه ی منالیک هه ی نییه جگه له پارچه یه کی مامه له که ده کریت بو ده سته که وتی که سی بقۆز ریته وه.

زېره كېيى بالاى زۆر ئېك له دەر ووننه خۆشه كان به هه مان شيوه له شيوازى كار كړدى (به ندی) يه وه تۆمار كراوه. هۆكارى ئه وهى كه ئه و توانى بۇ ماويه كى زۆر پاريزراو بېت، زانياريه قووله كهى بوو له باره ي شيوازه كانى جېبه جيكردى ياسا له سهرده ميكددا كه به به راورد به مړؤ كه متر زانراو بوون. (به ندی) به هه مان شيوه نيشانه ي به هيزى له مهر ساديزم و نارسي سيزم ده خستنه پروو له رېگه ي ئه شكه نجه دانى قوربانويه كانى، وي نه گرتنى جهسته يان و ئاماژدان به خوى وه ك كه سى سي نه م.

چەند وانه يەك له ديكتاتورە نارسيسته كانى ميژوو

فاكتە كان

يه كيك له تايبه تمه ندييه كانى نارسيسته كان بريتييه له ديديان له مهر پيگه و شايسته يى خويان به راده يه كى زۆر زياد له سنوورى واقع. زۆرجار ئه مه سهرده كي شيت بۇ خو به گه وه بينينيك كه كه سه كه ده خاته ناو ژيانيكه وه كه هه موو شتيك له خوار خو يه وه ببيني ت. ناوبه ناو، كه سيك له ناو كه سايه تيه كى نارسيستيدا له دايك ده بيت كه تاي دا هيز و پيگه ي ئه وه يان هه يه نارسي سيزمى خويان به ته واوه تى ده ربېرن. هيج شتيك ئه وه نده ي ميژووى ديكتاتورە كان ئه مه به پرووى پيشان نادات كه ده سه لات و كونترؤليان هه بووه بۇ به رجه سه كړدى خو به گه وه زانينيان. ليره دا هه نديك به سه ره اتيان ده خري ته پروو.

سه پارمورات نيازؤف يه كي كه له باشتري ن موونه كانى نارسيستيك كه ده رفه تى جېبه جيكردى نيازە كانى هه يه. ئه و وه ك سه رو كى توركمانيستان ده سه تبه كار بوو و توانى له پاش هه ره سه ينانى ئايدؤلؤزىاي سؤفيت كه لك له بؤشايى ده سه لات وه ربگري ت. سه ركه وتنى ئه و له سه ركرديه كه وه بۇ

بەرجهستەبوویەکی بېگەردى نارسىسىزم ئەو كاتە دەستى پىكىرد كە
بريارىدا دەبىت بېتە سەرۋكى تاهەتايى توركىمانستان. لىرە بەدوا،
دەسلەتلى رەھا سەرىكىشا بۇ ھەندىك بژاردەى نارسىستى لەيادنەكراو.

يەككىك لە دىوہ ھەرە دزىوہكانى حوكمى نيازۇڧ برىتى بوو لە
ناوانەوہى مانگەكانى سال بۇ ئەوہى پىشاندەرى شكۇ كەسىيەكەى خۇى
بىت. ئەو ياساى زۇر نامۇى بە گوپرەى ئارەزووہ كەسىيەكانى خۇى
سەپاندن، ھەرەك سنوورداركدنى دەرەكەوتنى ھاولاتيان و ناوانەوہى
شتەكانى رۇژانە بە گوپرەى ئەوہى كە خۇى دەيوست.

لەوانەيە بەھىزترىن نموونەى خۇ بە گەرە بىنىنى نيازۇڧ برىتى بىت
لە بەرھەمھىنانى تىكىستىكى دىنى كە لە ناو ولاتەكەدا ھەمان پىنگەى
دەقە پىرۇزە كۈنەكانى پىدرا وەك قورئانى پىرۇز. دىكتاتورەكانى ترى
وەك موعمەمەر قەزافى لىبىا، بە ھەمان شىوہ تىكىستى "رېزلىتراو"يان
بەرھەمھىنا. ئەمە نىشانەيەكى زانراوہ كە بە باشتىن شىوہ لە دۇخى
"خەباتى من"ى ئەدۇلف ھىتلەردا لە ئەلمانىاي نازىدا رەنگىداوہتەوہ.
زنجىرەيەكى ترى دىكتاتورە ناسراوہكان كە بە ھەمان ئاست تۇقىنەرن،
برىتىيە لە سەركردەكانى كۇرياي باكور. دىكتاتورى ئىستا، كىم جون
ئون و باوكى، كىم جۇنگ ئىل لە ناو ولاتە كۇنترولكراوہكەياند پىنگەى
خواوہندىان پىدرا و ئەمە لەو فاكتانەدا بەرجهستە دەبىت كە لە بارەى
ھاولاتيانى كۇرياي باكور دەخىتەرۋو. بۇ نموونە، كىم جۇنگ ئىل لە
بەرانبەر تۇمارىكى ئەفسانەيى يارى گۇلفدا يادى دەرەيتەوہ. ھاولاتيانى
كۇرياي باكور بە شىوہيەك لە ناو كەلتوورى كەسايەتى سىياسىدا
گۇشكراون كە زىانى كۇنترول كىردوون و باوہر بە ھەموو شتىكى
بانگەشەيەكى لەو جۇرە دەكەن.

تېپىمانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەروونتاسى تارىكەوۋە

كەوايە ئەم نموونە نامۇيانە دەتوانن چىمان لە بارەى نارسىسىزمەوۋە فېر بىكەن؟ زۆرىك لەو تايبەتمەندىيانەى لەلايەن ئەو دىكتاتورانەوۋە پىشان دراۋن نموونەى ئەوۋەن كە دىكتاتورە خۆسەپىنەكان چىان لىدېت كاتىك بايى پىۋىست دەسەلاتيان بەدەستە بۇ جىبەجىكردىنى ھىواكانيان.

با كۆرياي باكوور بە نموونە بەيىنەوۋە. دەوترىت دىكتاتورەكەى ئىستا، كىم جۇنگ ئون مامى خۇى كوشتوۋە تەنيا لەبەر ئەوۋەى لە كۆبوونەوۋەيەكدا باۋىشكى داوۋە. شىۋازى كوشتەكە چۆن بوو؟ چەكىكى دژەفرۇكەى بەكارھىناوۋە. ئەمە نموونەى پىۋىستى كەسىكى نارسىستە بۇ گەفتخۇشى يان تورەبوون كاتىك ئەو گەفتخۇشىيەى پى ناگات.

نموونەى زۆرى ئەو دىكتاتورانەى وتارى ئايىنى، رۇحى يان فەلسەفى بەرھەم دەھىنن كە دواتر بەرز دەكرىنەوۋە بۇ دۇخى خويندەوۋەى پىرۋزكراۋ و پىۋىستكراۋ لەناۋ ولاتدا، دەرخەرى چەمكى نارسىستىيانەى "تايبەتبوون" و "يەكسانبوون" بە فىگەرە ھەرە مەزنەكانى مرقۇايەتى. بە پىنى ئەقلىيەتە نارسىستىيەكان، ئەمانە ھاۋسەردەمى پەيامبەر و قەدىسەكانن و توخمىكى دەگمەنن. ئەگەر تۆ بتوانىت درك بە ئاستى باۋەريان بىكەيت بەم بابەتە، ئەوا بلاۋكردنەوۋەى ئەم جۇرە تىكىستە نامۇيانە مانابەخش دەبىت.

ھىتلەر- ماكىافىلى مۇدىرن

ھاكتەكان

دەكرىت ھاۋتەربىيەكى زۆر لە نىۋان بىرۋكە سىياسىيەكانى مەكىافىللى لە كىتېبى "مىر" و ژيانى سىاسى ئەدۋلف ھىتلەر پىشان بدرىت. بۇيە دەشىت ئەو بەلگاندەنە بخرىتەروو كە ھىتلەر باشتىن نموونەى

سەرکردە يەككى مەكياڧىللى مۇدىرنە. ئىمە يەكەم جار دەروانىنە
ھاۋشىۋە يەكەننى نيوان بىرۈكە و كىدارەكەننى ھىتلەر و ئەوانەي
مەكياڧىللى، پىش ئەۋەي تاۋتۈنى قوۋلىنىيەكەننى مەكياڧىلىزم بىكەين
ۋەك تايىبەتمەندىيەك كە ھىتلەر پىشانى دەدات.

يەككىك لەۋ يەكەمىن ھاۋشىۋە يەكەننى دەكرىت لە نيوان مەكياڧىللى و
ھىتلەردا بدۆزىتەۋە برىتيە لەۋ قەسەيە لە "مىر"دا ھاتۋە كە دەبىت
ئاشتى ۋەك پشۋويەككى كوورت لە جەنگىكى بى پاياندا بىنرىت. ھىتلەر
خۇي تەرخان كىرەۋ بۇ داگىر كىرەن و پلانى دانابوۋ بۇ ئەۋەي لە كۆتايىدا
و لەژىر رايخى سىيەمدا دەست بەسەر تەۋاۋى جىھاندا بگىرت. بۇيە
ھىتلەر نىكىترىن شتە لە بىرۈكەي مەكياڧىللىيەۋە لەمەر ھاكىمىكى
جەنگاۋەرى بى برىست كە جىھانى مۇدىرن بىنرىتى.

مەكياڧىللى بە ھەمان شىۋە لايەنگىرىكى دروستكىرەن و قۇستەۋەي
ۋاقىع بوۋ بۇ يەكالا كىرەننى ئامانجىكى سىاسى لە پىشدا دىارىكرەۋ. يەككىك
لەۋ رۋوداۋە سەرەككىيەننى يارمەتى ھىتلەرى دا تاكو سۇراخى ئەم ئامانجە
جىنۇسايىيە بىكات برىتى بوۋ لە ئۆپەراسىۋىنىكى ئالاي درۋىنە كە بە
"ئاگرى رايشتاگ" ناسرابوۋ.

بابەتىكى مشتومر ئامىزە ئاخۇ ھىتلەر ئەم رۋوداۋەي دارشتۋە بۇ ئەۋەي
لەگەل ئەجىندا دژە جوۋەكەي و دژە كۆمەنىستىيەكەيدا بىگونجىت، بەلام
بەلگەيەككى زۇر دەرىدەخات كە ئەۋ كىتومت ئەمەي ئەنجام داۋە. بە
چاۋپۇشى لە دەقاۋدەقى بارودۇخەكە، رۋوداۋە پىشانەرىكى بەھىزى
تاكىكى مەكياڧىللىيەننى ئالاي درۋىنەيە كە لە خىزمەتى ئامانجىكى تەۋاۋ
جىاۋازدا بەكارھىنراۋە.

يەككىك لە بىرۈكە سەرەككىيەكەننى پىشت بىرى سىاسى مەكياڧىللى و
كەسە مەكياڧىللىيەكەننى دۋاتر ئەۋەيە كە دەسەلات ئامانجىكى لە خۇيدا

شايسەيە. گرنگ نىيە كام مېتۇدانە بەكاردەھىنرېن بۇ بەدەستەھىنان و پاراستنى دەسلەت، ئەمانە بە گۈيرەى بىرۈكەى مەكىياڧىلىانەى چۇنايەتى رەفتارى سەركرەدە، پاساۋ دەدرېن.

ھىتلەر نموونەيەكى ناو كىتېبە لە بارەى ئەم چەمكە بە شىۋەى كردارەكى. ھىتلەر زانى چۇن سىستەمى سىياسى سىياسى ئەو كاتە و دل و ئەقلى خەلكى ئەلمان بقۇزىتەۋە. ئامازەيەكى بەھىز ھەيە لەمەر ئەۋەى كە لەۋانەيە ھىتلەر لە ئەلمانىاي نازى رايكرىدېت بەرەو ئەرجەنتىن بۇ ئەۋەى پاشماۋەى رۇژەكانى ژيانى لەگەل ھاۋەلانى نازىدا بۇى. ھەرچۇنىك بوۋىت سەلماندى ئەمە قوۋرسە بەلام ئەمە شۇڧەيەكى كردارەكى دەستبەردارنەبوۋنى دەسلەتە، تەنانت لە بەرانبەر مەرگىكى روون و ئاشكرائىشدا.

لەۋانەيە رايەلى ھەرە گرنگ و ئاشكرائى نىۋان ھىتلەر و مەكىياڧىلى برىتى بىت لە چەمكى "ۋەھا باشتەر خۇشيان بوۋىت و ترسيان لىت ھەبىت، بەلام ئەگەر ئەمە مومكىن نەبىت، لىت بترسن باشتەر نەك خۇشيان بوۋىت". ئاسانە ئەو جۇرە دلسۇزى، خۇشەۋىستى و تەنانت پەرسىشە فەرامۇش بكەيت كە ھىتلەر توانى ئىلھامبەخشى خەلكى ئەلمانىاي سەردەمەكە بىت. لە سەرۋەختى دوۋەم جەنگى جىھاننەيەۋە، مېژوو ھىتلەرى ۋەك رەمز و بەرجەستەبوۋى خراپە وېنا كىردوۋە. لەگەل ئەۋەيشدا، لەو سەرۋەختەدا ھىتلەر بە ھەمان ئاست لىزان بوو لە جوۋلاندنى كاردانەۋەكانى خۇشەۋىستى و ترس. مۇڧ پىۋىستە تەماشائى وتارەكانى ھىتلەر بكات بۇ ئەۋەى تېكەلەيەك لە ترس و تۇقاندن پىشان بدات كە ھىتلەر توانى لە خەلكدا بىھىننەكايەۋە.

تېررمانه كان و پايه له كانى به د درووناسى تاريخه وه

يه كيك له بېرؤ كه مه كيافيليه سهره كييه كانى ناو كتيبى "مير" بريتيه له بنه ماي پابه ندنه بوون به به لينه وه، نه گهر كه سه كه له بهر ژه وه ندیدا نه بېت. مه كيافيللى جهخت ده كاته وه له پښو ستيبى لانيكه م دهر كه وتن وه ك راس تگؤيه ك، گرنك نيه واقيعى بارودؤخه كه چؤنه كاييه.

هيتلر قوولبينييه كى راسته قينه ده خاته روو له مهر ئه وهى چؤن كه سايه تيبه واقيعيه كانى جيهان كه ده سه لاتيان به ده سته ده توانن ئه م چه مكه پياده بكهن. تاييه تمه ندييه كى وتاره كانى هيتلر بريتى بوو له گه ياندنى به لينه داستان ناميز و قوور سه كان كه له واقيعدا هه رگيز جيبه جى نه ده بوون. هه رچه ند هيتلر نه يتوانى ئه و بېرؤ كانه ي ناو به لاغه ته كه ي بهر جه سته بكات كه ده يخسته روو، توانى وينه ي پياوېك پيشان بدات كه له سهر قسه ي خؤى سووره. ئه مه نمونه يه كى روونه له مهر تيؤره مه كيافيلليانه ي جيا كړ دنه وهى راستى له دركى گشتى بؤ كاريگه ريبى سايكؤلؤژيى به هيز.

بېرؤ كه يه كى تر كه هيتلر ده يكا ته نمونه، بريتيه له پته وكړ دنى ده سه لات و نه هيشتنى هه ره شه كان. هيتلر به شيوه يه كى سيسته ماتيكى هه ر كه سيكى له ناو برد كه دژى كاره كه ي وه ستايه وه بؤ رېبه رايه تيكر دنى ئه لمان به ره و شكؤى رابرد وو. ئه و به شيوه يه كى رها هه ر كه سيكى له ناو برد كه له سهر رېنكا كه ي وه ستا- هاوپه يمانانى پيشوو، هه لگرانى ئايدؤلؤژيا ي ركا بهر يان ئه و گروهه ئه تنيانه ي هيتلر هه ستيكرد پيويسته ئه لمانيا يان له ده ست رزگار بكرېت. ئه م چر كړ دنه وه يه ي ده سه لات سه ريكي شيا بؤ به توانا بوونى هيتلر له پراوه كړ دنى زؤر ترين كاريگه رى. ئه مه

پیشانی دہدات کہ تیۆرهی مهکیا قیللی به راستی له پراوه کردندا کاریگهره،
تهنانهت له سهردهمی مۆدیرنیشدا.

دوا قوولبینی که هیتلر له جیهانی دهر و ناسی تاریکدا دهیخاتهروو
بریتیه له بهکارهینانی سادیزم و تامهزرۆیه کهی بۆی. ئەم گۆشهیهی
سینگۆشهی تاریک به تایبەت لهو شیوازه دا ئاشکرایه که هیتلر به هۆیه وه
مامهلهی لهگهڵ ئەو کهسانه ی ناو که مپهکانی زۆرهملیدا دهکرد.
چاره نووسی مرۆفه ههزاره کان بریتی بوو له ئەشکهنجه، تاقیکردنه وهی
پزیشکی و مهرگ له ڕینگه ی له برسا کووشتن یان گازپیداکردن.

میشک شتنه وه- تیرۆریسته کان چۆن ئەقل کۆنترۆل دهکهن؟

یه کێکه له نمونه سهرهکیهکانی میشک شتنه وه که له سهردهمی
مۆدیرندا به کار دههینریت، بریتیه له وهی ڕیکخواه تیرۆریستیه کان
به کاری دههینن. زۆریک له خه لکی پێیان وایه ئەمه تهنیا تووندپه وه
ئیسلامییهکانی وهک ئەلقاعیده و داعش دهگریته وه، بهلام له راستیدا
تیرۆریسته کان له سهرانسه ری قه له مه ری سیاسیدا بوونیان ههیه.
له وانهیه تیرۆریسته تووندوتیژه کان کارتیکراو بن به باوه ره دینییهکانیان
یان دید و بۆچوونه سیاسییه بههیزهکانیان که له ئاراسته ی راسته ری
یان چه پره ویه وه سهرچاوه دهگریت. ئەو شته ی هه موو ئەمانه تاییدا
هاوبه شن، به کارهینانی تاکتیکهکانی میشک شتنه وهیه بۆ سازدان و
هیشتنه وهی شوینکه و تووهکانیان.

ناکریت هیزی میشک شتنه وهیه کی وهها فهرامۆش بکریت. ولاتانی
سهرانسه ری جیهانی خۆڕئاوا خه لکانی گهنجیان له به رانه بر ئەو
تیرۆریستانه دا له دهست دهدهن که له رۆژهه لاتنی ناوه راست ئیش دهکهن.
ئەم ڕیکخواه بیانیانه چۆن دهتوانن وهها به شیوهیه کی بههیز کاریگهر

بن؟ به به کارهینانی پرۆسه ورد و رېکوپیکه کانی میښک شتنه وه ده توان
ئهمه بکه.

دیونکی دیاریکراو و ناوازه ی جیهانی مۆدیرنی میښک شتنه وه بریتییه
له به کارهینانی تیرۆریسته کان بۆ ئینته رنیت له پیناو پالپشکردنی ئامانج
و ئایدۆلۆژیاکانیان. به شیوه یه کی نه ریتی، زۆرجار ده بێت میښک شتنه وه
له کۆنتیکستیکی فیزیکی نزیکا رووبدات، ههروهک له باره گای
گرووپینکا یان شوینیکی هاوشیوه. له سایه ی ئینته رنیتدا، رېکخراوه کانی
تیرۆر ده توان خۆیان نزیک بکه نه وه و په یوه ندی به خه لکه وه بکه نه به ی
له بهرچا و گرتنی ئه وه ی که له کوی ده ژین. ئه و پروپاگه نده قیدیوییه
کوالیتی بهرزانیه که له لایه ن رېکخراوه کانه وه بلا و کرانه وه ئامرازینکی ترن
له جیهانی ته کنۆلۆژیای نوئی میښک شتنه وه دا.

هه رچه نده جیهانی مۆدیرنی میښک شتنه وه ی په یوه ندیدار به
تیرۆریستانه وه هه ندیک تایبه تمه ندی ده گرته خو که پشتر نه بینراوه،
ئهمه به هه مان شیوه مه نه هجی میښک شتنه وه یه کی تاقیکراوه ده گرته خو
که سالانیکی زۆر بوونیان هه بووه. بنه ماکانی پشت میښک شتنه وه هه مان
شتن- رېکخراوه تیرۆریستییه کان ته نیا شیوازه تازه گه ریه ته کنۆلۆژییه کان
پیاده ده کهن.

ناکریت گه و ره یی ئهم کیشه یه فه رامۆش بکریت. له سایه ی
ده سته گه یشتنی تیبینی نه کراوی رېکخراوه تیرۆریستییه کان به ئینته رنیت،
هیچ ولاتیک یان خیزانیک سه لامه ت نییه له ئه گه ری میښک شتنه وه که
به شیوه یه کی تراژیدی و زوو و رو و ده دات. ده شیت ئهمه گه نه جانیش
بگرته وه که ته واوی ژیانیان له پشه و ده سته برداری ژیانی ئاشنای
خۆیان ده بن بۆ ئه وه ی سه فه ر بکه نه و له جه نگینکی بیانیدا بمرن.
ده شیت ئهمه به هه مان شیوه ئیلهام به خشی ئه و که سانه یش بیت که له

رووی دەرۋونییەو جیگیر نین بۇ ئەوۋى ھىرشى سەربەخۇیانە بۇ كۆمەلگە
و ولاتەكەى خۇیان ئەنجام بەدن.

تېرامانەكان و رایەلەكان بە دەرۋوناسى تارىكەوہ

بەكارھىنانى مۇدىرنى میتۋدەكانى مېشك شتنەوہ كە لە رېگەى
ئىنتەرنىتەوہ دەخىتەگەر، پىادەكردنى بنەما كلاسكەكانە كە بۇ جىھانى
مۇدىرن تازە كراونەتەوہ. لەوانەيە دۆزىنەوہى قوربانىيە لاوازەكان بۇ
ئەوانەى ھىواخوازىن مېشكى ئەوانىتر بشۋنەوہ ئاسانتر بىت لە جاران.
لە سايەى نۆرمى كۆمەلايەتتى ئەو گەنجانەى لە ئۇنلاين باسى ژيانى
خۇيان دەكەن، تەقريبەن بۇ ھەر كەسىك ئاسانە سۇراخى ئامانجىك
بكەن كە بكەوئىتە بەر كارىگەرىى بەدنيازى تىرۇر.

لە سايەى كارى ژىربەژىرى ئەو رۇژنامەنووسانەى ئۆپەراسىۋنى دژ بە
نيازى تاوانخوازە ئەنجام دەدەن، ئىمە قولبىنىيەكى بى پېشىنەمان
ھەيە لەمەر دۇخى ھەنووكەيى پەيوەست بە تاكتىكەكانى مېشك شتنەوہ
كە رېكخراوہكانى تىرۇر بەكارى دەھىنن. پاش ئەوۋى قوربانىيەك
دەناسرىتەوہ، بە شىۋەيەكى گشتى سپاردەى ئەندامى گرووپىكى تىرۇر
دەكرىت كە وا ھەست دەكرىت دەتوانىت بە شىۋەيەكى كارىگەر
پەيوەندىان لەگەلدا بەرقەرار بكات.

ھاوشانى بنەما كلاسكەكانى مېشك شتنەوہ، كەسى تازە سازدراوى
راسپىردراو بە ھىواشى و بە شىۋەيەكى مەنھەجى دەست دەكات بە
كاركردن لەسەر ئامانجەكەى. ھەرشىكى بەرھەلستكراو كە گرووپى
تىرۇرەكە نوئىنەرايەتى دەكات لەبەرچاو شاراوہ دەبىت تاكو ئەو كاتەى
قوربانىيەكە ئامادەيەكى زۇر و مېشك كراوہيەكى زۇر لەمەر
چەمكەكانى گرووپەندى نىشان دەدا.

زۇرىك لە رېنكخراۋەكانى تىرۇر مېتۇدى تاقىكراۋە و ئەزمونىكراۋى خستنه پروۋى ئايدۇلۇزىيى خۇيان ۋەك چارەسەرى يوتۇپى بۇ ئارەزوۋە كەسىيە ديارىكراۋەكانى ئامانجەكەيان بەكار دەھىنن. بەدەر لەۋەى ئاخۇ رېنكخراۋى تىرۇر برەۋ بە پەرگىرى ئىسلامى يان راسىزىمى راسترەۋ دەدات، تكتىكەكانىيان كەم تا زۇر ھەمان شتە. ئەۋان ھەز دەكەن ھەكايەتى كۆمەلگەيەك بېھىننەكايەۋە كە بە ھەلەدا چوۋە و ئەۋان ۋەلامىيان پىيە بۇ چاككردى. ئەۋ قسە قەناعەتھىنەرانە بە قىدىۋ و وىنەى ئىنتەرنىت پالپشتى دەكرىن. ئەمەيش رېگە خۇش دەكات بۇ گروۋپەكان تاكو فېرژنى لايەنگىرانەى ژيان لەناۋ ئايدۇلۇزىيەكەياندا بخەنەرۋو.

ھەرۋەك مېشك شتەۋەى كلاسېك، ھەۋلە تىرۇرىستىيە مۇدىرنەكان ھەستىكى بەختەۋەربوون لاي قوربانىيەكەيان دەھىننەكايەۋە ۋەك بلىت ئەمانە بەختەۋەرن بەۋەى كە پەيوەندىيان بە رېنكخراۋى تىرۇرىستىيەۋە كىردوۋە. چەندەھا نمونە ھەن لەمەر ئەۋەى كەسانى گەنجى زۇر كە بارودۇخىشيان باش بوۋە، پاش ئەۋەى پەيوەندى درىژخايەنيان لەگەل مېشك شۇرەۋەيەكى تىرۇرىست دروست كىردوۋە لە ئەنجامدا ھەستى سوپاسگوزارى دەربرېۋوۋە لە بەرانبەر "دۆزىنەۋە"ى روانگەيەكى نوۋى ژيان. ھەلەيە ۋادابنىن گروۋپە تىرۇرە مۇدىرنەكان و ھەۋلەكانى مېشك شتەۋەيان تەنيا تەركىزى لەسەر ئىنتەرنىتە. ۋەھا نىيە. تىرۇرىستەكان و پەرگىرە ئايدۇلۇزىستەكان ئىنتەرنىت ۋەك ئامرازىك لەنيۋ چەندەھا ئامراز دەبىنن كە دەتۋانن بەكارى بېھىنن. ھىشتا كۇتا ئامانجى زۇربەى گروۋپەكان برىتيە لە كۇنتاكتى فېزىكى لەگەل تاكەكەسەكە و چوۋنە ناۋ ژيانى ئۇفلاينىشيانەۋە. زۇرجار كاتىك قوربانىيەكە دەچىتە ناۋ كۇنتاكتى ئۇفلاينەۋە لەگەل گروۋپەكە، رادەى مېشك شتەۋەى زۇر بە خىرايى زىاد دەكات.

۴

گرووپە تىرۈرە مۇدىرنەكان زۇرجار بەئاگان لەوہى ئەو رۇتيا يوتۇپپىيەى
 ئەوان لە ئۇنلاين دەيخەنەروو بە خىرايى وەك ساختە كەشف دەبىت
 كاتىك كەسەكە بە شىوہىەكى شەخسى كاتىك لەگەل گرووپەكە بەسەر
 دەبات. لەبەر ئەم ھۆكارە، زۇرجار گرووپەكان بە خىرايى گوشار دەخەنە
 سەر قوربانىيەكە تاكو رەگ و رېشە لەو جىھانە نوپىيەدا داکووتىت كە
 ھەلىبژاردوۋە. ئەمەيش زۆر شت دەگرىتەوہ، وەك ھاوسەرگىرى لەگەل
 ئەندامىكى رېكخراوہكەدا. دروستكردى ئەو پەيوەندىيە نزيكانە لەگەل
 چالاكىيە ئۇفلاينەكانى گرووپەكەدا يارمەتيدەرە بۇ بەكۆبلەھىشتەوہى
 كەسە سازدراوہكە، تەنانت پاش ئەوہيش كە خەونە يوتۇپپىيەكە كەشف
 دەبىت.

ع

راسپوتىن- جادووى پەش يان سايگۇلۇزياى تاريك

ھاكتەكان

ھىچ زنجيرە كەيسىكى دەروونناسى تاريك كامىل نابىت بەبى
 تاوتويكردى راسپوتىن و ھەموو ئەو شتەى "راھىبە شىتەكە" نوپنەرايەتى
 دەكات. راسپوتىن فيگەرئىكى جى بايەخە لە جۇرى ھىزى دەروونناسى
 تاريك. ئەو ئىلھامبەخشى زۆرىك لە رەھەندەكانى ئەو كەسە كاريگەرە
 كارىزمايانە بوو كە دواتر دەرکەوتن.

راسپوتىن كى بوو؟ ئەو فيگەرئىكى رۇحى بوو كە توانى كاريگەرى
 بەسەر دەستەبژىرى فەرمانرەواى ئەو سەردەمەى روسيادا بەدەست
 بەيىنىت. راسپوتىن توانى تىكەلەيەكى ژەھراوىى خواپەرستى و سۆزدارى
 بەرجەستە بكات كە كەسى بەرانبەرى بە ھەموو شىوہىەك بەكىش
 دەکرد. ئەو كەسانەى مەيلى ئەوہيان ھەبوو بکەونە ژىر كاريگەرىي
 ئايىنەوہ ئەوا بە ئاسانى كارتىكراو دەبوون بە ھىزە بە روالەت

چارەسازەکانی راھیبەکە. ئەوانەى چىژى ھەستى جىھانىان بەلاوہ
پەسەند بوو، لەم لایەنەوہ سەرسامى کارەکتەرى راسپوتىن دەبوون.
لەوانەىە کارىگەرترین پەھەندى کارەکتەرى راسپوتىن تواناکەى بووبىت بۆ
ئەھرىمەنبوون و فرىشتەبوون لە ھەمان کاتدا.

دەشیت زۆرىک لە پەھەندەکانى کارىگەرى ساىکۆلۇژىاى تارىکى
راسپوتىن لە بەکارھىنەرانى يەک لەدواى يەکى ھىپنۇتىزما بەدى
بکرىت. راسپوتىن يەکىکە لە فىگەرە ھەرە بەدناوہکانى سەردەمى زوو کە
توانى شتىکى ھاوشىوہى دۇخى بى ئاگايى ملکەچى لە ئەقل و رۇحى
قوربانىيەکانىدا بھىنىتەکايەوہ.

کەواتە کتومت ھىزەکانى "ھىپنۇتىک" يان "چارەسازى" راسپوتىن چى
بوون کە پى ناسرابوو؟ دەوترا راسپوتىن توانى ھەستى قولى ھىمنى،
ھىورى و ئارامى لە قوربانىيەکانىدا بىنىتەکايەوہ. ئەو لە زۆر رووہوہ
پىشەنگى ئىمانى مۇدېرن بوو. چىرۆک لەبارەى تواناکانى بۆ
ھىورکردنەوہى ئىش و ئازارى خانەدانانى روسيا و توانى کارىگەرى دانانى
لەسەر ھەموو ئەوانەى لە دەورووبەرى بوون، زۆرن.

راسپوتىن بە ھەمان شىوہ پەيوەندىدارە بە زۆرىک لەو بىرۆکانەى لە
بوارى بەکاربردنى ھەستى شاراوہدا ھەن. يەکىک لە ھۆکارەکانى ئەوہى
کە بۆچى کارىگەرى راسپوتىن ئەوہندە زۆر و بەدناو بوو، ئەوہ بوو کە
پىنەدەچوو ئەو ھەرگىز ھەولى کۆنترۆلکردنى قوربانىيەکانى بەدات. لەبرى
ئەمە، ھەروا دەھاتە بەرچاو کە "ھىزىکى رووننەکراوہ و رووناکايەکى
ھەيە کە خەلک بەکىش دەکات. بە ئەگەرىکى زۆرەوہ تۆ ئەم ھەستانە
وہک نىشانەى ئەو زاراوہىە دەناسىتەوہ کە ئىمە پى دەلىن "بەکاربردنى
ھەستى شاراوہ" لە کۆنتىکستە مۇدېرنەکەدا.

تېرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەروونناسى تارىگەوہ

كەيسى راسپوتىن گونجاوہ بۇ خويندكارانى كاريگەرى كاريزماتىك. لە چوارچىوہ مۇدىرنەكەدا، زۆرىك لە بەكاربەرانى دەروونى تاريك دەتوانن شوينكەوتووہ كانيان بەكىش بكن، ئەمەيش بە ھۆى ئەو دركەى كە ئەمان جۆرىك لە مەعريفەتى نەينى يان تايبەتيان ھەيە.

ئەم بنەمايە تەننەت لە سەردەمى راسپوتىندا زۆر كاريگەرتر بوو. جيھان كەمتر ئەقلانى بوو و زانست كەمتر پىشكەوتوو بوو. ئەمە قوورسايىيەكى زياترى بە درك و تىگەيشتى راسپوتىن دا ۋەك كەسكى ئاسمانى و لە رووى رۇحانييەوہ بەھىز. خويندكارانى سايكۇلۇژىي تاريك بە ئاسانى دەتوانن ھاوتەريبيەك بكىشن لە نيوان ھىزى ئەم وىنە سەروو سروشتييە و سەركردە كاريزمىيە ھاوشىوہكانى جيھانى مۇدىرن كە بە شىوہيەكى ساختە رۇحانيەت ۋەك رىگەيەكى بەدەستەينانى كاريگەرى و كۆنترۇل بەرجەستە دەكەن.

ئەم پەيوەندىيەى نيوان ھىزى سايكۇلۇژىي تاريك و دەرپرېنى سىكىسى بە ھەمان شىوہ لاي راسپوتىن روونە. ۋەك چەندەھا كەسى ترى سەرانسەرى مېژوو، ئەو كاريگەرى دەروونناسى تاريكى لەناو ژيانى بەرەلايى سىكىسى و شەھوانىيەتدا بەرجەستە كردووہ. رىكەوت نىيە كە زۇرجار دەرگەوتووہ سەركردە ئايىنزاىيەكانى سەرانسەرى جيھان خۇشى دەبينن لە ھەلبۇزاردنى شوينكەوتووہ كانيان لە سۇنگەى جەستەوہ. راسپوتىن وىنەيەكى بەدناوى ئەم بنەمايەيە، بەلام ئەو يەكەمىن كەسە پراوہى بكات.

MKUltra سى ئاى ئەى دەيەوئىت تۆ خەلك بكوئىت

فاكتەكان

راستى ئەمەى كە كەيسىكى وەھا تەنانت بوونىشى ھەيە مايەى شۆكە. كاتىك ئىمە لەبارەى MKUltra قسە دەكەين، باسى چى دەكەين؟ بىگومان باسى ھەولە درىزخايەن و چروپرەكان دەكەين بۆ تىگەيشتن و گەشەپىدانى تەكنىكەكانى كۆنترۆلى ئەقل. لەوانەيە ئەمە نامۇ ديار بىت. بەلام توئىزىنەوہيەكى خۆت لەبارەى MKUltra ئەنجام بدە و بۆت دەرەدەكەوئىت پروگرامە زۆر راستەقىنە و زۆر تووند بوو. بە فيربوونى وانەگەلىك لەمەوہ، دەتوانىن تىببىنى ئەوہ بكەين كە تەنانت ولاتە ھەرە شارستانىيەكان درك بە مېشك شتنەوہ و ھەولى بەكارھىنانى ئەدەن بۆ ئامانجەكانىانى خۇيان.

ئەگەر بىرۆكەى پروگرامىكى نھىنى CIA لەناو كۆنترۆلكردنى ئەقلىدا باوہركردنى قوورس بىت، ئەوا وردەكارىى پروگرامەكە تەنانت قوورسترە. CIA ھەولیدا پەرە بە رستىكى فراوانى تەكنىكەكانى كۆنترۆلكردنى ئەقل بدات، لەوانەيش ئەوانەى كە تەواو فيزيكىن، وەك بىبەشكردن لە خەو، ئەوانەى كە سايكۇلۇژىن، وەك سىرپنەوہى ناسنامە و ئەوانەى كە دەرمانسازىن، وەك "شروہەكانى وتنى راستى" و دەرمانى تر.

لانىكەم پروگرامىكى توئىزىنەوہى لەم جۆرە دەكرا بە گونجاوترىن شىوہ و ئەخلاقيترىن شىوہ ئەنجام بدرىت، وايە؟ نەخىر. پروگرامەكە ناياسايى و نائەخلاقى بوو. چۆن نائەخلاقى بوو؟ بەرئوہبردنى LSD و ماددەكانى تر بەلاى ھاولاتيانى ئەمريكى بى ئاگاوہ نىشانەيەكى ديارى پروگرامەكە بوو.

ھەندىك لايەنى نەسەلمىتراوى پروگرامى MKUltra لە ھەمووى ھەراسانكەرتن. تىۆرەيەك ھەيە كە دەلىت CIA توانى بە شىوہەكى

ھېپنۇتىكى، پياۋىك بەناۋى سىرھان ئاراستە بىكات بۇ تىرۇركردنى ئەندامىكى خانەۋادەى كەنەدى.

ژمارەيەكى زۇرى شاھتال، لەۋانەش ساىكۇلۇژىستەكان، دەلەن سىرھان لە ماۋەى كوشتەكە و دۋابەدۋاى قۇناغى دادگاىيكردنەكە، بە شىۋەيەكى رۋون لەژىر كارىگەرى ھېپنۇتىكىدا رەفتارى دەكرد. سىرھان وتوۋىەتى كە ئەو ھىچ يادەۋەرىيەكى نىيە لەمەر ھىچ شتىك كە رۋویدابىت و ناتوانىت ھىچ قسەيەكى تۇماركراۋى بەھىنىتەۋە ياد.

گرىدگ

تېرامانەكان و پەيۋەندىيەكان بە دەروونناسى تارىكەۋە

بەكارھىنانى CIA بۇ تەكنىكەكانى كۇنترۇلى ئەقل و توۋىزىنەۋەى كارىگەرەيتىيان يارمەتيدەر بوۋە بۇ رېگەخۇشكردن بۇ مىتۇدى رەۋاى مۇدىرنترى كارىگەرى. بۇ نموۋنە، MKUltra بەكارھىنانىكى پىشەنگى ھەبوو بۇ لىكدانى مادەى ھۇشبەر و تەكنىكى ساىكۇلۇژى بۇ پىادەكردنى كارىگەر لەسەر ئامانچىك. ھەندىك لە ساىكۇلۇژىستە مۇدىرنەكان دەتۋان ئەم ئاۋىتەيە بە شىۋەيەكى كارىگەرتر بەكار بەھىنن بۇ چارەسەركردنى پەشىۋىيە دەروونىيەكان نەك بۇ قۇستەۋە و كۇنترۇلكردن.

شتىكى جى بايەخە كە MKUltra بە ھەمان شىۋە تىشك دەخاتە سەر ئەۋەى كە چۇن تاكتىكە ماكىافىلىيەكانى كارىگەرىى سىاسى ھىشتا زۇر زىندوون لە ئەمرىكاي ئەمرۇدا. زۇرجار ئەمرىكا خۇى ۋەك ۋلاتىكى زۇر ئىتىكى پىشان دەدات كە ئامادەيى نىيە لەسەر بەھاكانى ئازادى و يەكسانى سازش بىكات. ئەۋەى كە MKUltra بە راستى پىشانى دەدات ئەۋەيە كە CIA ئامادەيى تىايە رۋانگەى مەكىافىللى پىادە بىكات بۇ ئەنجامدانى شتىك بە شىۋەى ئاشكراو و شتىكى تر بە شىۋەى نەھىنى. كاتىك CIA سوور بوو لەسەر ئەۋەى كە لە بەرژەۋەندىدايە تاكو ئەمە

بكات، ئامادەبىي ئەۋەي تىابوو مادەي ھۆشبەرى ترسناك لەسەر ھاۋالاتيانى ئەمرىكى تاقى بىكاتەۋە بەبى رەزامەندى يان تىگەشتىيان.

ئەگەر چەند لايەننىكى تىۋەگلانى سىرھان لە MKUltra تاكو ئىستا پىشتراست كرايىتەۋە، ئەۋا ھەندىك ئەگەرى ترسناكى تر ئاشكرا دەبن. بەلگەيەكى ۋەھا لەۋديو. سىبەرى گومانەۋە، ئەۋە پىشتراست دەكاتەۋە كە دەشىت ھىپنۇتىزم بەكار بىت بۇ راستەۋخۇ كاريگەرى خستە سەر كەسىك بۇ جىبەجىكردى كىردەيەكى تىرۇر. ھەندىك ھەۋلى مۇدىرن بۇ پىشتراستكردەۋەي ئەم مېتۇدانە يان رەتكىردەۋەيان، ھەنۋوكە خراۋنەتەگەر. ھىپنۇتىستى مۇدىرن، دىرىن براۋن، بانگەشەي ئەۋە دەكات كە كاريگەرى MKUltra ى بەكارھىناۋەتەۋە، بەلام دەشىت ئەم بانگەشەيە ۋەھمىكى براۋن بىت.

نەينىيە سايكۇلۇژىيەكانى ساختەچىيەكان

فاكتەكان

راستى ئەمەي كە "ساختەچىيەكان" بە بەشى دوۋەمى نازناۋەكەيانەۋە دەناسرىنەۋە، گەۋاھىدەرى ئاستى ئەۋ كارامەيىيە سايكۇلۇژىيە تارىكە كە ئەۋان ھەيانە. تۈزەرانى سايكۇلۇژىيە زۇرجار ئاستىكى قوۋلى سەرسوۋرمان دەردەبىر كە زۇرىك لە ساختەچىيەكان لە رۋوى مېژۋويىيەۋە بە گۈيرەي بىنەماكانى ئەۋ كاريگەرىيە رەفتارىان كىردۋە كە تەنيا بەم دوايىيە زانستى مۇدىرن سەلماندوۋىيەتى. نىشانەيەكى رۋون ھەيە لەمەر ئەۋەي كە ساختەچىيە ھەرە بەدناۋەكانى مېژۋو كەسانى كاريگەرى سايكۇلۇژىيە تارىك بوۋن و ۋەستابوۋن لەۋ بىنەمايانەي كە جىپھانى مۇدىرن تازە خەرىكە دركى پىدەكات.

ئايا قەت گونبىستى پلانى (پۇننى) بوويت؟ ناوہ كە لە ناوى پياويكەوہ وەرگىراوہ، چارلز پۇننى، كە تۈانى پلانىكى وەبەرەينانى ساختەى گەورە بختەگەر. يەككىك لە تايەتمەندىيە ھەرە كارىگەرەكانى ئەم پلانى بىنچىنەيىيە پۇننى، ئامادەيى چارلز بوو بۇ بەكارەينانى ھىزى ويناكردنى بىرۋابەخۇبوونى خۇى بۇ دەرچوون لە بارودۇخەكانى كەوتنەناو تەلە. بۇ نموونە، جارنىكان گرووپىكى توورەى وەبەرەينەرەكانى چارلز گەيشتنە شوپنى بىزنسەكەى. لەبرى ئەوہى بىرسىت، چارلز تۈانى ھىمىن بىت و لە رنى رەفتارە ھىور و ئىلھامبەخشەكەيەوہ خەلكەكە ھىور بكانەوہ.

چارەسازانى ئىمان ھەندىك تايەتمەندىيە ھاوبەشيان ھەيە لەگەل چارلز پۇننى، لەو رۈوہوہ كە ئەوان كار لەسەر خالە لاوازەكانى قوربانىيەكانىان دەكەن بۇ ئامانجەكانىان. لە كاتىكدا كە پۇننى ئائومىدى قوربانىانى بەكارەينا بۇ پارە و سەرکەوتنى دارايى، چارەسازانى ئىمان شىۋازىكى زۇر خراپتر دەگرنەبەر بۇ بەكاربردنى لاوازى و نەگبەتى كەسەكە ھاوشانى ئارەزووى قوربانىيەكە بۇ ئەزموونىكى دىنى تاكو بەكارىان بىەن.

دەشىت لىكەوتەكانى رۈوبەرۈوبوونەوہ لەگەل چارەسازىكى ساختەچى سەخت بىت. زۇر چىرۇك ھەن لەبارەى ئەو كەسانەى پىيان وابووە لە ئەنجامى پەيۈەندى لەگەل چارەسازىكى دىنى چاك بوونەتەوہ. لە ئەنجامى ئەم بەرۋالەت چاكبوونەوہيە، ئەوان چىتر دەرمان وەرناگرن يان شتىكى تر ناكەن كە لە رۈوى دەرمانىيەوہ سەركىشانە بىت بۇ ئەوہى پىشانى بدەن متمانە و باوەرپان ھەيە. بە داخەوہ، خەلكانىك مردوون بە ھۆى ئەم جۆرە سەركىشىيانەوہ.

ساختەچىيەكى ترى بەدناوى پەرەكانى مېژوو بىرىتيە لە گرېگور ماگگرېگور. ئەو يەككىكە لە نموونەكانى ھەرە زووى كەسىك كە ئەو

ستانەى بە خەلكى دەولەمەند دەفرۇشت كە ھەر بوونيان نەبوو. ئەگەر تۆ چىرۆكت بىستىت لەبارەى ئەو ساختەچىيانەى بونىاتەكانى وەك بورجى ئىقل يان پردى بروكلين بە خەلكانى ساويلكە دەفرۇشن لە بەرانبەر سامانىكدا، گرېگۇر ماگگۇر باوكى ساختەچىيەكانى لەو جۆرەيە.

ماگگريگۇر وەھا ئىشى كرد كە سوورە لەسەر ئەوەى ئەم خانەدانىكى خەلكى ئەو دوورگانەيە كە ھەر بوونيان نەبوو. ئەو خەلكى دەولەمەندى ئامادە دەكرد بۇ وەرگرتنى پارە لىيان بۇ گەشتكردن بۇ ئەم دورگانە، لە كاتىكدا خۆى باش دەيزانى ئەو دورگانە بوونيان نىيە. ئەمە جىيە بايەخە، بەلام چۆن لەناو دەروونناسى تاريكدا جىگەى دەبىتەو.

ھۆكارى ئەمەى كە بايەخىكى زۆر بە مەكگريگۇر دەدرىت ئەوەيە كە ئەو زۆر قەناعەتھەين بوو بە قوربانىيەكانى و دەيزانى چۆن بە شىۋەيەكى چروپر و ورد نەفسيان بجوولىننىت بە شىۋەيەك كە تەنانەت دواى ئەوەى ھەوليانداوو سەردانى ئەو دورگانە بكەن كە نىن، لە چاپەمەنىيەكاندا بەرگرييان لە ماگگريگۇر كەردبووا ئەمە پىشاندەرى ئاستى پىشكەوتووى تواناى بەكاربردنى شاراوەى ئەو بوو.

تېپامانەكان و پەيوەندىيەكان بە دەروونناسى تاريكەو

زۆر وانە ھەن كە دەبىت لەبارەى دەروونناسى تاريكەو لە ساختەچىيەكانەو فەيرى بىن. تواناى ئەوان بۇ دانانى كاريگەريى سايكۇلۇژى لەسەر خەلكى تر بە شىۋەيەكە كە تەنانەت توپزەرانى دەروونىي مۇدېرن سەرسوورمانى خۇيان لە ئاستى ئەو ئەنجامگىرييە سايكۇلۇژىيە مۇدېرنانە دەرپرېووە كە ساختەچىيەكان بەكارىانەپناو پىش ئەوەى زانست ساغيان بكاتەو.

كەيسى پۇننى گىرگى دۆزىنەۋە قوربانىيەكى لاۋاز پىشان دەدات كە بە شىۋەيەكى دلەقەنە ۋە لاۋازىيە بەكار دەبرىت ۋ ئەمە بە شىۋازىكە كە ھىچ گومانىك يان رارايىيەك ناھىلىتەۋە. پۇننى نمونەيەكى ئەۋەيە كە چۈن ئەگەرى ساختەيەك زىاد دەكرىت تەنيا بەۋەي كە كەسەكە ھەموو كاتىك برۋابەخۇ، زال ۋ بى نىگەرانى دەرکەۋىت. پۇننى بە ھەمان شىۋە ۋە چەمكە دەرەدەخات كە باشتىن ساختەچىيەكان دەتۋانن بۇ چەندەھا دەيە ساختەيەكانيان بەرپۋە بېن بەن ئەۋەي ئاشكرا بىن.

چارەسازانى ئىمان، قوۋلىنىيەك دەخەنەرۋو لەمەر كەچبوۋنى ئەقلى قوربانىيەكان. ئەم چارەسازانە بە ۋ رادەيە قەناعەتەينەرن كە قوربانىيەكانيان برىارى پزىشكىي زىانبەخشان داۋە ۋ تەنانت لە كۆتايدا مردوون. چارەسازانى ئىمان بە ھەمان شىۋە پىشانى دەدەن كە بۇچى زۇرىك لە خەلكى دەكەۋنە بەر كارىگەرىي رىبازە دىنىيە كارىزمىيەكان. كاتىك باۋەرپىكى رۇحىي بەھىز تىكەل بە پىۋىستىي جىھانى واقىيە دەبىت، ۋەك پىۋىستى دۆزىنەۋەي ئاسوودەيى لە نەخۇشىيەك، دەشەت خەلكى بەرەۋ پىۋەرە پەرگىرەكان ئاراستە بكرىن. لە كۆتايدا ماگىرىگۇر قوۋلىنىيەكى دلخۇشكەر لەبارەي ھىزى بەكارھىنانى نەفسى خەلك لە دۇيان، دەخاتەرۋو.

دەروۋنەخۇشە ئاسمانىيەكان- نەينىيەكانى سەربازىك

فاكتەكان

لەبەر ئەۋەي زاراۋەي "دەروۋنەخۇش" لە بواری سايكۇلۇژىدا بلاۋە ۋ بە ھەمان شىۋە لە وىناي گشتىشدا باۋە، گرېدراۋەتەۋە بە نىگەتىقبوۋنەۋە. يەككە لە سايكۇلۇژىستە ناسراۋەكان بە ناۋى بۇلى، چەمكەكەي بەستوۋەتەۋە بە بىبەشبوۋن لە بايەخى داىك لە سەرۋەختى مناليدا ۋ

وتوویه تی ئەم جۆره خەلکە زۆرجار کاتێک کە گەوره دەبن دەبنە تاوانکار و باری قوورس بەسەر شانی کۆمەلگەوه. ئاندى مکناب، نموونەیهکی سەرسووڕهینی کەسیکە کە تایبەتمەندیی دەروونەخۆشانهی هەیه و زۆر کەس وەک "دەروونەخۆشیکى باش" دەبینن.

ئەگەر وەسفیکى وەها هەر بوونی هەبێت. مکناب کە ساوا بوو لە ژيانیکى تاوانى بچووکدا وازی لێهێنرا بەر لەوهی کە پێیگات و وەک گەنجیک بچیتە ناو سوپا. ئەو بە پلە سەربازییەکاندا سەرکەوت و بوو ئەندامى یەکەى هیزە تایبەتییهکانى دەستەبژیری SAS ى بەریتانى. هەر لە سەرۆختى خانەنشینیوونیهوه لە جیهانى هیزەکانى سوپا، مکناب بوو تە نووسەر، شانۆنووس و کاروێگەرێکى سەرکەوتوو.

دکتۆر دەتۆن توێژەرێکى سایکۆلۆژیی بەریتانى پێشەنگە. ئەو لە نووسینی کتیبیکدا هاوکار بوو لە گەڵ مکناب کە باسی بیرۆکەى تایبەتمەندییهکانى دەروونەخۆشى دەکات و ئەمەى کە چۆن ئەم تایبەتمەندییانه لە هەندیک بارودۆخدا بەکەلک بوون. ئەم چەمکە تاكو رادهیهک وەرچەرخانیکە چونکە تاوتوێی گوزارشته پۆزەتیفهکان و کەلکی رەههندی دەرووناسی تاریک دەکات کە زۆرجار بە شیویهیهکی فراوان باسی لێوه دەکریت.

دەتۆن و مکناب توانیان چەند بواریک بناسنەوه کە تیاياندا هەستیان کرد ئەو تایبەتمەندییانهی دەرووناسی تاریک کە بە هۆی دەروونەخۆشى بەرجەسته دەکرین لە راستیدا سەردەکیشن بۆ کەلکی پراکتیکى. نموونەیهک بریتییه لە هەر کەسیک کە دەبێت کاردانەوهی بەرانبەر قەیرانى ئیمیرجینسی هەبێت. رێی تیناچینت زۆربهی خەلکی ئاسایی ئەوەندەى دەروونەخۆشهکان بە شیویهیهکی کاریگەر رەفتار بکەن. ئەمەیش بە هۆی هەبوونی ترس لە میتشکیاندا کە گومان و رارایی لە

کردار ياندا ده خولقي نيت. مكناب توانى روونى بكا ته وه كه دeroonنه خوشي ك
ده توانيت به ئيرادهى خوى ترس به لاهه بنيت. ئەمە رېخوشكەرە بۇ
دeroonنه خوشه كان تاكو به هيمنى و له ناوه راستى ئەو بارودوخانه دا ئيش
بكه ن كه بۇ زۆرىك له خه لكى مايه ي هه لوه سته كردنه .

تېرمانه كان و په يوه ندىه كان به دeroonناسى تاريخه وه

دهشيت زۆرىك له قوولبينييه سايكولوژييه كان له كاره كانى مكناب و
ده تون هه لبه نجرين. هاريكارى ئەوان بى راده به كه لكه بۇ جيهانى
دeroonناسى تاريخ، چونكه مه عريفه ي تيورى تويزه ريك له گه ل ئەزموونى
پراكتيكى و چيرۆكى ده ستى يه كى دeroonنه خوشي ك ليك ده دات كه
تايبه تمه ندىه كانى خوى به كارهي ناوه بۇ چوونه پيش له بواريكى زياترى
جيهاندا.

ئەمە دهریده خات كه تايبه تمه ندىى تاريخى دeroonنه خوشي له هه ر
تاكه كه سيكدا به راده يه كى به رچاو به نده به ئەو بارودوخه ي خوى تيا دا
ده بينيته وه. ئەگەر كه سيك به دeroonنى نه خوشه وه له داىك ببيت و به
هه مان شيوه سوود و دهرفه تى له به رده مدا نه ببيت، ئەوا بوى هه يه ببيته
كه سيكى مه ترسيدار، وه ك تيد به ندى. ئەگەر دeroon نه خوشي ك بتوانيت
ئەنگيزه كانى له ناو پيشه يه كدا له قالب بدات كه گونجاوه بوى، ئەوا به
ئەگه ريكي زۆره وه سه ركه وتوو ده ببت له ژياندا، هه روه ك ئاندى مكناب.

چون گومانلي كراويكى كووشتن كه به كارهي نهرى ماده ي هوشبه ر بوو

(ئين ني ل بى) هينا يه كايه وه؟

هاكته كان

ئيمه له به شيكى زوى ئەم كتيبه دا وه ك شتيك كه بوونى هه يه و
دهشيت له لايه ن پراوه كارانى دeroonناسى تاريخ به كار به نيريت بۇ

كارتىكردى كەسانى دەۋرۈبەر توۋتۇيى چەمكى ھېيىۋىتىزىممان كىرد. ئىن ئىل پى، يان پىرۇگراممىكردى زىمانى-دەمارى، يەكىكە لە تەكنىكە سەرەكىيەكان كە ھېيىۋىتىستەكان بەكارى دەھىنن بۇ كارىگەرى خىستە سەر ئەۋانىتر. تەكنىكەكە سەرسوۋرھىن و شايستەى زانىنە. كەيسى يەكىك لە ھاۋدامەزىنەرانى بە ناۋى رىچارد باندلەر، قوۋلىيىنەك دەخاتەرۋو لە بارەى چەمكى كارىگەرىي ھېيىۋىتىكى و بۋارەكانى ترى دەرووناسى تارىك.

رىچارد باندلەر كارەكتەرىكى مشتومرئامىزە و نموۋنەيەكى ئەۋەيە كە چۈن بەكارھىنەرانى دەرووناسى تارىك دەتۋانن وىنەيەكى ژيانىان بخەنەرۋو كاتىك دەشىت راستىيە واقىيەكە شتىكى تەۋاۋ جىاۋاز بىت. با تاۋتۇيى ئەم ھاۋدژىيە بكەين.

لەلەيەكەۋە، رىچارد باندلەر بانگەشى خاۋەندارىتى رىستىك لە دەستكەۋتى چارەسازى كارىگەر دەكات، ۋەك بەكارھىنانى مېتۇدەكانى خۇى بۇ چىتر پىۋىست نەبوۋنى كورسى جوۋلا و چاككردەۋەى نەخۇشى ۋەك شىزۇفرىنيا لە رىگەى تەكنىكى تازەگەرەنەى ناتەقلىدى كە جىھانى ساىكۇلۇژىي باۋ نايانگىرئەخۇ. بە ھۇى ئەم دەستكەۋتەۋە، زۇرىك لەۋ خەلكەى زۇر لە بارەى باندلەرۋە نازانن چاۋەرپى ئەۋەى لىدەكەن باپىرەيەكى رەفتار نەرم بىت كە بە شىۋەيەكى پۇزەتىف دەژى و ھەناسە دەدات.

راستىى واقىيە لە بارەى باندلەرۋە ئالۇزترە لەۋەى كە يەكەم جار پىشىنى دەكرىت. ئەۋ لەۋ ژىنگانەدا گەرە بوۋە كە بەكاربرۋە و لە ۋوۋى جەستەيەۋە لەلەين چەند نىرىنەيەكەۋە پەلامار دراۋە. ئەۋ بە ھەمان شىۋە لە ژيانىدا زۇرىك لەۋ شتەنە پىشىل دەكات كە زۇرجار پىي ۋايە تەكنىكەكانى دەتۋانىت لە ژيانى كەسىكدا چارەيان بكات.

بۇ نموونە، باندلەر پىتى واىە (ئىن ئىل پى) يەكەى و تەكنىكە ھاۋشىۋەكانى تر كە ئەو ئىشى لەسەر كر دوون، تواناى ئەۋەيان ھەيە ئەو خوۋە خراپ و ناتەندروستانەى كەسەكە ھەيەتى چارە بكەن. سەربارى ئەمە، باندلەر بۇ سالانىكى زۆر جگەرەى كىشا. جگەرەىش تاكە خوۋى ئەو نەبوو. باندلەر بە ئاشكرا دانى بەۋەدانا كە لە رابردودا كۆكايىنى بەكاربردوۋە، تايبەتمەندىيەكى سەرنجراكىش كە ھىپنۇتسىتىكى ناسراۋى ناو خەلك ھەيۋوۋە.

لەۋانەيە تارىكتىرىن و سەرسوۋرھىتىرىن رووداۋى باگراۋندى باندلەر برىتى بىت لەۋ دادگايىيەى كوۋشتن كە روۋبەرۋوى بوۋەۋە. ئەۋەى كە جىنى مشتومر نىيە ئەۋەيە كە ژنىك بە بەكارھىنانى چەكەكەى باندلەر تەقەى لىكرا؟ باندلەر تاۋانەكەى لەسەر لادرا و سوور بوو لەسەر ئەۋەى كە مامەلەكارى كۆكايىنەكەى، چەكەكەى ئەۋى بەكارھىنا بۇ جىبەجىكردىنى كوۋشتنەكە. كاتىك رووداۋەكەى بىر دەخرىتەۋە، بە ئەگەرىكى زۆرەۋە باندلەر قسە لەسەر ئەۋ كاتە دەكات كە خاياندوۋىيەتى بۇ كاتى دادگايىيەكە تاكو تاۋانەكەى لەسەر لابىرىت نەك تۈۋندى و كاريگەرىى رووداۋەكە خۆى.

بەكارھىنانى باندلەر بۇ مادەى ھۆشبەر جىنى سەرنجە، چۈنكە ئەۋ تەنيا تاكە فىگەرى ناسراۋ نىيە لەناۋ بوارى ساىكۆلۇژيادا. سىگموند فرۇيد، سەرچاۋەى مۇدىرنى دەروونشىكارى، لە راستىدا بەكارھىنەرىكى تامەزرۋى كۆكايىن بوو و سوور بوو لەسەر ئەۋەى كە گونجاۋە بۇ بەكارھىنانى چارەسازى. ئەم دوو پىاۋە نموونەى ئەۋەن كە چۆن رېنى تىنچىت پىشەنگانى دەروونناسى تارىك بە رىساكانى كۆمەلگە بەربەست بكرىن، لەبرى ئەمە سوور دەبن لەسەر ئەۋەى چ شتىك قىۋول نىيە بۇ ژيانى خۇيان.

تېرامانەكان و پەيوەندىيەكان بە سايكۆلۇژىي تاريكەو

دەشت زۆرىك لە تېرامانەكان لەمەر سايكۆلۇژىي تاريك بە گشتى و ھىپنۇتېزىم بە تايبەتى، لە كەيسى رېچارد باندلەر وەرگىرېن. لەوانەيە كارىگەرترىن رەھەندى كارەكتەر و ژيانى ئەو برىتى بىت لە تواناي بۇ ئىلھامبەخشىنى كاردانەوھى تەواو جياواز لە خەلكدا. ھەندىك كەس بى رادە دلسۆزى بۇى و برىكى زۆرى كات و پارەى خۇيانى پى دەبەخشن. ئەوانىتر وەك يەككىك لە كەسە ترسناكەكان لە جىھاندا دەيىبن- بەكاربەرىكى مادەى ھۆشبەر كە تىكەلاوى كووشتن بوو و ھەندىك لە بەھىزترىن تواناكانى كارىگەرى ھەيە.

شتىك كە مايەى دلنبايە لە بارەى رېچارد باندلەر ئەوھەيە كە ئەو وەستاي چەمكى "لەچارچىنەدانەوھى يان لە قالبدانەوھى" ئىن ئىل پى-يە. كاتىك ئەو لەبارەى بەكارھىنانى بۇ كۆكاين پرسىارى لىدەكرىت ئەوا بە خىرايى وەلام دەدانەوھى و دەلىت ئەو زياتر ئالوودەبووى خواردنى وەك نوقل و عەلى بابا بوو و سوورە لەسەر ئەوھى كە ئەمانە خراپتر بوون بۇ تەندروسىتيەكەى! لە يەكەم سەرنجدا، ئەم سووربوونە پىشانى دەدات چۆن باندلەر دەتوانىت بارودۇخىكى رژد سووك و ئاسان و بە ئەقلانى بكات، ئەمەيش بە بەكارھىنانى لەقالبدانەوھەكى بەراوردكارانە.

لەگەل ئەوھىشدا، ئەگەر بچىتە قوولايەوھى، ئەوا بۆت دەردەكەوېت كە مامەلەكارە ماددەھۆشبەرەكەى باندلەر، بە بەكارھىنانى چەكەكەى باندلەر، كەسكى كووشت و باندلەر لە بەرانبەر ئەم كووشتنەدا چوو بەردەم دادگا. سەربارى توندىي بارودۇخەكە و راستى ئەمەى كە كەسكى گيانى لەدەست دا، باندلەر توانى كۆكاين بە عەلى بابا بەراورد بكات.

چىرۆكى باندلەر بە ھەمان شىوە نمونەيەكى سەرەكەيە لەمەر ئەوھى كە چۆن ھىپنۇتېستە كارامەكان و بەكارھىنەرانى ئىن ئىل پى تواناي

کۆنترۆلکردنی تهرکیزیکی ههلبژاردەیان هەیه بۆ ئەو کەسەى کە بەکارى دەبن. زۆر جار باندلەر بە چاویکی سووک دەروانیته ئەو پرسیارانەى لەبارەى ژيانى کەسى لىى دەکرین و سوورە لەسەر ئەوێ کە بە درێژایى سالانىک یارمەتى هەزاران کەسى داوہ و ئەمە بە رادەپەکی زۆر لەبەر خراپە کەسییەکانى فەرماؤش کراوہ. ئەم ئەرگومىنتە بە هەمان شىوہ لە یەکەم سەرنجدا مەعقول دیارە، بەلام هەر کاتىک راستى مەسەلەى ماددەى ھۆشبەر و داپرانى لە ھاوکارەکەى ئىن ئىل پى دەھىترىتەوہ یاد، قوورسایىیەکەى لەدەست دەدات.

رووبەریکی تری سايکۆلۆژىای تارىک کە لەوانەى باندلەر وەستا بىت تىايدا، برىتیىە لە کۆنترۆلى ئەقل. چەندەھا نمونە هەن لەبارەى نەخۆشەکانى باندلەر، ئەوان بانگەشەى ئەوہ دەکەن کە ئەزموونى ژيانگۆریان هەبووہ لە کارلىک لەگەل ئەودا و لىى تىناگەن، بىریان نایەتەوہ و ناتوانن روونى بکەنەوہ. هەبوونى کارىگەرپىەکی وەھا لەسەر خەلک بەبى ئاشکراکردنى هىچ ئایدیایەک نىشانەى تاییەتمەندىی کۆنترۆلکردنىکی پەى پىنەبراوى ئەقلە. هەر کەسىک گومانى لە دەسەلات یان بوونى ئەم تەکنیکەى، پىویستە تەنیا هىزى باندلەر و گەواھیدانە بى کۆتاکانى لەبەرچاو بگرىت کە پىشاندەرى چىرۆکە شاراوہکانى رازەکەىەتى.

ئایىنزا و شىوازەکانى کۆنترۆلکردن

ھاكتەكان

لە بەشەکانى زووى ئەم کتیبەدا ئىمە وتمان تاوتوینى ئەوہ دەکەین کە چۆن ئایىنزاکان بە گشتى تەکنیکەکانى مېشک شتەوہ بەکار دەھىنن بۆ بەکیشکردنى ئەندامى نوێ. ئىستە ئىمە دەروانىنە ھەندىک کەسى

ثاينزا و تهكنيكي دياريكراو كه ئهوان په كاري دههينن بۇ ههبووني
قوولبيني له باره ي ئه و شيوازانهي ميشك شتنه وه كه پياده دهكرين بۇ
گونجاندني ئهجيندای گرووپينكي دياريكراو.

كوكلوكس كلان يان (KKK)، رېنكخراوينكي سپي پيستي
ره گه زپهرستي نهينييه كه به رادهيه كي زور ژيزره ميني كار دهكات دواي
ئهووي له دهيه كاني زوودا بالادهست ببوو. كه ساني ئاماده كراوي (KKK)
مه نه جي كلاسيكي ميشك شتنه وه به كار دههينن كه بۇ ئامانجه كانيان
گونجيناوه. به روانين له به كار هينانيان بۇ ئه م تهكنيكانه، ئيمه ده توانين
بينين كه چون ده شيت پرؤسه كه له گه ل ئهجيندايه كي دياريكراودا
بگونجينريت.

وهك هه موو ميشك شتنه وهيه كي تر، كوكلوكس كلان به دوزينه وه ي
ئامانجينيكي دياريكراو دهست پندهكات. ئه مه زور جار نيترينهيه كي سپي
پيستي گه نجه كه نه گبه ته. هه نديك له ئامانجه كاني گرووپه كه ئه و
پياوانه ن كه تازه كاره كه يان له دهستداهه يان جوړه نه گبه تيبه كي تريان
به سهر هاتووه.

سهره تا كه سي ئاماده كراوي كوكلوكس كلان دهست دهكات به خولادان
له هر دركندنينيكي گرووپه كه. ئهوان هه روا به ساده يي له ژير روپووشي
دراوسي و هاوريهيه كي به خهم خويان ده گه يه ننه ئامانجيك كه پنيويستي
به يارمه تيبه له كاتي پنيويستيدا. هيواش هيواش، كه سي ئاماده كراوي
كوكلوكس كلان تاوتويني ئه و خهم و خهفه ته دهكات كه ئامانجه كه يان
ههيه تي و دهست دهكات به گریدانه وه ي ئه مانه به نه ژاده كاني تره وه.
بۇيه، بۇ نمونه ئه گهر كه سي سازدراو كاره كه ي له دهستدابينت، ئه و
كه سه ي كه ئاماده ي دهكات به ره به ره خو ي دنيا ده كاته وه له وه ي كه سي
ئاماده كراو ئه مه ببه ستيته وه به هه بووني نه ژادي تر له ئه مريكا.

پىي بە پىيى كات، ئامادەكارەكەي كوكلوکس كلان بە ئاشكرا باسى
بىرۆكەي نەژادپەرستانە دەكات لەگەل كەسى ئامادەكراودا، بەلام ھەمىشە
لەژىر رووپۇشى "براىەتى سىيى پىست" و " نوینەراىەتىکردنى خەلكى
خۆمان" قسە دەكات. پەيوەست بەوہى كابرای ئامادەكراو كاردانەوہى
بەرانبەر ئەم چەمکانە چۆنە و ناخۆ كەسى ئامادەكار ھەست دەكات ئەم
كەسە گونجاو و متمانەپىنكراوى رىكخراوہەكە دەبىت، بەرەبەرە بانگەشتىيان
پىدەگات بۆ ئامادەبوون لە ھەندىك لە بۆنەكانى رىكخراوہەكە، چاويان بە
ئەندامى تر دەكەوئىت و بۆيان دەردەكەوئىت ناخۆ رىكخراوہەكە گونجاوہ
بۆيان.

بە ئەگەرىكى زۆر ئەم دەرکەوتنانەي سەرەتا رووداوى كۆمەلايەتى
ئاسايى دەبن، وەك برژاندنى گۆشت. ئەمە كەسى ئامادەكراو فرىو دەدات
پىش ئەوہى شتىكى تووندى وەك ئاھەنگى "سووتاندنى خاچ" ببىن.

پرۆسەي ئامادەکردنى كوكلوکس كلان نمونەيەكى روونە لەمەر ئەوہى
كە چۆن گرووپە سىاسى و ئايىنزا تووندەرەوہەكان زۆرجار ھاوشىوہەن لە
سروشەت و شىوازى بەكارھىنانى مېشك شتەوہە بۆ بەكىشکردنى ئەندامى
تازە. (پىپىلز تىمپىل) لە جۆنستاون نمونەيەكى تر بوو لەمەر ئەوہى كە
چۆن زۆرجار ئايىنزاكان رەھەندىكى رۆحانىيان ھەيە كە شوئىكەوتوووان
بەكىش دەكات و دەبىتە ھۆي ئەوہى كردارى تووندەرەوانە ئەنجام بەدن.

جىم جۆنز سەرکردەيەكى كارىزمىي ئايىنزاىەك بوو كە زەوى،
دەسلەلاتى بە رادەيەكى تۆقىنەر كەلەكە كرد. ھەرەك چۆن كوكلوکس
كلان سنووزى نيوان ئايىنزا، گرووپى سىاسى و رىكخراوى تىرۆرىستى
تەمومزاوى دەكات، جۆنستاون گرووپىك بوو كە تىكەلەيەكى ھەبوو لە
سىاسەتى چەپرەوى تووند، پەپرەويى پەيامبەرئاسا بۆ جۆنز و بىرووباوہرى
رۆحىي تەمومزاوى و دۆنادۆن.

شىۋازەكانى جىم جۇنز گەۋاھىدەرىكى ترن بۇ ھىزى پەيتاپەيتايى لە
 پرۇسەى مېشك شتەۋەدا. جۇنز لە سەرەتادا سەرنج و بايەخدانى
 ھەندىك كەسى ئامادەكراۋ بەدەست دەھىنىت لە رېنگەى تاۋتۈيكردى ئەۋ
 شتەى ۋەك بىرۋكەى سىياسى ئەقلانى ديارە. تازە پەيوەندىكەرانى
 رېكخراۋەكە ھىۋاش ھىۋاش تەندروستى و ئازادىي خۇيان دا بەدەستەۋە و
 ئەمە سەرىكىشا بۇ كردارى شۆكھىنەرى كۇتايى لەناۋچوۋنى گروۋپەكە.
 جۇنزاۋن بە شىۋازىك كۇتايى ھات كە بە شىۋەيەكى تراژىدى باۋە
 لەناۋ ئاينىزاكاندا- خۇكوۋى بەكۇمەل. پاش ئەۋەى تكاى لە
 شۈينكەۋتوۋەكانى كرد تىرۋرىكى سىياسى ئەنجام بەدن، جۇنز
 رېكخراۋەكەى بەرەۋ خۇكوۋىيەكى بەكۇمەل ئاراستە كرد. دايكەكان
 گىراۋەى "كول ئەيد"يان بە ساۋاكانيان دا و جۇنز خۇى فېشەكىكى بە
 سەرى خۇيەۋە نا. جۇنزاۋن زەنگىكى پرونى مەترسىيەكى تۈۋندە كە
 سايكۇلۇژىي تارىك نۆنەرايەتى دەكات. كاتىك ترسى گەۋرەيان
 لىدەنىشىت، سەركردە كارىزمىيەكان سەربەخۇيى و كۇنترۇلىان بەسەر
 ئەۋانېتردا پىدەدرېت و ئەمە لەگەل ئاستىكى بەرزى گۇشەگىرى لە
 كۇمەلگە تېكەل دەكرېت و دەشىت سەر بكىشىت بۇ دەرھاۋىشتەى وىنا
 نەكراۋ، ۋەك ژەھراۋىكردى بەكۇمەلى ساۋاكان.

يەكىك لە نموۋنە ھەرە شۆكھىنەر و بەناۋبانگەكانى ھىزى گۇشەگىرى
 بۇ كارىگەرى خستە سەر كەسىك تاكو ئامانجەكانى گروۋپىك جىبەجى
 بكات، برىتيە لە كەيسى (پاتى ھىرست). ھىرست لە خىزانىكى بەرېز و
 بەناۋبانگ ھاتە دىۋاۋە پېش ئەۋەى لەلايەن گروپىكى ئاينىزايى سىياسى
 بەناۋى (SLA) برېفېنرېت.

رۋاندن و رۋوداۋەكانى دواتر كە پەيوەندىيان بە ھىرستەۋە ھەبۋو
 گەۋاھىدەرى شىۋازەكانى مېشك شتەۋە بوون. لە ماۋەى رۋاندنەكەدا،

ئەو بە شىۋەيەكى تووندوتىژانە ھىرشى كرايە سەر. پاش ئەۋەى بۇ بارەگاي (SLA) بردرا، بە چاۋبەستراۋى خرايە ناو دۆلابىكەۋە. ئەم گۆشەگىر كىرگەن تەۋاۋەتى و چاۋبەستىنە بۇ ماۋەيەك بەردەۋام بوو تاكو ئەو كاتەى كە (SLA) دەستىكرد بە زانىارىدان بە ھىرست لەبارەى ئەۋەى كە لەۋانەيە بكورژىت.

پەيتاپەيتا، گرووپەكە دەستىكرد بە رىنگەخۆشكردن بۇ ھىرست تاكو بىتە ناو مشتومرە سىياسىيەكان و لە كۆتايىدا بژاردەى ئەۋەى پىدرا بىتە ناو گرووپەكەۋە. پاش ئەۋەى "ھاۋسۆزى" دەرپرې، ھىرست بەرەبەرە بەدەست ئەشكەنجەى سىكىسى و بەكاربردنى مادەى ھۆشبەرەۋە نالاندى. دەرھاۋىشتەى كۆتايى ئەم مىشك شتەۋە سىاسى و جەستەيە ئەۋە بوو كە ھىرستى پىشتەر بەرېز و رېزلىتراۋ، بەشدارى لە زنجىرەيەك تاۋان كىرد بۇ (SLA)، لەۋانەيش بەتالانبردنى بانك كە چەكى تىادا بەكارھىنا و ھەرەشەى توۋندى لە خەلك كىرد.

يەكېك لە لايەنە ھەرە جى بايەخەكانى كەيسى ھىرست بەلگەى ئەزموۋىنى كارىگەرى مىشك شتەۋەيە كە دۋابەدۋاى دەستگىر كىرگەن كەى دەر كەۋت. چارەسازانى دەرۋونى توانيان سەرئەنجام پىشانى بدەن كە دۋابەدۋاى پرۆسەى مىشك شتەۋە ئاستى زىرەكى سىروشتى ھىرست دابەزىۋە و ئەمەيش دۇخىكى دەرەخست كە تىايدا ئەۋە بىۋە "زۆمبى". ئەم كارىگەرىيە ئەۋەندە بەھىز بوو كە ھىرست ھوكمەكەى كەم كرايەۋە و دۋاجار لىخۆشبوۋنىكى سەرۋكايەتى پىيەخسرا.

تېپامانەكان و پەيوەندىيەكان بە سايكۆلۇژىي تارىكەوہ

تەكنيكەكانى مېشك شتەوہى ئەم ئايىنزا تووندېروانە سەرنجىكى بى
وینەمان دەداتى لەبارەى بەكارهینان و کاریگەرىي سايكۆلۇژىي تارىك.
كەيسى كوكلوکس كلان پيشانى دەدات چۆن مېشك شۆرەوہكان
دەتوانن بە شىوہىەكى زیرەكانە خالى لاواز لە ژيانى قوربانىيەكدا بدۆزنەوہ
و بى بەزەبىانە بيقۆزنەوہ بۆ چەماندەوہى كەسەكە بۆ ئىرادەى گرووپەكە.
شيوازەكانى ئەوان پيشانى دەدات چۆن ئەنگىزەى سياسى يان ئايدۆلۇژىي
ديارىكراوى پشت مېشك شتەوہ بە دەگمەن گرنگە. مېشك
شۆرەوہىەكى كارامە دەتوانىت بەپىي كات و ئۆقرەگرتن قوربانىيەكى لاواز
بچەمىنىتەوہ بە نزيكەيى بۆ ھەر روانگەيەك لە روانگەكان.

جۆنرتاون پيشانى دەدات چۆن گۆشەگىرى دەشيت سەر بکيشيت بۆ
نەساغيەكى تەواوہتى. ھەرەك چۆن مېشك شۆرەوہ مۆدېرنەكانى وەك
داعش سەرئەنجام خەلک بە رادەيەك گۆشەگىر دەكەن كە لە پىناو
دۆزىكى سياسى گيانيان بەخت بکەن، جۆنرتاون شوپنەنجەيەكى بۆ ئەم
جۆرە پراوہىە جىھىشتوہ. كۆتا گەمەى جىم جۆنر پيشانى دەدات كە بۆ
رپەرە زالەكانى ئايىنزاكان دوا دەربىرىنى کاریگەرى و دەسەلاتيان زۇرجار
مەرگى بەكۆمەلى ئەوانىترە.

كەيسى پاتى ھىرست و (SLA) پيشانى دەدات كە چۆن دەشيت
مېشك شتەوہ رېچكەيەكى تووند و خىرا بىت بە بەراورد بە رېچكەي
تەقلىدىي پەيتاپەيتايى. ئەمە گەواھىدەرى ھىزى (كۆنیشانى ستۆكھۆلم)ە
كە پىندەچىت ھىرست بە شىوہىەكى "خۇويستانە" بە گوێرەى
بەرژەوہندىيەكانى دەستگىرکەرەكانى رەفتار بکات، ئەگەرچى ئەو چىتر
بە شىوہىەكى جەستەيى دەستگىر نەکراوہ. ئەمە نيشانەيەكى روونە لەمەر

ئەوەى كە كۆت و بەندە سايكۇلۇژىيە سەپپىراۋەكانى مېشك شۆرەۋەيەك
زۆر بەھىزترن لە ھەر زنجىرىكى فېزىكى تر.

نەنجامگىرى

ئەوەى كە فېرى بوۋىن، پووناكىيەك لە كۆتايى تونىلەكەدا
ئىستا تۇ نەخشەيەكى ترسناكترىن ئەقلەكانت لايە. ئىستا تۇ ئەو
پرەنسىپانە دەناسىت كە دەروونناسى تارىك ديارى دەكەن. تۇ دەزانىت
كە چۇن ئەم پرەنسىپانە بە گوڭرەى بارودۇخەكان جىبەجى و رېك
دەخرىن. تۇ دەتوانىت تايەتمەندىيەكانى ئەو كەسانە بناسىتەۋە كە
ئەگەرى ھەيە سۇراخى پىادەكردنى ھىزى سايكۇلۇژىاي تارىك بكەن
بەسەر تۇدا.

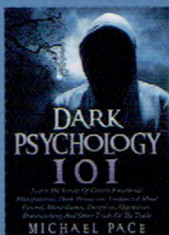
چەندەھا كەيسى روون بەرچاۋروونى لەبارەى سنوورەكانى دەرەۋەى
سايكۇلۇژىاي تارىك و شىۋازى پىادەكردنى بە درىژايى مېژوو دەخەنەروو.

قەلغان يان شمشىر

ھەر خوينەرېكى ئەم كىتېبە ئەزموونىكى كەمىك جىاۋازترى ھەيە.
ئايا ھەستت كىردوۋە ئەو تاكتىكە بەرگرى و بىرۆكە بەھىزانە فېر بوۋىت
كە. دەتوانىت بەكارىان بەھىنىت بۇ پارىزگارېكردن لە خۆت و
خۆشەويستانت لە خراپەى جىھان؟
ئەزموونى تۇ ھەرچىيەك بوۋىت، ئىستا واقىعى ژيان دەزانىت.
گەرئەۋەيەك نىيە.

دەشىت ئەم كىتېبە بە كىتېپكى رېساكان بۇ گەمەى راستى ژيان
دابىرىت.

بە ھەر رېگەيەك كە تۇ بتەۋىت يارى بكەيت، بە تەۋاۋى دەكەۋىتە
سەر خۆت.

MICHAEL PACE

DARK

PSYCHOLOGY 101

خوننه‌ری هیژا: ئەم کتێبه‌ی که ئێستا له بهره‌ستدایه، تیروانیمیکي مه‌زن پێشکەش ده‌کات بۆ جیهانیکی شاروه که ته‌نها چەند که‌سیک ناگادارن لێی و ته‌ناهت که‌مترین که‌سیش توانای تیگه‌یشتنێان لێی هه‌یه؛ "جیهانی ده‌رووناسی تاریک". ته‌کنیکه‌کانی ده‌رووناسی تاریک ئەمرۆ له هه‌موو جیهاندا به‌کارده‌هێنرێن. له‌وانه‌یه ئەم راستیه‌ت به‌دل نه‌بێت، به‌لام ناتوانیت بی‌گۆڕیت، بۆیه بژارده‌یه‌کت هه‌یه؛ یان هێزی ده‌رووناسی تاریک پش‌تگۆی ب‌خه و مه‌ترسی نه‌وه بکه که ببێته قوربانی داهاتووی که‌سیک که شاره‌زا بووبێت له‌م ته‌کنیکانه، یان کۆنترۆلی دۆخه‌که بکه و فیریه چۆن خۆت و نه‌و که‌سانه‌ بپارێزیت که گرنگیان پێده‌ده‌یت، خۆت بپارێزه له که‌سانیک که به‌نیازن له رووی ده‌روونیه‌وه کۆنترۆلت بکه‌ن و به‌فیل و ته‌له‌که‌ی در‌ندانه زیانت پێ بگه‌یه‌نن. چۆنیه‌تی به‌کاره‌ینانی ئەم کتێبه به‌نده به‌خۆته‌وه؛ زانیینی ئەم فیلا‌ته له توانایدا‌یه وه‌ک قه‌لغانیکی به‌هێز کار بکات بۆ نه‌وه‌ی له کیشه‌کان ب‌تپارێزیت، یان ببێته چه‌کیک که بۆ پێش‌خستنی نامانجه‌کانت به‌کاری به‌یتیت...

خانه‌ی چاپ و پەشتی رهنما
f رهنما
renma_bookstore